

“Bygg mine tv-kanaler!”

En analyse av den elektroniske kirke i Norge

Lene Solvang

Masteroppgave i Religionshistorie

Institutt for kulturstudier og orientalske språk

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2008

Takk

Først av alt vil jeg gjerne takke min veileder, Anne Stensvold, for sin entusiastiske støtte, sitt engasjement og de mange konstruktive råd og innspill som har vært til uvurderlig hjelp og betydd mye for meg og mitt arbeid med denne oppgaven.

Jeg vil også gjerne takke min tålmodige datter, Ulrikke, som i en alder av syv år godt vet hva eksamensnerver kan bety... En varm takk rettes også til min mann Philip, for all den støtte og oppmuntring du gir meg i alt som er viktig for meg, og for den lille inni magen...

Takk til mamma og pappa, som alltid stoler på mine prosjekter...

Mange gode venner fortjener mange slags takk for oppmuntring og engasjement, men kanskje aller mest Ragnhild Klafstad, for uvurderlige kaffeslabberas og sosiale innspill gjennom en minneverdig studietid.

Ulrikkemor, denne er til deg...

Innhold

Den elektroniske kirke i Norge.....	5
<i>Introduksjon.....</i>	<i>5</i>
<i>Kildemateriale.....</i>	<i>6</i>
<i>TV Visjon Norge som elektronisk kirke.....</i>	<i>8</i>
<i>Sekt som kirke.....</i>	<i>9</i>
<i>En sosial institusjon.....</i>	<i>10</i>
<i>Vekkelseskristendom.....</i>	<i>11</i>
<i>Tilpasning.....</i>	<i>13</i>
<i>Fellesskap på tvers av menigheter.....</i>	<i>14</i>
Kristen kringkasting i Norge - en historikk.....	15
<i>Lokal televangelisme.....</i>	<i>16</i>
<i>Fra lokal-tv til NRK2.....</i>	<i>17</i>
<i>Den norske mediepolitikken.....</i>	<i>19</i>
Visjon Norge.....	21
<i>Visjon og nedslagsfelt.....</i>	<i>21</i>
<i>Visjon Norge, en tv-kanal med flere lag – og pastor Hanvold i sentrum.....</i>	<i>22</i>
<i>Ytringskanal for kristne budskap.....</i>	<i>23</i>
<i>Programtype og innhold.....</i>	<i>25</i>
<i>Programoversikt.....</i>	<i>26</i>
<i>Visjon Norges ”Studio Direkte” – Prime-time preaching.....</i>	<i>27</i>
<i>Så, og du skal høste.....</i>	<i>28</i>
<i>Herlighetsteologi.....</i>	<i>30</i>
<i>Familien Hanvold i spissen for norsk frelse.....</i>	<i>33</i>
<i>Samarbeidsprosjekter med Visjon Norge som produsent.....</i>	<i>33</i>
<i>Pinsebevegelsen og den frelsende Jesus.....</i>	<i>35</i>
<i>Du skal prise Herren med tamburin og dans, med strengespill og fløyte.....</i>	<i>38</i>
<i>Jesusfil – ”Jackass” og himmelske Pappa.....</i>	<i>41</i>
<i>”Du er en juvel”.....</i>	<i>42</i>
<i>Israel – Guds nøkkel til verdens frelse.....</i>	<i>43</i>
<i>Skandinavisk herlighetsteologi.....</i>	<i>45</i>
<i>Verdensevangelister – eller eksport av det amerikanske evangeliet.....</i>	<i>47</i>
<i>Syvendedags Adventistsamfunnet.....</i>	<i>50</i>
<i>Andre norske aktører på Visjon Norge.....</i>	<i>51</i>
<i>TV Visjon Norge som pinsekarismatisk menighet.....</i>	<i>54</i>
<i>Kristen ”amatør-tv”.....</i>	<i>55</i>
<i>Visjon Norges omtale i mediene.....</i>	<i>55</i>
Finansieringen av den elektroniske kirke.....	58

<i>Fra konkurser til nye muligheter</i>	58
<i>Med støttepartnere i ryggen</i>	59
<i>Reklame</i>	59
<i>Sms-tjenester</i>	60
<i>Evangeliet som salgsvare</i>	60
<i>Arven fra Amerika</i>	61
Dommedag	62
<i>De siste tider</i>	63
<i>Med Bibelen som grunnlag</i>	65
<i>Mirakeltro og helbredelse</i>	66
Amerikansk innflytelse på norsk vekkelser og kristendomsutvikling	68
<i>Amerikansk vekkelseskristendom</i>	68
<i>Pinsebevegelsens fremgang og den karismatiske halvskygge</i>	69
<i>Troshelbredelse og tungetale</i>	70
<i>"The Spirits coming was marked with tongues of fire"</i>	72
<i>Healing</i>	75
<i>Holisme</i>	76
<i>Selvspiritualitet</i>	78
<i>Spirituell blomstring</i>	79
<i>Norsk karismatisk fornyelse</i>	80
Fra "usynlig" til "synlig"	81
<i>Resakralisering og deprivatisering</i>	81
<i>Sekularisering</i>	84
Appendiks	88
<i>Vedlegg 1, Programoversikt uke 7, 2008</i>	88
Sammendrag	93
Litteraturliste	94

Den elektroniske kirke i Norge

Denne oppgaven handler om Visjon Norge. Visjon Norge er en norsk tv-kanal som sender kristne programmer 24 timer i døgnet, en kanal som kan mottas via både parabol og dekoder, og inngår i de ulike distribusjonsselskaperens ”programpakke”. Ulike programmer sendes på denne kanalen, men felles for dem alle er at de på en eller annen måte formidler det kristne budskapet, og er produserte av forskjellige kristne menigheter, ikke bare i Norge men også fra andre land. Visjon Norge er med dette en tverrkirkelig tv-kanal som eies og drives av *Visjon Bibel Center* i Drammen.

I denne oppgaven vil jeg se på TV Visjon Norge som et kristent prosjekt som jeg vil kalle den elektroniske kirke i Norge. Bidrar den til et økt fellesskap innenfor norsk kristenhet? Hvilke menigheter deltar i så fall i denne ”fellesskapsbevegelsen”¹? Kan denne kristne tv-kanalen ses som et tegn på en økende tendens til deprivatisering av religion i Norge? Dette er hovedspørsmålene i denne oppgaven.

En introduksjon

Mitt opprinnelige utgangspunkt for denne oppgaven var undring over å kunne se på diverse religiøse programmer på tv på dagtid, på NRK2. Jeg må si jeg hadde en forventning om at statskanalen i Norge var sekulær, og at religion er noe som hører privatlivet til. Den sedvanlige søndagsgudstjenesten NRK overfører søndag ettermiddag har slik jeg har sett det gjenspeilet religionens rolle i Norge, en noe tradisjonell aktivitet som i det offentlige rom spiller en litt perifer rolle, men som i privatlivet har varierende grad av viktighet.

Som hjemneværende med barn ble det ofte anledning til å koble av litt foran tv-en, og ved flere anledninger opplevde jeg å se kristen vekkelser via skjermen, ved siden av kristne musikkprogrammer, samtaleprogrammer med sterke vitnesbyrd fra eksnarkomane, alkoholikere og prostituerte, amerikanske pastorer som talte foran enorme pinsekarismatiske samlinger i USA. Programmene var langt fra den sedvanlige gudstjenesten i både form og innhold, mennesker som med inderlighet uttrykket sin kjærlighet til Jesus, sin tro på mirakler og helbredelser, og stadige invitasjoner til tv-seerne, hvem de nå enn var, om å bli med på den

¹ Betegnelsen Fellesskapsbevegelsen er hentet fra Geir Lie og hans artikkel ”Norsk Fellesskapsbevegelse – med fokus på opprinnelse og historisk utvikling” (publiseringsdato ukjent, c), og jeg vil redegjøre for denne betegnelsen i et senere kapittel.

fantastiske vekkelsen som nå var i anmarsj i Norge (og Amerika, da flere av programmene var amerikanske). Om ettermiddagen ble dette religiøse potpurriet byttet ut med NRKs eget ”Svisj”, et interaktivt musikkprogram. Jeg fattet etter hvert stor interesse for dette religiøse tv-fenomenet: det dreide seg faktisk om religiøs ”misjon” på statskanalen. Samtidig opplevde en nær venninne av meg, også hun var hjemme med barn, å bli frelst ”til et liv med Jesus” etter å ha fulgt med på disse programmene på NRK2. Hva var det som foregikk? Mitt valg av tema for masteroppgaven falt derfor på religionsformidling på den norske statskanalen. Dette var høsten 2005. Problemet med forskning på samtidsfenomener er blant annet risikoen for at det man studerer plutselig skal oppløses og forsvinne. Ved siden av utfordringen ved å analysere noe man står midt oppe i, med sine egne erfaringer, fordommer og refleksjoner, skjedde nettopp dette meg. I mai 2007 sluttet rikskringkastingen å videreformidle religiøse programmer på NRK2, da NRK sa opp avtalene de hadde med de forskjellige livssynsorganisasjonene. Kristne menigheter stod uten en kanal å sende programmene sine på. Jeg stod igjen uten kjernen i oppgaven min.

Kildemateriale

Høsten 2006 gjennomførte jeg to intervjuer i forbindelse med oppgaven om religionsformidling på NRK. Det ene var med daglig leder for Verdikanalen, Øyvind Rygg. Han har vært svært aktiv innenfor dette med ”å få det kristne budskap ut gjennom tv-en og inn i stua til folk”, etter at han som han selv forteller, opplevde at Gud kom til han og sa: ”Bygg mine tv-kanaler!”². Intervjuet med Rygg gav meg en innføring i mitt oppgavetema, og en viss innsikt i hvorfor, hvordan og hvem som var aktive i kristen-tv. Verdikanalen som Rygg var leder for var en av hovedaktørene³ på NRK2. Den var eid og ble drevet av Regnbuen Kristne Fellesskap, som også hadde startet en egen kanal som sendte hele døgnet, og kunne mottas via parabol og dekoder. Verdikanalen gikk konkurs januar 2007, og vil derfor ikke berøres nevneverdig i denne oppgaven.

Rygg var imidlertid også med på å bygge opp Visjon Norge, en annen hovedaktør på NRK2. Visjon Norge hadde *også*, ved siden av å sende på NRK2, startet opp sin egen kanal, og det er TV Visjon Norge som er gjenstand for min analyse i denne oppgaven. Rygg har nå startet en sms-tjeneste, som det blir reklamert for på TV Visjon Norge. Denne tjenesten er

² Intervju av Øyvind Rygg 19/10-06

³ Betegnelsen ”hovedaktør” bruker jeg kun fordi Verdikanalen var en av de to som hadde *mest* sendetid på NRK2.

som andre kommersielle sms-tjenester, man kan for eksempel abonnere på daglige tekstmeldinger. Tjenesten Rygg har startet, formidler bibelvers på mobiltelefonen, enkeltvers når man føler for det, eller automatisk som et daglig innslag ved abonnement.

Visjon Norge startet opp som egen døgkanal i 2003. Den formidler ulike kristne programmer, laget og produsert av ulike kristne menigheter og miljøer, ved siden av de programmene Visjon Norge selv produserer. Visjon Bibel Center står som eier av kanalen, og ansvarlig redaktør er pastor og ”visjonsbærer”⁴ Jan Hanvold. Telefonintervjuer med pastoren er en del av mitt kildemateriale. TV-programmer på Visjon Norge er også del av kildematerialet mitt, da innsikt i hva som faktisk blir sendt på denne kanalen er nødvendig for min analyse. Flere av programmene som blir sendt er faste innslag, og dermed er det ikke vanskelig å finne et representativt utvalg programmer.

Siden Visjon Norge er en såpass ny medieaktør, har kanalen så vidt meg bekjent ikke vært gjenstand for annen vitenskapelig analyse. Både pastor Jan Hanvold og Visjon Norge har imidlertid vært i mediernes søkelys ved flere anledninger⁵. Informasjonen jeg forholder meg til i min oppgave består for en stor del av, ved siden av pastorens uttalelser, informasjon som eksisterer på internett. For det første har TV Visjon Norge en velutviklet og stadig oppdatert hjemmeside for kanalen⁶. For det andre er det flere som engasjerer seg i tv-kanalen Visjon Norge i dette landet. Å søke på enten ”Jan Hanvold” eller ”Visjon Norge” gjennom en søkemotor på internett, gir relativt mange treff på avisartikler og såkalte blogger, privatpersoners meningsyttringer i ulike fora på nettet. Disse ulike vinklingene på Visjon Norges virksomhet er veldig interessante, da de er med på å male et bredere bilde av hva Visjon Norge er, og hvordan de oppfattes av andre. Det vil være en utfordring å balansere denne informasjonen og presentere kildematerialet så objektivt og nøytralt som mulig. Ved å belyse flere sider av temaet, og knytte materialet opp mot perspektiver fra religionsvitenskapen, håper jeg at denne oppgaven vil gi et fyldig bilde de viktigste aktørene i den elektroniske kirke i Norge.

Bruk av internett som kildemateriale kommer jeg ikke utenom i en slik analyse, da internett er en viktig del av den kommunikasjonsformen kristne frimenigheter benytter seg av i dag. Bruk av internett som kilde kan allikevel være vanskelige fordi ulike hjemmesider kan åpnes og legges ned uten forvarsel, ved siden av problemer knyttet til verifisering av kilder,

⁴ ”Visjonsbærer” blir flittig brukt om gründere innenfor det miljøet jeg skriver om, noe jeg skal komme inn på senere.

⁵ Blant annet *VG, Norge i Dag*, og internettavisen *Kapital*, enten på grunn av kontroversielle uttalelser i forbindelse med ulike hendelser (som omtales senere i denne oppgaven), eller som gjenstand for kritikk fra *Kapital*, om økonomisk svindel og konkurs (omtales senere).

⁶ www.visjonnorge.com

forfatter, utgivelsesdato og liknende. Den danske medievitener Morten Thomsen Højsgaard påpeker imidlertid at bruk av internett som kildemateriale ikke skiller seg stort fra bruk av andre konvensjonell kilder hva angår kvalitet, og kildekritikkens grunnspørsmål er de samme (Højsgaard 2006: 146). Det er allikevel visse ulikheter mellom en fysisk trykket bok fra et universitetsforlag og en elektronisk nettside, forskjeller som kan være med å påvirke hvordan kilden blir håndtert. Spørsmål knyttet til dette er i følge Højsgaard blant annet autentisitet og kontekstualisering, ansvarlig redaktør, datering av materialet, mulighet for videre kontakt (ved for eksempel e-post) og spørsmål om det verdensbildet som ligger til grunn for publiseringen av materialet kan ha en innvirkning på typen informasjon publisert (Højsgaard 2006: 155-156). I min bruk av nettsider som kildemateriale vil jeg være opptatt av spørsmål som angår organisering, selvpresentasjon, samarbeidspartnere, interessefelt og andre forhold som angår de ulike aktørene seg i mellom.

Kunnskap om norsk pinsekristendom og nykarismatikk har jeg blant annet hentet fra flere artikler av Geir Lie, som er en anerkjent ekspert på pinsebevegelsen i Norge. Han har skrevet en rekke artikler om pinsebevegelsen og sentrale aktører, og har nylig utgitt boken *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse* (2007), som er et oppslagsverk med småartikler skrevet av ulike bidragsyttere med kjennskap og tilhørighet til pinsebevegelsen. Hva angår artiklene av Geir Lie, er de hentet fra nettsiden til Refleks-Publishing, og mangler publiseringsdato, og sidetall. Jeg vil derfor, for ordens skyld, henviser til aktuelle artikkel med løpende bokstaver i alfabets form, for i litteraturlisten kunne skille disse fra hverandre, da krav om publiseringsdato ikke kan innfris.

TV Visjon Norge som elektronisk kirke

Den amerikanske medieforskeren Razelle Frankl skriver i sin bok *Televangelism* (1981) om televangelisme som samlebetegnelse på enhver form for misjonering på fjernsyn. Televangelisme blir brukt som et generelt begrep som refererer til spredning av evangeliet via fjernsynet. Programmene som sendes på Visjon Norge er altså eksempler på norske televangelisme. Betegnelsen den elektroniske kirke er et videre begrep som omfatter all elektronisk kommunikasjon som blir oppfattet som religiøs (Frankl 1981:7). Begrepet elektronisk kirke ble først lansert av Ben Armstrong, direktør i National Religious Broadcasters (NRB), og refererer både til den fysiske elektronikken som fører det kristne budskapet ut i eteren, og til den elektriske stemningen som ofte oppstår på vekkelsemøtene som er gjenstand for tv-overføring (Frankl 1981:3). Den elektroniske kirke omfatter i følge

denne definisjonen "the entire message system, including the organizations producing the broadcasts, the audience viewing them, and the messages sent" (Frankl 1981:6-7). Slik vil jeg også nærme meg fenomenet.

Sekt som kirke

I følge Frankl er det termen "kirke" i elektronisk kirke som byr på definisjonsproblemer. Kirke blir gjerne avgrenset til å gjelde en menighet eller selve kirkeorganisasjonen, som i Den norske statskirken. Den sistnevnte bruken innebærer den tradisjonelle dikotomien kirke - sekt, hvor forskjeller ved organisering og hierarkisk styre er i fokus. Ved siden av organiseringsprinsipper, blir kirke og sekt gjerne klassifisert ut fra gruppens verdensanskuelse og individorientering. I følge den amerikanske sosiologen Meredith McGuire er kirken for massene, mens sekten kun for "religiøst kvalifiserte personer" (McGuire 2002:150)⁷. Å være religiøst kvalifisert innebærer i denne sammenheng å la de religiøse prinsipper være organiserende hva angår arbeid, familieliv, fritidsaktiviteter, politisk ståsted og liknende (McGuire 2002:163). Vi snakker her om en forpliktende form for religiøsitet, i motsetning til hva tilhørighet i en kirke krever av individet. Kirken vil også i følge McGuire ha et positivt forhold til sine sosiale omgivelser. "The churchly collectivity legitimated political power and the economic system, accepted the goals and values of society, and, in turn, was approved and protected by society" (McGuire 2002: 156). Sekteriske menigheter derimot har gjerne en negativ verdensanskuelse, eller står i opposisjon til *det etablerte samfunn*, og samfunnsutviklingen generelt. I følge McGuire har pinsebevegelsen, hellighetsbevegelser og andre kristne nyere bevegelser sekteriske uttrykk. Visjon Norge står for et kristensyn som vil ha Bibelen inn i alle aspekter ved livet, både samfunnsmessig og på individnivå. De er hovedsakelig negative til utviklingen i det norske samfunn og ønsker sterkt religiøst engasjerte mennesker. Er Visjon Norge kanskje en elektronisk sekt? Frankl (1981) forholder seg ikke til Webers begreper. Hun tar utgangspunkt i Durkheims definisjon når hun argumenterer for å benytte begrepet kirke i analysen av sekter fordi også sekter har medlemmer som er "united by the fact that they think the same way, in regard to the sacred world and its relations with the profane world, and by the fact that they translate these common ideas into common practices" (Frankl 1981:8). Jeg vil legge til at Durkheim definerer kirke som et samfunn hvor medlemmene forenes ved felles tro og felles

⁷ McGuire bygger på Max Webers klassiske definisjon (Weber 1963).

trosutøvelse ” sometimes it is directed by a corps of priests, sometimes it is almost completely devoid of any official directing body” (Durkheim 1979: 29). En slik bred definisjon av kirke blir brukt i denne oppgaven også.

Et annet spørsmål er for øvrig hvorfor pastoren i Visjon Norge, Jan Hanvold selv, kaller sin bedrift for en elektronisk kirke⁸. Svaret ligger kanskje i selvpoppfattelsen i denne typen pinsemenigheter (som jeg vil analysere grundigere i påfølgende kapitler), med deres sterke ønske om å nå ut til hele menneskeheten slik at alle skal omvende seg til Gud. Den typen forkynnelse som preger mye av Visjon Norge mener at lidelsen i verden skyldes at folk flest har glemt Gud og har *vendt seg bort* fra den sanne tro. Hele menneskeheten vil kanskje i et slikt syn utgjøre kirken: Alle mennesker er i bunn og grunn Guds barn, og Jesus Kristus utgjør kirkens legeme. Denne bruksmåten er også i tråd med en historisk forståelse av begrepet. I den tidlige fasen i utviklingen av kristendommen (100-tallet) brukte man ordet ”ekklesia” – forsamling – om den gruppen man tilhørte som kristen. ”Navnet understreker det kollektive, fellesskapsaspektet, ved kristendommen” (Rasmussen og Thomassen 2002:82). Etter hvert utviklet bruken av *ekklesia* seg til å omfatte ”et overordnet fellesskap som alle kristne er medlemmer i, det vi i dag assosierer med begrepet *kirke*” (Rasmussen og Thomassen 2002: 83). Dette positive synet på hele menneskeheten som Guds barn og medlemmer av en universell og verdensomspennende kirke, kan forklare Hanvolds bruk av begrepet elektronisk kirke.

En sosial institusjon

Innfallsvinkelen til min analyse av Visjon Norge er å se på kanalen som en del av den elektroniske kirke i Norge. Denne kirken består i dag av tv-kanalen Visjon Norge. Per i dag finnes det ingen andre landsdekkende kristne kanaler i Norge. Ved å definere de menighetene som står bak de ulike programmene på Visjon Norge som en kirke, kan jeg se på denne TV-kanalen som en sosial og kulturell institusjon, og analysere den i et religionssosiologisk og kulturanalytisk perspektiv. Ved siden av å være en sosial og kulturell institusjon er Visjon Norge også en religiøs institusjon, som gjør en rekke religiøse valg i form av programmer og aktører som slipper til. Et annet sentralt aspekt ved å se på Visjon Norge som en elektronisk kirke, er at den er en medieaktør, som kan analyseres i likhet med andre aktører. Undring over at kristne menigheter aktivt bruker utradisjonelle medier for å spre sitt budskap, i opposisjon

⁸ Telefonintervju med Jan Hanvold, 23. august 2007

til, og i konkurranse med kommersielle populærmedier er et utgangspunkt for denne oppgaven.

Den amerikanske medieforskeren Razelle Frankl angriper dette fenomenet fra to sider. Den ene innfallsvinkelen er historisk-komparativ. Frankl mener at den elektroniske kirke i USA kan sees som en videreutvikling av den urbane vekkelsesbølgen som blomstret på 1800-tallet, og at metodene og organiseringsprinsippene fra den gang er gjenkjennelige i den medieoverførte vekkelsen som har vært markant i USA de siste tiårene (Frankl 1981:4). På den annen side mener hun at vi også må forstå fjernsynet og mediets innvirkning på selve innholdet, for å kunne si noe om fenomenet, og mener at man kun med en slik dualistisk metode kan forstå hybridinstitusjonen den elektroniske kirke faktisk er (Frankl 1981:11).

De spørsmålene Frankl stiller i sin studie angår den elektroniske kirkes forhold til omverden, både dens forhold til andre institusjoner og politiske mål. I denne oppgaven vil jeg ta utgangspunkt i Frankls sosiologisk orienterte studie av den elektroniske kirke i USA, da mange av spørsmålene hun stiller er direkte overførbare på min egen studie av Visjon Norge. Jeg vil ta for meg Visjon Norge som en sosial institusjon, som en elektronisk kirke. Jeg vil se på denne institusjonens forhold til andre institusjoner i Norge, og den institusjonelle forankringen i det kristne liv i Norge. Jeg vil komme inn på det norske frikirkelige miljøet, men jeg vil i hovedsak konsentrere meg om de kristne medieaktørens oppfattelse av seg selv og sin virksomhet, og se dette i lys av det religiøse og politiske klimaet i dagens norske samfunn. Vekkelse er ikke et nytt fenomen, og vekkelse på tv er kanskje ikke et fenomen som kommer til å ha stor betydning for den videre utviklingen av det religiøse liv i dette landet. Mye av denne typen kringkasting viser en samfunnskritisk holdning, en religiøst begrunnet kritikk av nettopp den religiøse og politiske konteksten som disse aktørene opererer i. Ved å benytte tv-mediet, når denne kristne samfunnskritikken ut til langt flere enn de menneskene som selv oppsøker denne typen frikirkelige vekkelsesmøter.

Vekkelseskristendom

Frankl (1981) trekker altså paralleller mellom den elektroniske kirke og vekkelseskristendommen, som betegnes av Frankl som *revivalism* (Frankl 1981: 5), som blomstret i USA på 1800-tallet. Hun bruker også ordet televangelisme om den elektroniske kirke, som er et amerikansk uttrykk som stammer fra betegnelsen Evangelical Protestantism. Den norske kristendommen ble også påvirket av amerikanske strømninger på 1800-tallet, og opplevde flere vekkelsesbølger på linje med de amerikanske, ifølge religionshistoriker Anne

Stensvold (2005a). I en artikkel om amerikansk vekkelseskristendom i Norge velger Stensvold å bruke nettopp vekkelseskristendom som fellesbetegnelse for den typen kristendom som revitaliserte store deler av det kristne miljøet i Norge (Stensvold 2005a: 342). Jeg benytter meg også av vekkelseskristendom som en slags overordnet samlebetegnelse for Visjon Norge og dens medlemmer.

I mitt arbeid med oppgaven har også spørsmål om kristenfundamentalisme meldt seg, og spesielt fordi Visjon Norge fokuserer så sterkt på å gjeninnsette Bibelen som rettesnor for kirkeliv, næringsliv, politikk og kultur⁹. Jeg har allikevel ikke forfulgt denne tanken nevneverdig, men heller fokusert på Visjon Norges tilhørighet til den karismatiske pinsebevegelsen. Den amerikanske pinsevenneksperten Allan Anderson forteller i boken *An Introduction to Pentecostalism* (2004) at pinse- og karismatiske bevegelser utgjør den gruppen av kirker innenfor kristendommen i dag som vokser raskest, og at disse bevegelsene er å finne i nesten alle land i verden (Anderson 2004: 1). Karismatiske bevegelser, som ikke direkte tilhører pinsebevegelsen, men som allikevel springer ut fra den, blir av Anderson i denne boken plassert inn under pinsebevegelsen. "Although the term 'Pentecostalism' is used here in an all-embracing way to include the Charismatic movement and new Pentecostal or 'neocharismatic' churches of many different descriptions (...)" (Anderson 2004: 1). Anderson skiller mellom pinsebevegelsen og den karismatiske der det er nødvendig å skille mellom pinsebevegelsens menigheter på den ene siden, og de karismatiske bevegelsene eller strømningene *innenfor de etablerte kirkesamfunn* på den andre. I tillegg vokser det stadig fram uavhengige "neokarismatiske" frikirker over hele verden, som også kan plasseres under den store brede paraplyen 'pentecostalism' ut fra denne definisjonen er. Religionssosiologen David Martin (2002) definerer også pinsebevegelsen som en overordnet kategori, som inkluderer alle de ulike grener innenfor bevegelsen, som gjerne kalles karismatiske bevegelser. Martin plasserer den karismatiske bevegelsen ikke i skyggen av pinsebevegelsen, men som et utspring fra den, og i samspill med den (Martin 2002:1).

Ut fra Andersons og Martins definisjon av pinsebevegelsen og karismatisk kristendom, vil jeg plassere Visjon Norge innenfor pinsebevegelsen. Benevnelsen televangelisme, slik Razelle Frankl beskriver den, føyer seg også, som jeg vil vise, inn som en underkategori i karismatisk pinsekristendom. Analysen av aktørene og innholdet i de ulike programmene senere i oppgaven, vil også synliggjøre at Visjon Norge byr på flere typer pinse- og

⁹ Visjon Norges hjemmeside(publiseringsdato ukjent), tilgjengelig fra: www.visjonnorge.com.

karismatiske miljøer innenfor pinsebevegelsen, og er på en måte med å understreke kompleksiteten i den stadig voksende pinsekulturen i verden.

Tilpasning

I 1993 skrev den svenske medieforskeren Alf Linderman (1993) en forskningsrapport om televangelisme i Sverige. Linderman mener at pinsebevegelsens form og innhold er spesielt egnet for fjernsynsmediet, og at vi derfor ser en oppblomstring av pinsemenigheter og pinsepastorer som satser på tv som formidlingskanal. Frankl påpeker også noe liknende i sin studie når hun hevder at den elektroniske kirke skiller seg fra den urbane vekkelser nettopp gjennom bruken av fjernsyn, som medfører at budskapet må endres, rollene spesialiseres, og tilpasses denne komplekse strukturerte teknologien massemediene innebærer. I artikkelen "The New Age Movement and the Pentecostal/Charismatic Revival: Distinct Yet Parallel Phases of a fourth Great Awakening?" (1992) gjør Phillip C. Lucas en sammenlikning av pinsebevegelsen og New Age, og finner mange nok likheter til å kunne si noe enhetlig om nyreligiøse strømninger. Likhetstrekkene ligger i opplevelsen av det hellige, de umiddelbare ekstatiske spirituelle erfaringene, de ekstatiske ytringene, og troen på alternativ healing med et holistisk syn på menneskekroppen, en anerkjennelse av psyken som en viktig bestanddel hva angår god helse og et sunt liv. Å sammenlikne to så grunnleggende forskjellige religiøse retninger er et fenomenologisk prosjekt som kan kritiseres for å være overfladisk og overse dypere religiøse aspekter hos de menneskene som er involvert i disse bevegelsene. Det vil antakelig ikke være fruktbart å poengtere likhetene utover det faktum at de kan være med på å belyse sosiologiske og kulturelle faktorer i vår samtid, noe som er et poeng i denne oppgaven. Religionshistorikeren Harvey Cox hevder i sin bok *Fire from Heaven* (1995) at noe av årsakene til pinsebevegelsens enorme suksess på verdensbasis skyldes bevegelsens fokus på det spirituelle tomrommet som preger vår samtid. Han mener pinsebevegelsens bidrag til oppblomstringen av karismatisk kristendom ligger i det han kaller gjenervervelsen av "primal speech, primal piety, primal hope" (Cox 1995:81-160), sterke elementer innenfor spiritualitet.

Kan Visjon Norge fylle et spirituelt tomrom i Norge? Det vil være tilnærmet umulig å måle suksessen denne kirken har på noen annen måte enn å se på seertallene. I følge Frankl er de som frelses til den elektroniske kirke en relativt begrenset gruppe med mennesker, som allerede har et fundamentalistisk kristensyn og som er kritiske til store deler av den moderne samfunnsutviklingen. Om dette er tilfelle for de som blir frelst av Visjon Norge er også et

spørsmål som bare kan belyses gjennom en seerundersøkelse. Det ligger utenfor denne oppgavens mål. Jeg skal begrense meg til å se på den elektroniske kirken som en religiøs institusjon og som en del av det norske kristne landskap. Den elektroniske kirke tilpasser seg det teknologiske massekommunikasjonssamfunnet som dominerer i verden i dag og deltar i det norske mediesamfunnet på en annen måte enn den tradisjonelle statskirken kan sies å gjøre.

Fellesskap på tvers av menigheter

Teologen Geir Lie hevder i artikkelen ”Norsk Fellesskapsbevegelse – med fokus på opprinnelse og tidlige år”¹⁰ at det siden midten av 1980-tallet har vært fremvekst av en rekke karismatiske menighetsdannelser uten formell tilknytning til etablerte pinesamfunn. De karismatiske strømningene innenfor kristendommen på verdensbasis har oppstått både innenfor og utenfor pinsebevegelsen, selv om mye av inspirasjonen kan sies å være hentet derfra, påpeker Lie. Anderson definerer som nevnt pinsebevegelsen som en overordnet kategori som inkluderer karismatiske bevegelser i og utenfor den pentekostale, og jeg vil legge til at nettopp mangelen på den formelle tilknytningen til en organisasjon er et av aspektene som er sentrale innenfor pinsebevegelsen. Et annet sentralt aspekt som er gjennomgående for alle disse ulike bevegelsene og strømningene, er fokus på Den Hellige Ånd, og dennes gaver til menneskeheten. Pinsebevegelsen plasseres av noen forskere i Hellighetsbevegelsen og store vekkelsesbevegelser fra 1800-tallet, både europeiske og amerikanske. De amerikanske trossamfunnene kom til Norge i tre bølger, i følge religionshistoriker Anne Stensvold (2005a). Først kom baptistene og metodistene, hvis kristendomsforståelse var preget av et budskap om momentan omvendelse, og dåpen som ”manifestasjon av troen” (Stensvold 2005a: 349). Baptistene introduserte også en kongregasjonalistisk organisasjonsstruktur, noe som står sterkt innenfor den karismatiske kristendommen som vokser på verdensbasis i dag. Noen år senere kom Adventister og Jehovas vitner, med sin sterke tro på dommedag og endetidsprofetier. I 1907 kom pinsebevegelsen, med Thomas Ball Barratt, og ble den amerikanske vekkelsesbevegelsen som fikk størst gjennomslag i Norge. Med denne bevegelsen kom det et sterkt fokus på tungetale, som bevis for omvendelse til Jesus Kristus. Alle disse elementene fra amerikansk vekkelseskristendom er sentrale også i denne oppgaven, da de i aller høyeste grad er

¹⁰ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, c). Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Norsk%20fellesskapsbevegelse.pdf>

representert på Visjon Norge, men uten sterke skillelinjer mellom ulike trossamfunn. Tvert i mot opptrer de side om side, og om hverandre, og kan til og med være vanskelige å skille fra hverandre som ulike trossamfunn med ulikt budskap.

Den tidligere nevnte Allan Anderson tar i boken *An Introduction to Pentecostalism* (2004) opp teorier omkring økumenikk og det økumeniske potensialet i pinsebevegelsen og karismatiske bevegelser, og mener dette kommer stadig mer i fokus over hele verden (Anderson 2004: 243-258). Jeg vil i et senere kapittel gå nøyere inn på disse teoriene. I denne omgang vil jeg nøye meg med å si at Visjon Norge omfatter mange ulike menigheter innenfor den karismatiske pinsekristendommen. I den elektroniske kirken samarbeider de på tvers av menighetsdannelser, om å spre evangeliet via fjernsynsskjermen. Dette er fokus i denne oppgaven og jeg vil se teorier om en ny global kristendom og Andersons teorier om økumenikk i lys av dette.

Kristen kringkasting i Norge – en historikk

Religiøs kringkasting kan spores tilbake til radioens opprinnelse. Den første religiøse radiosendingen gikk på lufta i 1921, fra Calvary Episcopal Church. Etter dette valgte flere religiøse organisasjoner å kringkaste på radio (Frankl 1981:68). Overgangen fra radio til tv kom på 1950-tallet, da den karismatiske forkynneren Billy Graham så potensialet i bruk av tv og begynte å sende overføringer av vekkelsermøter han holdt. Graham ble raskt etterfulgt av Rex Humbard, Oral Roberts og Robert Schuller, og i utformingen av deres respektive menigheter stod fjernsynet svært sentralt. Tv ble ikke brukt som et tillegg i vekkelserarbeidet, men fungerte som selve kjernen i disse menighetene, og stod helt sentralt i utviklingen av den typen evangelisering de praktiserte (Frankl 1981:73-74). I dag finnes det flere store kristne tv-selskaper i USA, og flere av dem hevder selv å ha fra en til to millioner seere hver dag¹¹.

Da jeg intervjuet pastor Jan Hanvold, daglig leder i Visjon Norge, spurte jeg om de sammenliknet seg med sine amerikanske kollegaer¹². Han avviste spørsmålet og sa at en slik sammenlikning på ingen måte kunne gjøres, da det amerikanske kommersielle kringkastingssystemet var så totalt ulikt det norske. Han mente det norske systemet er styrt av en ”teknologisk steinalderpolitikk” som hindrer ideell og kommersiell drift. Den svenske medieforskeren Linderman påpeker det samme når han i sin studie *Religious Broadcasting in*

¹¹ Et enkelt søk på for eksempel google.com med søkeordene ”Religious Television” gir blant annet linker til nettstedene www.tnb.com, www.cbn.com, www.skyangel.com, alle amerikanske kristne tv-selskaper.

¹² Telefonintervju med Jan Hanvold, 23. august 2007

the United States and Sweden (1993) sier at den strukturelle forskjellen mellom det amerikanske og svenske kringkastingssystemet gjør det vanskelig å foreta en komparativ analyse mellom disse landenes religiøse kringkasting. Linderman mener at behovet for en slik komparativ analyse allikevel er til stede, blant annet fordi man på den tiden hans rapport ble skrevet var i startfasen av kommersiell tv i Sverige (Linderman 1993:1-7). Jeg vil også legge til at fellestrekk mellom amerikansk og norsk kristen kringkasting, eller svensk for den saks skyld, ikke kan overses, da mange elementer innenfor organisering, økonomisk drift og markedsføring – for ikke å glemme programinnholdet - har mange og svært synlige likhetstrekk. Det er dessuten tett samarbeid mellom norske og amerikanske vekkelseskristne, noe den historiske utviklingen av ulike kristne menigheter og bevegelser siden 1800-tallet er preget av. Oppgaven min vil ikke inneholde noen spesifikk komparativ analyse av de amerikanske og norske forholdene innenfor televangelisme, men forskningslitteraturen jeg benytter meg av er i hovedsak amerikansk, og befatter seg med amerikanske forhold. Dette kapitlet skal imidlertid ta for seg utviklingen av televangelisme i Norge, og den ”teknologiske steinalderpolitikken” Hanvold mener står i veien for en naturlig utvikling av ideell kringkasting.

Lokal televangelisme

I motsetning til den kommersielle pluralismen som har hersket i den amerikanske kringkastingen siden 1950-tallet, har den norske kringkastingen vært preget av et statsdrevet monopol. Norsk Rikskringkasting hadde sin første offisielle åpningssending 20.august 1960. I følge medieviter Henrik Bastiansen (2003) påvirket fjernsynet mange sider av mediernes virksomhet i Norge, hvor blant annet kampen om publikum ble fremtredende, og synliggjort i ”mediernes konkurransestrategier og deres forsterkede betydning for den offentlige opinionens forløp og karakter” (Bastiansen og Dahl 2003: 354). Dahl (2003) hevder at den tidlige norske mediepolitikken var preget av forestillingen om ”et fellesskap av ”alle” mottakere” (Bastiansen og Dahl 2003:368). NRK var beskyttet mot konkurranse gjennom kringkastingsloven av 1933 (Bastiansen og Dahl 2003: 422). For fjernsynets del bestod monopolordningen helt fram til 1989, etter at Willoch-regjeringen på begynnelsen av 1980-tallet åpnet for privat kringkasting ved siden av NRK. Prosessen mot opphevelse av monolet hadde pågått noen år, og presset kom fra flere hold, blant annet ”nedenfra, fra menigheter, organisasjoner og lokale bevegelser som gjerne ville drive egne sendinger” (Bastiansen og Dahl 2003: 458). Opphevelsen av NRK-monolet ble først merkbar innenfor

lokalradio og lokal-tv, hvor en ordning med konsesjonsutlysning førte til blomstrende aktivitet innenfor lokalkringkasting.

Fra lokal-tv til NRK2

De første kristne tv-sendingene ble sendt på lokal-tv stasjoner. Fram til 1995 var det 103 lokal-tv aktører i Norge, og flere av disse konsesjonærene var ideelle eller livssynsorganisasjoner. I 1995 kom regjeringa fram til at antall konsesjonærer innenfor lokalkringkastingen skulle begrenses, da overetablering innenfor lokalkringkasting (både radio og TV) hadde ført til begrensede inntektsmuligheter. Arbeiderpartiregjeringen besluttet å gi kun en konsesjon til hvert geografisk inndelte område (for radio fra en til to), og i tillegg øke størrelsen på disse områdene. Hensikten var å sikre økte reklameinntekter for lokalkringkasterne, slik at dette skulle bli en mer levedyktig bransje uten behov for økonomisk støtte fra staten (Statens forvaltningstjeneste, 23.3.1995). Etter omleggingen var det mange konsesjonærer som ble stående uten sendemuligheter, særlig innenfor ideelle grupper og livssynsorganisasjoner. Kriteriene som lå til grunn for å få konsesjon omfattet blant annet faglig kompetanse, økonomiske forutsetninger, samt planer forelagt om et *allsidig lokalt programtilbud* (Innst.S.nr 195 (1995-1996), vedlegg, s.1). Daværende Stortingsrepresentant fra Fr.p, Jan Simonsen, engasjerte seg i saken, og hevdet i en ”dokument 8-sak”¹³ følgende:

Mange søkere som tidligere har hatt konsesjon og som med små midler har sendt egenproduserte program, har ikke fått sine konsesjoner fornyet. Det har spesielt rammet ideelle organisasjoner som har sendt ikke-kommersiell TV, eksempelvis kristne organisasjoner, og ført til mye frustrasjon. I praksis er det nå i ferd med å bli etablert lokale TV-monopoler med myndighetenes støtte og velsignelse. (Dok.nr.8:33 (1995-1996)s.1).

Simonsen ønsket tildeling av ekstra konsesjoner for de ideelle organisasjonene, men fikk ikke gjennomslag for dette. I følge Jan Hanvold i TV Visjon Norge, førte dette til at de kristne organisasjonene etter hvert samlet seg, og gikk inn i samtaler med daværende kringkastingssjef Einar Førde. Avtalen om sendetid på NRK2 ble resultatet av disse samtalen. Den ble offentliggjort i en pressemelding fra Kulturdepartementet 22.11.1996, med den lite illustrerende overskriften ”Lokalfjernsyn via NRK-sendere”. Dag Løvdahl i Medietilsynet

¹³ En Dokument-8-sak er en type sak som er et forslag som kommer fra en enkelt stortingsrepresentant, og ikke fra et parti eller en komité.

kalte avtalen for en "hestehandel" mellom de kristne gruppene, Førde og regjeringen¹⁴. I diverse Stortingsmeldinger om utbyggingen av flere riksdekkende tv-kanaler i Norge på 1990-tallet, kommer det fram at det var flere interessenter til en ny kanal. NRK kunne ved sin tilleggskanal av ulike tekniske årsaker ikke nå hele Norge, men da Førde kom med forslag om at NRK skulle samarbeide med ideelle kringkastere, fikk han også av regjeringen gjennomslag for å etablere NRK2.

Ordningen om utleie av frekvensen på NRK2 førte altså til det religiøse potpurriet jeg omtalte innledningsvis. Evangeliesenteret, Regnbuen Kristne Senter og Visjon Bibel Senter var alle med på denne ordningen. Ved oppstart begynte NRK sine egne sendinger på NRK2-kanalen klokken 18.00. Fram til dette klokkeslettet var det livssynsorganisasjoner som benyttet seg av frekvensen. Etter hvert startet NRK2 sine sendinger tidligere og tidligere, og begynte etter hvert også med musikkvideoer og "chatte-programmer". Både Øyvind Rygg og Jan Hanvold beskrev dette som at de ble presset mer og mer på mengde sendetid. Det ble etter hvert klart for livssynsorganisasjonene at samarbeidet ville opphøre, da utviklingen av det de kaller "kommersiell tv" på NRK2 bare fortsatte. På slutten av 1990-tallet besluttet både Verdikanalen og Visjon Norge å gå på lufta for egen maskin.

De kristne konsesjonærenes aktiviteter på NRK2-frekvensen la grunnlaget for senere utvikling. I løpet av en periode på fire til seks år som programprodusenter og kringkastere økte både kompetansenivået og mengden produksjonsutstyr. Produksjonslokalene ble utvidet, og man kan anta ambisjonene økte i takt med dette. Både Visjon Norge og Verdikanalen satset stort da de gikk ut på egen kanal, i henholdsvis 2003 og 2002, og ville neppe hatt det samme grunnlaget uten erfaringene i det små fra statskanalens lokalsendinger i Oslo-området. Et annet spørsmål er jo om ordningen med NRK2 ville vært tilfredsstillende i lengden uansett, da vi snakker om en kanal som ikke alle i Norge kunne motta, og en sendetid som begrenset seg til dagtid som måtte deles mellom flere aktører, som sannsynligvis lå i konkurranse med hverandre om giverstøtte.

Konkurransen om giverstøtten eskalerte nok ytterligere ved opprettelsen av satellittkanaler. Verdikanalen måtte i 2007 ta konsekvensen av dette da de ble slått konkurs, mens Visjon Norge ikke bare fortsatte å sende, men hele tiden øker ambisjonsnivået. Hanvold sier selv at behovet for en elektronisk kirke er i Norge enormt, men jeg vil påstå at behovet for *to* kristne kanaler antakelig ikke var til stede, da kampen om midlene ble for sterk og til slutt "vunnet" av Visjon Norge.

¹⁴ Telefonsamtale med Dag Løvdahl 16.september 2006.

Den norske mediepolitikken

Etter monopoloppløsningen på 1980-tallet forandret innholdet i den norske mediepolitikken seg. Fra å være sentrert rundt NRKs monopolsituasjon skulle mediepolitikken favne en ny situasjon med økende pluralisme i meningsytringer på kommersiell basis. Mediepolitikken i Norge blir forvaltet av Medietilsynet. Dette tilsynet er underlagt Kultur- og kirke departementet som har ”ansvar for kultur, kirke, medier, frivillig virksomhet, tros- og livssynssamfunn og pengespill- og lotteri” (Bjørvik, 2007). Medieviter Trine Syvertsen deler disse mediepolitiske målsettingene inn i tre nivåer knyttet til ulike samfunnsgrupper, og de idealer og forhåpninger de politiske partiene har for mediepolitikken (Syvertsen, 2004: 70).

Kultur- og kirke departementets hovedmål for mediepolitikken i 2007 under regjeringen Stoltenberg II var å ”sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende folkestyre”. Departementet formulerer seg slik:

Staten har et ansvar for å skape et grunnlag for en fungerende offentlig dialog. Samtidig har mediene selv et klart ansvar for å ivareta medienes demokratiske funksjon. Særlig gjelder dette i forhold til redaksjonelle spørsmål, som staten av prinsipielle grunner ikke bør gripe inn i. Mediepolitikken skal sikre: mangfold av informasjonstilbud og ytringsmuligheter, uavhengighet i redaksjonelle spørsmål og medienes tilgjengelighet for allmennheten (Bjørvik 2007).

Da debatten om lokalkringkasting pågikk på 1980- og 1990-tallet, og regjeringen besluttet å redusere antall konsesjoner på landsbasis, satt Arbeiderpartiet også i regjering, med Gro Harlem Brundtland som statsminister. De mediepolitiske målsettingene den gang kan sies å være noenlunde de samme i dag. Frp's Jan Simonsen hevdet, i sitt forslag i 1993 at ”monopoløsningen” til departementet angående innskrenkningen av konsesjonene var et brudd på det demokratiske prinsipp om ytringsfrihet og næringsfrihet (Dok.nr.8:33 (1995-1996)s.2). Simonsen mente at flere aktører burde få mulighet til å produsere og sende fjernsyn, og at det var departementets oppgave å tilrettelegge for dette, i tråd med demokratiske prinsipper som ytringsfrihet og næringsfrihet. Et mindretall i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen gikk inn for forslaget til Jan Simonsen. Å nekte konsesjon på grunnlag av teknisk-administrative årsaker vil være å snevre inn ytringsfriheten og meningsmangfoldet i Norge, hevdet mindretallet. For dem var dette en prinsipp sak for

ytringsfrihet og demokrati¹⁵. Det vises i den forbindelse til et brev fra advokaten Lars Haugan som representerte de ulike livssynsorganisasjonene som ønsket konsesjon på utvidet grunnlag. Også her ble vektlagt demokratiske rettigheter, og ”tradisjoner i vårt samfunn til meningsmangfold, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, religionsfrihet og næringsfrihet” (Innst.S.nr 195 (1995-1996)s. 4). Tros- og livssynsorganisasjonene ba departementet om å bli behandlet annerledes enn andre lokal-TV-aktører, og begrunner dette med at de ikke deltok i noen konkurranse fordi de ikke kunne ta reklameinntektene eller næringsgrunnlaget fra andre aktører i bransjen. Livssynsgruppene drev, og driver fortsatt fjernsyn som hovedsakelig er basert på støtte fra sine egne seere, og ikke fra reklameinntekter. Hele innstillingen ble imidlertid nedstemt av et knapt flertall i det daværende sosialistisk dominerte Storting.

Den politiske diskusjonen rundt de kristne medieaktørene er interessant fordi det settes svært lite fokus på en eventuell samfunnsmessig betydning av religiøs kringkasting. For det første kan det sies at det fra Stortingets side synes å være mer presserende å ivareta lokalfjernsyns økonomiske grunnlag for drift enn å tilrettelegge for religiøse og ideelle organisasjoner. For det andre er de politiske argumentene for at det skal tilrettelegges for kristen kringkasting ikke begrunnet med noen henvisning til kristne verdier eller kristen moral, men er derimot sentrert rundt sekulære begreper som ytringsfrihet, demokrati og sikring av mangfoldet. Enkeltmenneskers religiøse behov og samfunnsnyttene av religiøse programmer i mediene eller liknende var ikke noe tema i den mediepolitiske debatten på 1990-tallet.

Den amerikanske medieforskeren Paul Hirst (2000) beskriver liberalisme som en oppskrift for begrenset statlig styre, moralsk nøytralitet og ubetinget ytringsfrihet. Disse verdiene blir i følge Hirst sett kritisert av konservative kristne, som ser på sekularisering og moralsk nøytralitet som direkte årsaker til normoppløsningen i det moderne samfunnet. Allikevel må også disse kristne gruppene benytte seg av sekulære argumenter som ytringsfrihet, mangfold og demokrati i sin kamp for sin plass i samfunnet, påpeker Hirst (Hirst 2000: 104). I debatten i Stortinget i 1995 om spørsmålet om religiøs lokalkringkasting var det nettopp begreper som ytringsfrihet, demokrati, mangfold, og næringsfrihet som gikk igjen. Paradoksalt nok la Arbeiderpartiregjeringen vekt på at all form for lokalkringkasting skulle skje uten økonomisk støtte fra staten, altså på et kapitalistisk markedsprinsipp. Statlig styring

¹⁵ Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og representanten Roy N Wetterstad vil minne om de prinsipielle og langsiktige perspektiver som har vært overordnet for mediepolitikken helt siden tidlig i 1980-åra: Ytringsfrihet og større mangfold ved å la flere grupperinger få ta mediene i bruk. Det har vært en forutsetning for denne politikken at både kommersielle og ikke-kommersielle interesser skulle få ta del i disse mulighetene. Prinsipielt sett skal mindre selskaper og livssyns- og organisasjonsbaserte interesser ha de samme muligheter som de kommersielle til å gå på lufta (Stortingsinnstilling nr 195 (1995-1996) s.3).

la allikevel begrensninger på fjernsynsvirksomheten, ved at distribusjonen av konsesjoner ble underlagt et nytt regelverk hvor reklame ikke var tillatt, og konsesjonene til lokal-tv-drift ble utdelt etter nokså uklare kriterier som blant annet faglig kompetanse. At det til slutt ble en ordning passet for de religiøse kringkasterne, kan kanskje tyde på at Arbeiderpartiet ønsket å legge til rette for tros- og livssynsgrupper. På den måten kunne Ap slå tilbake Simonsens anklager om udemokratiske prinsipper og innskrenkning av både mangfoldet og ytringsfriheten, altså brudd på sentrale, fastslåtte prinsipper innen den norske mediepolitikken de siste tjuefem årene, uten å åpne opp for kommersielle aktører.

Det er allikevel sosialister og ”arbeiderpartifolk” som blir utpekt som verstingene av kristne TV-aktører, blant annet Jan Hanvold, ”selv om Gud gjerne vil frelse også disse”¹⁶. Det er ifølge han Arbeiderpartiets ønske å holde igjen utviklingen i norsk kringkasting som har vært Visjon Norges sterkeste motstander. Med sin karakteristikk av det norske kringkastingssystemet som ”steinalderpolitikk” kan en jo trekke den slutning at Hanvold ønsker en liberal og markedsstyrt mediepolitikk. Paradoksalt nok er den mediepluralismen som Hanvold etterlyser samtidig en medvirkende årsak til det den elektroniske kirke ønsker å være en motvekt til, nemlig mulighet for ubegrenset spredning av umoral, synd og vold.

Visjon Norge

TV Visjon Norge drives av Visjon Bibel Menighet i Drammen. Det er en frikirkelig organisasjon med flere tilbud til sine medlemmer. De har bibelskole, misjon, nødhjelp og kirke, og driver med radio- og tv-produksjon. TV Visjon Norge hadde per 31.oktober 2007 32 ansatte, og var i følge organisasjonen selv i stadig vekst. I denne oppgaven er det tv-produksjonen som er det sentrale, som fra sin oppstart den 24. mars 2003 i små lokaler i Drammen har vokst seg til å omfatte en skandinavisk kanal, som fra og med den 1. april 2008 også startet en engelskspråklig kanal med satellittdekning i ”hele verden”¹⁷. Hva er visjonen i Visjon Norge?

Visjon og nedslagsfelt

¹⁶ Uttalt under telefonintervju av Jan Hanvold 23. august 2007, samt oppfordringer på nettsiden www.visjonnorge.com før det norske fylkes- og kommunevalget 10.september 2007 om å ikke stemme ”rød-grønt”.

¹⁷ Denne kanalen, som skal hete Vision Heaven, blir omtalt i et senere avsnitt.

Visjon Norge presenterer seg på sitt nettsted, visjonnorge.com, som ”Kanalene med de gode nyhetene”. De gode nyhetene er at Guds Ånd i aller høyeste grad er virksom på jorden, og at mirakler og helbredelser stadig finner sted blant et økende antall kristne, ikke bare i Norge, men på verdensbasis. På nettsiden finnes det flere pekere, blant annet ”Om Visjon Norge”. Her kan en lese: ”Når du slår på Visjon Norge er det én ting du får: evangeliet om Jesus til frelse og helbredelse. 24 timer i døgnet på mange forskjellige måter, Jesus Kristus i ord og handling”. Videre står det at Visjon Norge ønsker et reformert Skandinavia, ”hvor Guds ord igjen settes sentralt ikke bare i kirker og bedehus, men også i næringsliv, politikk og kultur”.

En annen peker gir informasjon om hvordan man kan ta inn Visjon Norge. For det første er kanalen tilgjengelig via parabol, gjennom den samme satellitten NRK og TV 2 sender, Thor II. Om man har kabel-TV, er kanalen en del av Canal Digitals programpakker, som man kan abonnere på, eller gjennom Get, en annen leverandør av digital dekoder. Begge disse leverandørene dekker hele landet, og TV Visjon Norge inngår i det standard programutvalget. Bakgrunnen for dette har jeg ikke kartlagt. En forklaring kan være at TV Visjon Norge er en ”free-to-air” satellittkanal, som alle leverandører av kabel-TV fritt kan legge ut. TV Visjon Norge er også tilgjengelig via web-tv, dvs. som tv på internett. I tillegg til denne vidtrekkende tilgjengeligheten, kan man på hjemmesiden lese at nye sendinger på den svenske satellitten Sirius ble igangsatt fra og med 13.oktober 2007.

Visjon Norge, en TV-kanal med flere lag - og pastor Jan Hanvold i sentrum

Pastor Jan Hanvold står oppført som ”visjonsbærer” på Visjon Norges hjemmeside. Han er pastor i menigheten, programleder på Visjon Norge og styreleder i TV Visjon Norge (Brønnøysundregisteret). Under en telefonsamtale forklarte Hanvold at kanalen er en frittstående tverrkirkelig kanal, ”som ønsker å vise det norske folk hva som foregår i kristenlivet i Norge”¹⁸. Visjon Norge oppfordrer ulike kristne menigheter i Norge til å produsere programmer, forklarte han, og lage tv-programmer om mirakler og helbredelse, aktivitet og engasjement i alle sider av kristne menigheter. Et viktig aspekt ved kanalen er i følge Hanvold at han som ansvarlig redaktør *ikke* driver noen form for teologisk sensur. Derfor er også flere ulike retninger innenfor kristendommer, dvs. ulike konfesjoner, representert på denne kanalen, og menighetene som sender sine tv-programmer på Visjon

¹⁸ Telefonintervju med Jan Hanvold, 23. august 2007

Norge kan i teorien produsere hva de vil og vinkle det hvordan de vil, selvsagt så lenge fokuset er den kristne tro.

I telefonintervjuet sa pastor Hanvold at Visjon Norge er opptatt av tre ting, nemlig vekkelse, reformasjon, og vern av den norske kristne kulturarv. De ønsker å presentere ”det som skjer på kristenfronten”, og han påpekte at behovet for en slik kanal var enormt. Den elektroniske kirken, som Hanvold kaller det, får mellom 200 og 500 henvendelser hver dag, og får tilbakemeldinger om at de dekker et enormt behov, spesielt blant eldre og syke, men også barn og voksne. Hanvold kritiserte andre norske medier for å være ensidige i sin presentasjon av aktiviteter på kristenfronten, i utvalg og vinklingen i nyhetsendingene, spesielt i Israelkonflikten. Visjon Norge er svært engasjert i Israel, og det står på nettstedet at ”det er viktig å stå kompromissløst for Israel og Guds eget folk jødene”.

På toppen av det hele er Jan Hanvold en meget synlig mann i Visjon Norge. Ved siden av å være gründer og ”visjonsbærer”, er han ofte programleder i det daglige direktesendte programmet i bestesendetid, ”Studio Direkte”, et program som tittelen så fint avdekker, er et studiobasert direkteprogram. Programmet ”Skapende Tro” er Hanvolds egen programserie, det vil si her er bare han programleder. Konferanser avholdt i regi av Visjon Norge blir ofte vist på tv, og her er gjerne Hanvold som forkynner. Han er, sammen med sin kone Inger Hanvold, og deres felles barn (født i 2007), stadig å se på egenreklame om Visjon Norge, som inneholder en takk til trofaste medlemmer med oppfordring om at enda flere mennesker skal støtte opp om det arbeidet som Visjon Norge står for. Hanvold har også i flere år forfattet medlemsbladet ”Rapport”, som kommer ut en gang i måneden.

Basert på beskrivelsen av de ytre trekkene ved Visjon Norge blir det klart at Visjon Norges strukturelle oppbygning må analyseres på to nivåer. For det første er Visjon Norge en selvstendig kanal, med en klar og tydelig profil, som vises på nettsiden til kanalen, i tv-programmene som er produsert av Visjon Norge med pastor Jan Hanvold som blant annet programleder, forkynner og helbreder. For det andre er Visjon Norge også summen av alle de uavhengige frikirkelige menighetene som produserer og sender programmer via denne kanalen. Visjon Norge er *både* en ytringskanal for ulike kristne strømninger hovedsakelig i Norge, og en selvstendig medie-aktør eiet og drevet av Visjon Bibel menighet.

Ytringskanal for kristne budskap

Det fremgår ikke umiddelbart av programoversikten hvilke menigheter som produserer eller er ansvarlige for de ulike programmene som sendes på TV Visjon Norge. Ved å bruke ulike

søkemotorer på internett, som Kvasir og Google, har jeg allikevel klart å kartlegge de faste aktørene på kanalen. Ved siden av de norske programmene sendes også svenske og danske, samt flere engelskspråklige programmer, fra blant annet fra USA og Australia. Flere av programmene er dessuten fra og om Israel, gjerne med amerikanske programledere. De ulike menighetene som er representert på TV Visjon Norge kommer fra flere deler av verden, med pastorer fra forskjellige land. De kan sies å være deler av et større perspektiv, en global pinsekultur, med ulike variasjoner og grader av karismatiske verdier. De er en del av et globalt nettverk av kristne bevegelser og Visjon Norge er en sentral aktør i norsk sammenheng. I den forbindelse kan det nevnes at Visjon Norge nylig startet en engelskspråklig kanal (25.mars 2008), med hele verden som sendeflate. Denne kanalen bærer navnet Vision Heaven. Det fremkommer av store deler av pastor Jan Hanvolds retorikk at Jesu tilbakekomst er svært nær og at Vision Heaven må ses i en slik sammenheng. I "Rapport nr 10-2007, VBC- Guds ord for alle" skriver Jan Hanvold blant annet følgende: " (...)vi vet at Jesu gjenkomst nærmer seg raskt og at endetidens vekkelser er her, hvor Hans Ånd skal utgydes over alt kjød og hvor milliarder av mennesker kan nås via satellitter på sekunder" (Rapport nr. 10, 2007).

Jeg vil begynne analysen av TV Visjon Norge med Visjon Bibel Center, det vil si de programmene som er produsert av Hanvold og hans menighet. Jeg vil ta utgangspunkt i mengde sendetid og sendeflate, slik at presentasjonen av programtilbudet og samarbeidspartnere blir mest mulig balansert. Noen programmer vil jeg behandle under ett, som en type program, for jeg mener det da blir enklere å få oversikt over tilbudet Visjon Norge har. På denne måten vil selv de minste deltakerne få en plass i oversikten.

Det vil ikke være mulig med en fullstendig uttømmende presentasjon av alle programmene og produsentene på Visjon Norge da programtilbudet skifter. Noen menigheter og organisasjoner er allikevel faste aktører, og andre blir presentert på nettsiden til Visjon Norge. De fleste aktørene kan spores gjennom internett, hvor de har egne nettsider hvor de presenterer sin egen virksomhet. Så langt er det kun et par aktører som kun produserer for Visjon Norge, blant annet Evangeliesenteret. De utenlandske aktørene er alle en del av verdensomspennende nettverk, og mange sender sine programmer på flere titalls, gjerne over hundre, kanaler rundt om i verden. Sett i denne målestokken er Visjon Norge en liten aktør på den globale kristne mediearenaen, men med ambisjoner om til slutt å nå hele verden gjennom kanalen Vision Heaven.

Programtype og innhold

I en avhandling om religion på tv skriver Anne Stensvold, professor i religionshistorie, om formidlingen av kristne verdier via NRK, altså statskanalens rolle som formidler av statsreligionen. Stensvold tok utgangspunkt i programmene sendt i løpet av én uke¹⁹, og laget ulike kategorier for ulike typer programmer. Kategoriene ble satt på et strukturelt nivå, heller enn tematisk. Stensvold skilte mellom fiksjons- og faktaprogrammer. Kategorien for faktaprogram inneholdt programmer som hadde studio som lokalitet, direkte henvendelse til publikum, og programmer med ”voice-over comments” (Stensvold 1992: 27), eller en slags fortellerstemme. Fiksjonskategorien hadde som hovedkriterium en teatralisk form for kommunikasjon med skuespillere som aktører. Skuespillerne oppfører seg som om kameraene ikke er til stede.

Stensvold hevdet at for å kunne skille mellom disse kategoriene og tolke tv-programmer, må tv-seerne inneha en viss kjennskap til regler og konvensjoner innenfor fjernsynspraksis, og det viktigste elementet i denne kunnskapen er vissheten om tv som et medium med enveis-kommunikasjon. Kjennskap til muligheten for at fjernsynet kan formidle sosiale begivenheter direkte og å kunne skille mellom virkelighet og fiksjon er også nøkkelementer. I følge Stensvold er det et mål for fjernsynskommunikasjon å minske avstanden mellom uttrykk og tolkning, mellom tv og publikum, og at blant annet direktesendte programmer er et ledd i denne prosessen. I tv-formidling er det også mulig å skape en illusjon om samtidighet mellom uttrykk og tolkning, altså sender og mottager. Stensvold bruker termen ”co-presence” (Stensvold 1992: 17) om tidsmessig samsvar mellom uttrykk og tolkning. Dette kan oversettes med mednærvær, og innebærer en form for inkludering av tv-seeren i det som formidles, slik at man skal oppleve at man deltar i det som skjer ”nå”, slik at opplevelsen blir enda mer virkelighetsnær for tv-seeren. Direktesendte programmer har stor grad av mednærvær, men også opptaksprogrammer kan benytte seg av den samme strategien. For å skape en sterk følelse av nærvær i et opptaksprogram, kan formidleren benytte seg av direkte henvendelse til kamera, eller bruke tidsmarkerende ord som ”nå”. Slike strategier øker også programmets aura av realisme og direkte informasjon.

Jeg vil ta utgangspunkt i Stensvolds kategorier i min presentasjon av programmene på Visjon Norge. Etter å ha sett på de ulike programmene på kanalen blir det klart at kategorien for faktaprogram må for denne oppgaven utdypes. For det første må begrepet ”fakta” her sies

¹⁹ 4-10 mars 1989

å dreie seg om senders opplevelse av faktiske forhold, da religiøse standpunkter ikke kan sies å tilhøre ren fakta, men *tro*. Begrepet faktaprogrammer brukes derfor her som en betegnelse for type program som på et strukturelt nivå påberoper seg å være leverandør av faktiske begivenheter, opplevelser eller standpunkter. For det andre vil det være naturlig å åpne for en underkategori i faktasjangeren, nemlig undervisningsprogram. Visjon Norge inneholder flere ulike undervisningsprogrammer, som tar for seg temaer som rett tro, rett bibeltolkning, rett evangelisering osv.

Å se på hva slags type program denne kanalen formidler kan si noe om budskapet som formidles og hvilke strategier som benyttes. Jeg vil også redegjøre for de teologiske vinklingene de ulike programmene byr på. Innenfor pinsebevegelsen og trosbevegelsen finnes ingen felles normativ teologi. Den er løst sammensatt av et utall menigheter og deres pastorer, og er basert på lekpredikantens egen karismatiske formidling av Bibelen – ingen teologisk skolegang er påkrevd for å lede en menighet, men det skal sies at mange store karismatiske menigheter tilbyr bibelskole for sine tilhengere, så også Visjon Bibel Center i Drammen. Pastor Jan Hanvold har selv gått på bibelskole i Tulsa, USA, hos E. W. Kenyon, en svært sentral mann innenfor Trosbevegelsen. Pastorrollen forutsetter allikevel ingen formell utdanning med avlagt eksamen, men beror på pastorens egne evne til å formidle *sin* bibelforståelse til mennesker, og på den måten å bygge seg opp en menighet. De teologiske standpunkter er fundamentalistiske, det vil si de er hentet direkte fra Bibelen, da denne er hellig; gitt av Gud, og uforanderlig for all tid. Jeg vil komme tilbake til denne type bibelforståelse senere.

En analyse av programtilbudet på Visjon Norge er nødvendig for forståelsen av hva Denne tv-kanalen representerer i det norske religiøse landskap.

Programoversikt

Ikke bare valg av kommunikasjonsstrategier sier noe om hvordan Visjon Norge satser, men også plassering av programmer, mengde og tid. Jeg har valgt ut en tilfeldig uke fra Visjon Norges programoversikt, for å illustrere hva tv-kanalen byr sine seere. Programoversikten er i sin helhet gjengitt i Tillegg 1.

Uken jeg har valgt er en ganske typisk uke på kanalen Visjon Norge. Kanalen har noen faste innslag, spesielt i det vi kaller ”prime-time”, altså den tiden på døgnet hvor flest mennesker mest sannsynligvis ser på tv. Nyhetene på denne kanalen sendes klokken 20.00

(med reprise rundt midnatt), fulgt av programmet Studio Direkte. Begge disse programmene produseres av Visjon Norge.

Visjon Norges Studio Direkte - prime-time preaching

Studio Direkte er det programmet på Visjon Norge med mest sendetid målt i antall timer i løpet av et døgn og i løpet av en uke. Med sendinger 24 timer i døgnet har de 168 timer ukentlig sendetid som skal fordeles på ulike programmer. Av disse har Studio Direkte 55-60 timer i uken. Antallet varierer noe, da en enkelt sending kan strekke seg fra to til fire timer. Dette programmet starter hver dag klokken 20.10, og sendes i reprise tre ganger i døgnet. De fleste kvelder avsluttes programmet klokken 22.00, men kan også vare til midnatt.

Jeg festet meg ved vignetten til Studio Direkte. Den er bygget opp slik at det hele tiden kommer to par-ord på skjermen, det ene i rødt og det andre i blått. De røde kommer først, det andre ordet er markert med blått – et oppfølgingsord så å si. Parene er slik: undervisning – handling, fellesbønn – bønnesvar, aktuelt – debatt, lovsang – tilbedelse. Det siste paret er studio – direkte. Det vignetten forteller er at programmet står for handling, bønnesvar, debatt og tilbedelse. Eller som Hanvold sier, tro alene er ikke nok, man må også handle!

I henhold til Stensvolds kategorikriterier er Studio Direkte et faktaprogram, med sterk grad av mednærvar. Programmet er direktesendt fra Visjon Norges studio i Drammen, og er bygget opp ganske likt som tilsvarende programmer på for eksempel NRK og TV 2. Programmet har faste programledere, som ruller i løpet av uken. Disse sitter gjerne i en sofa rundt et bord, og ulike personer blir invitert inn i studio for intervjuer og samtaler. Temaene er frelse, tro, gudstjeneste og liknende. Tonen er gjerne uformell, og programlederne henvender seg ofte til kameraet med et ”du” til de der hjemme. Kristen musikk er et hyppig brukt innslag mellom samtalene, noen ganger er dette også direktesendte fremføringer i studio, men det kan like gjerne være eldre opptak eller underholdningsinnslag fra konferanser og samlinger rundt om.

Det som skiller Studio Direkte fra andre liknende program på for eksempel NRK, er en svært sterk grad av mednærvar. Studio Direkte er nemlig også et ”interaktivt” program, det vil si seerne kan ringe inn eller sende tekstmelding fra mobiltelefon eller e-post mens programmet pågår. Telefonnumrene står for det meste synlig nederst på tv-skjermen. Denne formen for mednærvar skaper en høy grad av deltagelse for seeren. Denne tjenesten har flere hensikter. I Studio Direkte tar de i mot bønneønsker(også via brev), som samles opp på slutten av programmet, og alle i studio ber en felles bønn for de som har ønsket det. Programlederne

og eventuelle gjester holder hverandre i hendene, og bønneønskene leses fortløpende opp fra utskriftsark. Som bønneønske aksepteres alt, det kan være om helbredelse for alvorlig sykdom, hjelp med familieproblemer eller økonomiske bekymringer. Noen vil ha hjelp med en vond tå, andre med å finne seg en mann å dele livet med. Ønskene kan også være politiske, som å ønske flere kristne mennesker i regjeringen, eller mer privat, som i ønske om jobb eller pengegaver²⁰.

Dersom en person ser på Studio Dirquete og gjennom dette programmet opplever å bli frelst, er oppfordringen fra Visjon Norge om å ta en telefon til kanalens sentralbord og meddele dette. Antall frelste gjennom Visjon Norge står skrevet på en tavle, ved siden av det som kanskje er mest fremtredende ved dette programmet: hvor mange penger som er samlet inn. Denne delen av programmet kommer som innslag innimellom sofasamtalene, hvor stadig flere pengegaver og nyfrelste blir ramset opp og lagt til og fortløpende oppskrevet på en tavle. Nye oppfordringer om mer penger og flere frelste følger, og det hele arter seg som en kortversjon av den årlige innsamlingsaksjonen "TV-aksjonen" på NRK. Pengene som samles inn fra seerne går til drift og utvikling av TV Visjon Norge, og jevnlig, gjennom hele programmet blir seerne bedt om å støtte arbeidet denne kanalen gjør.

Studio Direkte brukes også som formidlingsprogram for store møter, årlige samlinger og treff, og større sosiale hendelser blant karismatisk kristne. Overføringen av Pinsebevegelsens 100-årsmarkering "Pinse for alle" i 2007 gjennom Studio Direkte er et eksempel på dette.

"Så, og du skal høste"

Den teologien som formidles gjennom Studio Direkte må kunne sies å være representativ for Jan Hanvolds syn på det kristne budskap, og hans (og nærmeste medarbeideres) tolkning av Bibelen.

Fredag 15.februar 2008 sendte Studio Direkte fra Ålesund, en by som ifølge Hanvold har mange støttepartnere²¹. Dette programmet inneholdt et fiksjonsinnslag om bybrannen i Ålesund 23.januar 1904. Innslaget inneholdt blant annet en filmatisering med skuespillere, altså en slags fiksjonspreget fremstilling, men basert på historiske fakta. Innslaget begynte med en byhistorikers beretning om et hus i byen som ikke ble fortært av brannen, men ble stående uskadet igjen som eneste bygning i Fjellgata 2. Han fortalte videre at husets

²⁰ Disse bønneønskene er hentet fra ett og samme program, tirsdag 15. januar 2008.

²¹ Støttepartnere er mennesker som er faste økonomiske givere til kanalen.

daværende eier het Anders Nord. Kort fortalt, hadde denne Anders Nord dagen før brannen fått en visjon fra Gud om at Ålesund ville brenne, men at hans hus skulle forbli uskadet. Nord og hans kone fikk i denne visjonen beskjed om å ikke forlate huset sitt og heller ikke bære møbler og innbo ut på gaten, for der ville det brenne opp. Nord fikk også etter sigende vite at årsaken til brannen var byens syndige liv, og at Nord og hans hustru hadde Guds nåde. Mens det brant hektisk i Ålesund den påfølgende natten, lå Anders Nord i sengen sin og leste i Bibelen, og brannen stoppet akkurat ved husveggen. Barnebarnet til denne mannen blir så intervjuet, fra sin seng på et hjem for eldre, og hun kan bekrefte at historien er sann. Dette øker troverdigheten til historien. Denne tv-fortellingen føyer seg inn i rekken Visjon Norges vektlegging av Guds synlige inngripen i folks liv, det vil si mirakler i hverdagen.

Etter innslaget er vi tilbake i studio, med Jan Hanvold i sofaen. Hans første poeng er at Ålesund brant som en følge av synd, og at dette er en påminnelse om konsekvensen av å leve i synd, og at ugudelighet og synd gir et liv i vanære. ”Kun et rettferdig folk som tror på Jesus blir opphøyet, og kan nyte av Guds nådegaver”. Hanvold påstår videre at ”Romerriket falt på grunn av det seksuelle”, og at ethvert samfunn som bryter Guds plan vil møte en dramatisk oppløsning²². Hanvold nevner i denne sammenheng økningen av abort, skilsmisser og kriminalitet, og legger skylden for dette på den økende avkristningen av Norge.

Senere i programmet står Jan Hanvold på scenen sammen med sin kone Inger Hanvold. Budskapet i denne sekvensen er at ”evangeliet er gratis, men det koster å få det ut”. Hanvold håper enda flere vil være med å støtte kanalens visjon og vekkelser i Norge, i Skandinavia, og i Europa. Inger Hanvold tar ordet, og sier at hun vet at Jesus finnes, hun vet at demoner, djevelen og helvete finnes, og hun mener at man må være brennende i sin sak for Jesus. ”Det er ingenting som kan tilfredsstille deg om du har smakt Jesus”, sier hun. Paret henviser til Markus’ evangelium kap. 11, vers 30²³. Inger Hanvold starter en preken om det å gi, og påpeker at om Gud ber deg om å gi, ja så er det bare å gi. Det handler nemlig om å så og høste. Hun forteller i den sammenheng en historie, som jeg gjengir med egne ord, men uten å legge til noe for egen regning:

Inger Hanvold ruslet rundt i gatene i Molde og lengter etter et nytt stereoanlegg. Riktignok har hun nettopp kjøpt seg et billig stereoanlegg til bare et par tusen, men hun ønsker seg et som er bedre, for ”lyd er utrolig viktig for meg”. Hun får det for seg, som hun

²² Jan Hanvold har dessuten vært kritisert i mediene for sin noe kontroversielle uttalelse i etterkant av tsunamien som rammet blant annet Thailand i 2004, hvor han uttalte at tsunamien var Guds svar på den seksuelle synden Thailand er oversvømmet av. Fra en artikkel, ”kontroversielle uttalelser”, publisert 04.08.2005 på nettavisen Bygdeposten, tilgjengelig fra: http://www.bygdeposten.no/lokale_nyheter/article1685368.ece

²³ ”som ikke skal få hundre fyll igjen nå i denne tiden, hus og brødre og søstre og mødre og barn og åkrer, sammen med forfølgelser, og i den tiden som kommer, evig liv”.

sier, at hun skal få kjøpt et Bang & Olufsen stereoanlegg som koster 17 500, og hun sier hun blir nesten litt flau der hun går, hun vet jo ingenting om dette merket, og kan heller ikke noe om pris. I sin samtale med Gud spør hun ”*hvor skal jeg så dette stereoanlegget?*”. Etter om lag en halvtime møter hun en gutt på 13 år, sønnen til noen venner i Molde. Han sier at han så svært gjerne vil ha et stereoanlegg, og løsningen åpenbarer seg for Inger Hanvold. Hun gir gutten sitt tre uker gamle stereoanlegg hun kjøpte for et par tusen. Hun går så inn i en butikk som selger Bang & Olufsen-anlegg, og får prisen som er 21 500, og inngår en avdragsordning hvor avdragene er på 4000 kr i måneden. Da Inger Hanvold har betalt det meste av summen, blir hun oppsøkt av en dame fra Molde som sier at hun skal betale det siste avdraget for henne, pålydende 4000 kr. Summen på stereoanlegget ble da 17 500 kr, den eksakte summen Gud hadde oppgitt den dagen i Molde. Ut i fra dette trekker Inger Hanvold den slutningen at man alltid kan få noe bedre enn det man har, man kan ønske seg bedre ting her i livet, og øke sin materielle velstand, om man bare tror på Jesus. Poenget er å så, slik at man kan høste.

Denne typen teologisk vinkling går igjen i mye av retorikken Visjon Norge står for. Gud vil alltid skaffe de nødvendige midler, bare man tror. Guds løfte om velstand og rikdom gjelder ikke bare i himmelen, men i livet her på jorden. I programmet Skapende Tro med Jan Hanvold som programleder blir dette enda tydeligere.

Herlighetsteologi

Pastor Jan Hanvold har også i sitt eget program, Skapende Tro. Programmene er opptak av møter på bibelskolen Jan Hanvold har på Åsgård skole utenfor Drammen, som eies av Visjon Bibel Center. Programmet sendes seks ganger i uken, det varer i en halvtime, og viser en del av møtet. Programmet kan starte midt i et resonnement, og avsluttes plutselig, noe som tyder på at programmet er opptak av møter som foregår uavhengig av kameraer, og som kan kategoriseres som et program i faktasjangeren, med et snev av titteskaps-faktor. Hanvold henvender seg i dette programmet til menneskene i rommet han befinner seg i. Språket er meget uformelt og folkelig, han beveger seg mye mens han snakker, knipser, og avbryter seg selv svært ofte med frasene ”takk og lov og pris”, ”halleluja” og ”amen”. Han ler ofte, gjentar poengene sine, og bruker Bibelen flittig. Som vi skal se, er det oftest løsrevne bibelvers fra ulike bøker i Bibelen han benytter seg av. Hanvold står som en lærer foran sine elever, men kameraet er hele tiden rettet mot han. Kun noen elever er synlige bakfra, de som sitter på første rad. Det er ikke mulig å si noe om hvor mange elever det dreier seg om. Hanvold underviser dem om tro, bønn, og Bibelen.

Jeg vil presentere de teologiske synspunkter presenteres i programmet Skapende Tro 17.2.2008. Programmet dreier seg om tro, og sentralt for denne troen er frelsen. Troen er i følge Hanvold en gave fra Gud, den følger med frelsen, som kommer ved at man blir født på ny. Alle mennesker har fått samme utgangspunkt for troen, og mye handler om å gå til Gud og nærmest kreve sin rett.

Hanvold leser i dette programmet fra Salmenes Bok, Salme 103:4-5, og sammenlikner menneskene med ørnen. Ørnen når sitt fulle potensial hele livet, og gir opp sin sjel i det den vet den skal dø. På bakgrunn av denne liknelsen, mener Hanvold at mennesket er gitt ”salvelse og energi i sin forgjengelige kropp”. Den troende får kraft fra Gud gjennom Guds Ord. For Gud er bundet av sitt ord, Gud er nødt til å holde sitt løfte, hevder Hanvold. Som følge av dette kan man komme til Gud, og få svar på sine bønner. Og dette gjelder ifølge Hanvold ikke bare på det åndelige planet, men også på det fysiske og *materielle* planet. Det er ifølge Hanvold tre stadier i bønn:

1) *Be, og du skal få*. Dette handler om at Gud må svare, for du står på hans løfte. Hanvold henviser til Jesaja 43:26²⁴, om at vi må minne Gud på hans løfte. Guds løfte blir presentert i Salmenes bok, Salme 103:4-5; ”som forløser ditt liv fra fordervelsen, som kroner deg med miskunn og inderlig barmhjertighet, som metter din sjel med det gode, så du blir ung igjen som ørnen”.

2) *Let og du skal finne*. Neste steg i bønnens gang er å finne det bibelverset som støtter din sak. Om du trenger et hus, kan du finne fram et bibelvers om dette, og gå til Gud med det²⁵. Han må gi deg det, for slik er løftet. Dette steget handler i følge Hanvold altså ikke om å lete i omstendighetene, men i Bibelen.

3) *Bank på og døren skal bli åpnet*. En bekreftelse av steg to, og at man på helt legalt grunnlag kan oppsøke Gud med sin forespørsel. Gud er bundet av Ordet.

Et sentralt aspekt i denne bønnehandlingen er at man umiddelbart kan eller skal takke Gud for gaven. Om man trenger en bil, sier Hanvold, finn bibelverset om dette, oppsøk Gud, minn Ham på hans løfte, og si ”takk Gud, for at jeg får den bilen jeg trenger”. Dette handler om *bekjennelse*. I følge Hanvold skal man bekjenne det man vil ha som om man allerede har det, for det er blitt lovet av Gud. Hanvold sier han ikke ber om frelse for sine barn, for Gud har lovet han at han *og* hans hus skal bli frelst, derfor *bekjenner* han i stedet at hans barn er frelst. Belegg for denne fremgangsmåten finner Hanvold i Markus 11:24-25: ”For sannelig

²⁴ Jes. 43:16: Minn Meg! La oss sammen gå for retten! Før din sak, så du kan bli rettferdiggjort.

²⁵ Hanvold gir som eksempel Salme 68: 7; ”Gud lar de enslige bo med familie. De som er bundet, fører Han ut til overflod. Men opprørerne bor i det tørre land.” Om du trenger en bil, bruk da bibelverset Salme 68:18; ”Guds vogner er tjue tusen, ja tusener på tusener. Herren er iblant dem som på Sinai, på Det Hellige Sted.”

sier Jeg dere: Den som sier til dette fjellet: ”Løft deg og kast deg i havet!” og ikke tviler i sitt hjerte, men tror at det han sier skal skje, han skal få det som han sier. Derfor sier Jeg dere: Alt dere ber om når dere ber, tro at dere får det, og det skal bli gitt dere”.

Teologien som er skissert ovenfor er helt i tråd med den typen fremgangsteologi som finnes hos trosbevegelsens grunnleggere. Flere kilder sier at Kenneth Hagin regnes som trosbevegelsens far, og at E. W. Kenyon må betraktes som bevegelsens bestefar²⁶. Kenneth Copeland, som den største nålevende predikant, blir da en slags sønnesønn. Disse tre mennene har skrevet en mengde bøker og forkynt for utallige karismatiske pastorer verden over.

Kenyon levde tidlig på 1900-tallet, og var svært opptatt av den positive bekjennelsen av Guds ord som grunnlag for helbredelse, og at denne helbredelsen er Jesu gave til menneskene som alle kan motta gjennom tro uavhengig av omstendigheter (Anderson 2004:220). Hagin tok Kenyons synspunkter videre, og mente at enhver kristen burde ”utøve tro” (exercise faith) og på denne måten sørge for å oppnå fysisk helse, materiell velstand og suksess. Det holder, i følge Hagin, ikke bare å tro, man må også bekjenne sin tro, og det en troende person sier, altså bekjenner, vil skje. Av dette trekker han den slutningen at dersom man for eksempel er syk, kan og skal man *bekjenne seg frisk*. Copelands bidrag til denne typen herlighetsteologi var å utvide den til å legge mer vekt på økonomisk og materiell velstand. Fattigdom er i dette synet en forbannelse, og må bekjempes gjennom tro. Copeland har formulert lover om velstand (laws of prosperity), som blant annet stadfester at de troende gjennom troens kraft skal få tilbake sin gudgitte rettmessige bestemmelsesrett over sin egen situasjon (Anderson 2004: 221). En annen sentral Herlighetspredikant, Oral Roberts, har blant annet uttalt at han pleier å si til Satan, som ofte er årsaken til tap eller mangler i de troendes liv, at han skal ta fingrene vekk fra pengene hans (Roberts), og forteller at han selv alltid ber om en nøyaktig sum (Hjortland 2000).

Mange kritikere mener denne herlighetsteologien bygger opp om den ”amerikanske drømmen” og en naiv tro på kapitalismens vesen (Anderson 2004:221). Tro blir målt i materiell velferd og suksess, og lidelse blir gjerne oversett. Slik kan også en pastors storhet måles i antall tilhengere, og sjeletellingen som ikke er uvanlig innenfor visse menigheter (også Visjon Norge, som hver dag redegjør for hvor mange frelste kanalen kan rose seg av), gjenspeiler kraften i menighetens tro. Uansett er herlighetsteologien svært synlig i programmene ledet av Jan Hanvold.

²⁶ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, a). Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Den%20karismatiske%20bevegelse%20i%20USA.pdf>

Familien Hanvold i spissen for norsk frelse

Jeg har tidligere nevnt Jan Hanvolds fremtredende rolle, både som ”kringkastingssjef”, programprodusent og programleder, pastor og visjonsbærer i Visjon Norge. Enhver tv-kanal med et fullverdig programtilbud sender tv for barn, så også Visjon Norge. ”På sporet” heter barne-tv på denne kanalen, og sendes hver dag klokken 7.30-8.00 og 17.00-17.30. Innholdet her er selvfølgelig varierende, men her skal jeg se nærmere på en tilfeldig valgt dag, tirsdag 15.1.2008. Denne dagen inneholdt sendingen en tegnefilm, om Abraham og Sara, og deres sønn Isak. Fortellingen inngår i en serie som heter ”Superbook”, på norsk oversatt til ”huset på hjørnet”. Utgangspunktet for denne tegneseriefortellingen er at Bibelen på forunderlig vis har blitt digitalisert, og lagt seg inn på barnas datamaskin. Dette er mulig fordi Bibelen er en ”superbok”, en bok som er hevet over alle fysiske lover. Gjennom datamaskinen tar barna del i Bibelens historier, og de kan tre inn i den digitaliserte og historiske verdenen Bibelen har skapt for dem. Det er bibelfortellinger som er fokuset for denne programserien. ”På sporet” har varierende programledere, denne gangen var det to jenter på rundt tolv år. Produsent er Inger Hanvold, Jan Hanvolds kone, og Jan Hanvolds sønn, Alexander Hanvold. ”På sporet” har sendetid syv timer i uken.

Nyhetssonen er et tredje program som Visjon Norge produserer, med snaue tre timer sendetid i uken. Nyhetene kan ses hver dag klokken 20.00. Sendingene varer i ti minutter, og Nyhetssonen finnes også som egen hjemmeside. Programmet blir på Visjon Norges hjemmeside presentert som en nyhetsformidler med kristen vinkling som har ”et bibelsk perspektiv på verden, og vil med dette som utgangspunkt ved hjelp av anerkjente journalistiske prinsipper og verktøy tilby alternative nyheter og nyhetsvinkler til et norsk og nordisk publikum”²⁷. Dette innebærer for Nyhetssonens del en sterk fokusering på Israel, både dekking av konflikter, men også av jødiske feiringer som løvhyttfesten. Nyhetene fokuserer særlig på religion, og tar ikke opp profane saker og hendelser utenfor Israel. Programmet er strukturert som en vanlig nyhetssending, med en ankermann i studio, og noe bildeinnslag med kommentarer. Sendingen avsluttes med et bibelvers og Guds velsignelse, før værdamen slipper til.

Samarbeidsprosjekter med Visjon Norge som produsent

²⁷ Visjon Norges hjemmeside, tilgjengelig fra:
http://www.visjonnorge.no/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=2&Itemid=5

Flere av programmene som blir sendt på Visjon Norge er samarbeid mellom ulike menigheter og kanalen. Et av disse er Trygg Tro, et program laget av Nettverket Jesusnett, under NorMisjon, med sendetid tre ganger i uken (halvtimesprogrammer).

Trygg Tro handler om å undervise kristne i den rette tro, og ulike ”biblekspertes” inviteres til å fortelle om rett tro, og vranglære. Programmet åpner med en kvinne som sitter i en stol og presenterer dagens innhold (litt som den kjente og kjære ”hallodamen” på NRK). Så blir det satt over til studio, som har en drapert gardin som bakgrunn, en plante, og to stoler og et bord. Det er ikke publikum i studio. Intervjueren (programlederen) varierer fra gang til gang, men inntar en spørrende og nysgjerrig rolle overfor ”eksperten” som svarer og forklarer. La meg illustrere med et utdrag fra et program sendt 19.1.2008.

Programmet har en programleder, eller intervjuer, og et intervjuobjekt, en ung mannlig student. Programmet inngår i en serie om Skapelseshistorien og dens forhold til vitenskapen. Studenten hevder at på grunn av sin sterke kjærlighet til sannheten har han fordypet seg i emnet Skapelsen versus vitenskapen, og forteller at han vil presentere dette temaet kritisk og avdekkende. Han begynner med å forklare hva vitenskap er, nemlig observasjon, eksperimentering og eksponering. Hele tiden henvender han seg til kameraet og tv-seerne. Hans deduktive logikk avslører at vitenskapen kanskje slett ikke er vitenskap, i følge vitenskapens egen definisjon. Vitenskapen har tatt feil tidligere, som teorien om at jorden var universets midtpunkt, eller at jorden var flat. Det vitenskapen tar feil om i våre dager, er skapelsesprosessen, og teorien om Big Bang. Big Bang kan ikke observeres, ikke testes, og er derfor ikke bevist vitenskapelig. Studenten påstår videre at de fleste forskere nå har tatt avstand fra teorien. Studenten nevner ingen navn, men mener med dette å ha bevist at Big Bang ikke har forekommet, at skolebøkene er fulle av feil, og at skapelsesberetningen slik vi finner den i 1. Mosebok ikke er vanskeligere å bevise enn vitenskapelige teorier. Intelligent design er det vitenskapssynet som blir promotert i disse programmene, som kan sees som et forsøk på å undergrave etablerte vitenskapelige teorier slik mange kjenner den fra skolebenken. Den rette tro har ingen plass for tilfeldigheter og evolusjonsteorier.

Et annet program i denne serien tok for seg nyreligiøsiteten som vranglære. Eksperten på dette feltet advarte mot nyreligiøse mennesker som overser viktigheten av Jesus som nøkkelen til frelse. Han hevdet at nyreligiøse grupperinger benyttet seg av kristen tankegang og ofte siterer Bibelen, men overser det viktigste av alt, Jesus frelseren. Man kan ikke komme til himmelen om man ikke tror på Jesus, selv om man lever et åndelig og kristenorientert liv.

Dette med vranglære dukker opp i ulike programmer, noe som tyder på viktigheten av å lære bort rett tro i Visjon Norge. Katolisismen er ofte gjenstand for kritikk, blant annet i

Studio Direkte. Katolisismen, og paven i Roma, ble kritisert på en rekke punkter, blant annet for bruk av avlat, samt Maria-dyrkelse og helgenkultur. Jesus har frelst oss fra våre synder en gang for alle, derfor er avlat overflødig, og det å tilbe Maria eller ulike helgener, er å ignorere Gud, ble det sagt. Den katolske kirke ble i dette programmet presentert som en av de falske kirkene som har blitt profetert, i forkant av Jesu tilbakekomst. Okkultisme i sin helhet er også oppe til debatt innimellom – som noe man skal vokte seg for. Det tiltrekker seg djevelen og andre vederstyggeligheter.

Et annet program som NorMisjon og Visjon Norge produserer sammen, er Sangglede. Dette programmet vil behandles nærmere i et senere avsnitt.

Ekteparet Vivian Zahl-Olsen og Per Haugan produserer sammen med Visjon Norge "Gud gjør ingen religiøs", et halvtimesprogram som sendes tre-fire ganger i uken. Dette er et undervisningsprogram, altså av typen faktaprogram, og er studiobasert. Ekteparet snakker sammen om et gitt tema, seg imellom og med direkte henvendelse til kamera. Målet er å gi folk en stødigere tro i hverdagen, slik at man kan få et best mulig liv. Temaene kan være "Ferdig med røyken og helgefylla", eller "Trenger du ny fastlege?". Sistnevnte program handlet i sin helhet om Gud som den ultimate fastlege, da Jesus kan helbrede deg før du trenger medisiner. Det ble understreket at ingen oppfordres til å kutte ut verdslige leger, men at alle kan henvende seg til Jesus først eller samtidig. Jesus er ikke bare frelser, han er også helbreder, og gjennom frelsen får man oppleve at Jesus har tatt på seg alle dine plager og sykdommer. Per Haugan sier: "Gud *vil* helbrede, Han *har* allerede gjort det, og det er opp til oss å tro på det" (Haugan, 29. februar 2008). Igjen kommer det fram en teologi som minner svært mye om E. W. Kenyons, at man skal bekjenne seg frisk. Haugan sier at den troendes ord er skapende, og det handler om å stå på det som er den kristnes rett, det som er gitt fra Gud i Pakten. Dersom helbred ikke inntreffer, skal man ikke gi opp, og som Zahl-Olsen sier: "Man legger ikke ned sykehusene for det om ikke alle pasientene blir friske".

Pinsebevegelsen og den frelsende Jesus

Den neste store aktøren på Visjon Norge er Evangeliesenteret, med en sendetid på 18 timer i uken, og faste sendinger hver dag, fra 10.00-11.00, og 18.00-19.00. I helgen sender de i tillegg klokken 22.00.

Evangeliesenteret er en pinsemenighet i den norske Pinsebevegelsen, og Evangeliesenterets rusomsorg er et tiltak som hele den norske Pinsebevegelsen står samlet

bak²⁸. Evangeliesenteret var blant de første som sendte kristne programmer via lokal-tv (1993), under navnet ESTV, og var også en av pådriverne for å få i gang avtalen mellom NRK og de ulike livssynsorganisasjonene om sendetid på NRK2 i 1995. Evangeliesenteret har også egen nettside hvor de blant annet informerer om hva de vil oppnå med sin deltakelse i massemediene, som kort kan sies å være å spre informasjon om sitt arbeid blant samfunnets utslåtte. Evangeliesenteret har drevet rusomsorg siden 1983, og ble startet av ekteparet Lise og Ludvig Karlsen²⁹. Evangeliesenteret er en pinsemenighet, og utgangspunktet for rusomsorgen er troen på at Jesus og Den Hellige Ånd kan gripe direkte inn i misbrukerens liv og vise veien og gi styrke til en rusfri hverdag.

Lise Karlsen er programleder i "Lises hjørne", et program med reportasjer fra de ulike evangeliesentrene rundt om i landet, med intervjuer av omvendte rusmisbrukere, altså beboere på sentrene og mennesker som jobber der. "Lises hjørne" faller inn under kategorien faktaprogram. Intervjuene har gjerne form av vitnesbyrd, hvor de nyfrelste rusmisbrukerne forteller åpent om misbruket sitt, møtene med Jesus, og sitt nye rusfrie liv på Evangeliesenteret. Intervjuobjektene henvender seg ikke direkte til kameraet, men intervjueren kan gjøre det, med utfyllende kommentarer eller fortellinger om neste intervjuobjekt. På den måten blir også seeren nærværende i programmet, både intervjuobjekt og seer blir bevisste på at dette programmets kristne budskap formidles for og gjennom tv.

Lise Karlsen er også programleder i "Ønskesangen", et program som sendes i helgene, og hvor seerne kan ønske seg kristen musikk. Ønsket kan sendes inn på e-post, og seerne kan ønske seg sang- og musikkinnslag fra ESTVs arkiv. Jeg skal komme tilbake til musikkprogrammene på Visjon Norge senere.

"Akkurat nå" er et aktualitetsmagasin, og presenteres som ESTVs allmenne tilbud, det vil si et program for alle, og som ikke bare dreier seg om rusomsorg. Programleder er Bjørn Gjellum, og han reiser rundt og møter nasjonale og lokale politikere og andre "interessante mennesker med en historie å fortelle". Også dette programmet kan inneholde vitnesbyrd og reportasjer fra de ulike sentrene Evangeliesenteret driver. Programmet er strukturelt sett et faktaprogram, det er ikke direktesendt, men består av redigerte intervjuer. Programmet sendes hver lørdag. Lørdag 10.11.2007 inneholdt programmet for eksempel et intervju av Carl I. Hagen i forbindelse med utgivelsen av hans bok *Ærlig talt* (2007). Redaktør for *Magazinet*, Vebjørn Selbekk ble intervjuet i samme program, ved siden av musiker Kjell Fjalsett og en

²⁸ Pinsebevegelsens hjemmesider (2007). Tilgjengelig fra:
<http://www.pirsebevegelsen.no/sider/tekst.asp?side=422>

²⁹ Lise Karlsen grunnla Evangeliesenteret med sin mann, Ludvig Karlsen, som døde i 2004.

talskvinne for Israel, Rachel Suissa³⁰. Dette gir en antydning om bredden og aktualiteten i programmet.

”Mellom Oss” er et program som fokuserer på kristne menneskers forhold til Jesus, ofte er det tidligere rusmisbrukere som forteller om sin omvendelse og hva møtet med Jesus innebar for dem, altså igjen vitnesbyrd. Samlet sett kan det sies at programmene ESTV sender i stor grad fokuserer på den rusomsorgen som Evangeliesenteret driver. Vitnesbyrdene inneholder personlige erfaringer av møter med Jesus helbrederen, samt opptak fra bønnemøter ved sentrene, og, i forbindelse med programmene fra sentrene, til dels uredigerte opptak fra vekkelsermøter med ulike forkynnere.

Det teologiske innholdet som kommer frem i disse programmene er en sterk fokusering på at Jesus elsker alle mennesker; at om du tar i mot Jesus så vil han sette deg fri, fri fra misbruk og destruktiv livsførsel, som skyldes Satan og hans sterke makt over mennesker. Sentralt i denne teologien er at mennesker nærmest ikke har noe skyld i de dårlige valg man gjør i livet, og at den eneste måten å bli fri på er å la Jesus frelse deg.

En noe annen teologi kommer frem i et annet av Evangeliesenterets programmer, ”Fra Arkivet”. Her sender gamle arkivopptak fra Ludvig Karlsens prekener. ”Fra arkivet” sendt 15.1.2008 viste bilder fra en voksendåp på Blåkors, hvor fire nyfrelste mennesker ble døpt. Dette ritualet og kommentarene rundt det som foregikk viser en stor del av de teologiske synspunktene Evangeliesenteret representerer. Programmet startet med et intervju med en tidligere rusmisbruker, som fortalte åpenhjertelig om sitt misbruk, hvordan det hele begynte, og hvilke rusmidler han misbrakte underveis. Intervjueren inntok en from og nysgjerrig holdning, og utviste stor forståelse for denne mannens skjebne. Personens tilbakefall etter en tid som nykter forklares med djevelen. Menneskets sykdom skyldes djevelen og hans virke her på jorden, og selv om man har vendt seg til Jesus, kan djevelen fortsatt prøve å få tak i deg. Evangeliesenterets sykdomsbilde som formidles her, ser på sykdom og lidelse som noe som rammer mennesket som er under påvirkning og kontroll av djevelen. Dette innebærer videre at den som kan sette fri fra djevelen, den *eneste* som kan, det er Jesus. Jesus vil gi alle som sliter hvile, sies det i dette programmet. Og mennesket er hjelpeløst uten Gud. Et viktig aspekt for samfunnets utslåtte, om det er rusmisbrukere eller dypt deprimerte mennesker, er den totale tilgivelsen Jesus gir ved frelsen. Mannen som ble intervjuet i programmet 15.1.2008 vektlegger særlig dette, og forklarte at ”ditt gamle liv blir begravd og lagt dødt, det syndige mennesket dør sammen med Jesus på korset, og fødes på ny, renses for enhver synd, vasket

³⁰ Fra Evangeliesenterets hjemmesider. Tilgjengelig fra: www.estv/akkurat_na.html.

rent i lammets blod". Den påfølgende dåpen av fire nyfrelste mennesker, som for anledningen kun var iført hvite kjortler og hvite sokker, foregikk med full neddykking i basseng, en etter en, mens døperen sier " jeg døper deg *til Kristus*, i Faderen, Sønnens og Den Hellige Ånds navn". De dømte er nå rensset, de gamle syndene og byrdene ligger hos Gud, og som den ene av de dømte sier: "Kampen er slutt, nå er det Jesus!".

Etter dåpen holder Ludvig Karlsen preken. Karlsen var selv tidligere alkoholiker, men opplevde å bli frelst av Jesus, og sammen med sin konebegannte han å arbeide for samfunnets utslåtte. Karlsens preken drar veksler på hans egen historie, og han forteller om Bartholomeus, og hans blindekappe. Karlsen mente det fantes mange kapper i verden, og de måtte tas av. De hvite kappene derimot, kan bare Jesus ordne med, og de er "tvettet rene i lammets blod, gjennom korsfestelsen på Golgata". Bibelen dømmer ifølge Karlsen ingen, og Jesus frelser de svake også. Jo svakere du er, jo mer kraft får du av Jesus, er budskapet.

Du skal prise Herren med tamburin og dans, med strengespill og fløyte³¹

Musikkprogrammer og musikkinnslag utgjør en stor del av Visjon Norges programtilbud til sine seere. Minst elleve timer i uken er viet til rene musikkprogrammer "i Herrens navn". Disse ti timene er fordelt mellom Bill Gaither, en amerikansk musiker (med et program med samme navn) som har fire timer sendetid i uken, og Hillsong, som er et australsk-britisk kristent nettverk med fokus på musikk, som også sender programmet sitt "You Have a Platform" fire timer i uken. "Sangglede" er den tredje musikkposten, et program med to til tre timer sendetid i uken. "Ønskesangen" (fra Evangeliesenteret) sendes også innimellom, og det kan nevnes at Evangeliesenteret har flere programmer med mange musikkinnslag, men dette fremkommer ikke av programoversikten.

Bill og Gloria Gaither er et kjent musikerpar i USA innenfor gospelmusikk, og særlig sørstatsgospel. Programmene varierer, og er ofte opptak fra konsertene Bill og Gloria Gaither arrangerer. Som vanlig innenfor gospelsjangeren er det et stort kor som står for musikken, med solister innimellom. Et program inneholdt en hyllest til Mathalia Jackson, en stor stemme innen gospel fra mellomkrigstiden.

Hillsong sender et program som heter "You have a Platform", og store deler av dette halvtimesprogrammet er viet til musikk. Dette er ikke et husband i studio, men store konsertarenaer, med hundrevis, kanskje tusenvis av tilskuere. Dette er konserter som ved

³¹ Hentet fra Salme 150:1-6, som er gjengitt av Harvey Cox (1995) i *Fire from Heaven*.

første øyekast kunne vært en hvilken som helt pop- eller rockekonsert, med lysshow, gitarsoloer, høyt tempo og stort engasjement, både fra scenen og salen. Men sangtekstene som Hillsong synger handler om Jesus frelseren, om styrke og kraft fra himmelen, om å bli løftet opp til nye høyder, i kraft av Guds kjærlighet til menneskene, mens det unge publikummet viser rock'n roll-tegn med fingrene. Så er det tid for undervisning og motivasjon av Herrens "lille hær", som skal ut i verden og bli hørt. Tittelen på programserien, "You Have a Platform" viser til en plattform som Gud har gitt, som alle har og som vi trygt kan klatre opp på for å bli hørt, slik at ingen skal behøve å brenne inne med viktige budskap. Og det viktige budskapet er Ordet, det ufeilbarlige og evige Ordet, som alle mennesker kan forkynne fra sin plattform, metaforisk eller fysisk, og bli hørt. Slagordet er at Jesus er menneskehetens håp, og at Gud strekker himmelriket ut som et gigantisk telt. Hillsong har som visjon å bli en global kirke, og er et verdensomspennende nettverk, som sender sine programmer i ca. 160 land i verden. De har menigheter i Sydney, London og Kiev, og arrangerer store møter på store arenaer rundt om, i teaterlokaler og på konsertscener. Hillsong fremstår som et ungt og dynamisk miljø, som forkynner og misjonerer gjennom moderne poprock.

"Sangglede" er et musikkprogram produsert av NorMisjon og Visjon Norge, og er myntet på et litt eldre publikum enn Hillsongs program. I programmet jeg har analysert, sendt 9.2.2008, var det en litt eldre kvinne som stod for sangen, hun var alene i studio, som for øvrig hadde samme bakgrunn som Studio Direkte. De andre musikerne ble aldri filmet, og intet publikum var heller tilstede. Musikken var mer visepreget, litt rolige dansebandtoner, til tekster som "Barnetro – til himmelen du er en gyllen bro", og "snart skal alle frelste reise hjem". Denne reisen hjem, skal skje når Jesus snart kommer igjen. Frelse, tro, veien til Gud gjennom troen på Jesus og bønn, er viktige elementer i disse kristne visene i "Sangglede". I tillegg til å lovprise Herren inneholder tekstene også rettesnorer i forhold til riktig tro og frelse. Et eskatologisk syn er også lett å oppfatte, med sangen om at Jesus har lovt å komme tilbake, og det er ikke lenge til. Det er også plass til en preken i dette programmet, ledet av en mannlig predikant ved navn Bjørge Olsen. Predikanten oppfordrer til å ta imot trøsten Jesus tilbyr oss, og "takke ja til Hans invitasjon om hvile, midt i alt det tunge og vonde". Han siterer Matteus 11:28: "Kom til Meg, alle dere som strever og bærer tunge byrder, og Jeg vil gi dere hvile!" Som Olsen sier, for hvem av oss strever ikke innimellom?

Musikkopptak fra Evangeliesenteret, som programmet "Ønskebrønnen" bruker i sine sendinger, er i stor grad musikk skrevet og fremført av evangeliesenterets beboere og ansatte. Flere av de omvendte som har levd et hardt liv på gata, opplever at de har musikalske evner, og opptrer i ulike arrangementer Evangeliesenteret har. Denne typen musikk formidler ofte

stor takknemlighet til Jesus, for at han har tatt seg tid til å se dette mennesket; har gitt lys i en mørk tid; gitt håp der ingen andre våget å håpe. I tråd med Evangeliesenterets fokus på Jesus som helbrederen, og de svakes beskytter, dreier også sangtekstene seg om dette temaet, og den gode sterke kjærligheten bare Jesus kan gi.

I tillegg til musikkprogrammene som jeg har beskrevet her, har en stor del av de andre programmene på Visjon Norge musikkinnslag, Studio Direkte spesielt. Konferanser og møter inneholder musikk, Evangeliesenterets bønnemøter og sentermøter byr på en god del allsang og studiomusikk. Musikktypen skiller seg ofte radikalt fra tradisjonelle salmer man ofte synger i Den norske kirken. Den amerikanske musikken inneholder alt fra gospel, country, folkemusikk, pop og jazz, med storband og kor, solister, saksofonsoloer og inderlighet. Den norske musikken er noe mer visepreget, men med innslag av fengende popmusikk. Flere sanger er nok kjente og kjære for de som tilhører pinsemiljøet og for kanalens faste seere, for flere sanger kommer igjen og igjen, og kan introduseres av for eksempel Jan Hanvold i Studio Direkte på denne måten: ”Nå tar vi den derre ”Ingen er som Jesus”, hva?”, hvor på husbandet spiller opp til sang.

I boken *Fire from Heaven* (2001) beskriver den amerikanske teologen Harvey Cox ulike vekkelsermøter i pinsebevegelsens ånd hvor musikk alltid spiller en viktig rolle. Som Cox påpeker, ønsker pinsevenner velkommen ethvert instrument, og kjærligheten til Jesus passer til alt fra salsarytmer til bossanova, jazz og folkemusikk. Cox påstår videre at pinsebevegelsen og musikkjangeren jazz er sprunget ut av samme livmor (Cox, 2001: 143), og begrunner dette på flere måter, blant annet historisk ved å peke på tiden og stedet hvor disse ekspressive formene for musikk og kristendom oppstod, og det improvisatoriske aspektet som kjennetegner begge. Et viktig element er også mangelen på avstand mellom komponist og artist, mellom skaper og utøver. En jazzmusiker bruker ikke noteark når han spiller. Gleden i å prise Herren, gleden ved å delta direkte i tilbedelsen og lovprisningen, den ekstatiske og umiddelbare erfaringen av Den Hellige Ånd og Guds nådegaver, samt engasjementet på et folkelig grasrotnivå, uten geistliges forvaltning av tilbedelse og liturgiske regler er alle nøkkelementer i den karismatiske pinsebevegelsen som vokste fram tidlig 1900. Sang og dans får en naturlig plass i denne formen for tilbedelse og religiøsitet, hvor Bibelens budskap blir lært, sunget og feiret med ektefølt entusiasme, skriver Cox begeistret (Cox 2001:147). Cox trekker også fram pinsebevegelsens evne til å passe inn i alle typer kulturer, ved å absorbere de kulturelle særegenheter i et land, uten å miste kjernen i hva pinsebevegelsen er. Slik som jazz, ifølge Cox. Det kan kanskje forklare hvorfor den norske musikken som benyttes i pinsebevegelsen ikke nødvendigvis tar form av bossanovarytmer

eller hiphop, men får en folkelig viseform, eller den ligner musikk som passer til dans på lokalet, en musikkform som mange nordmenn liker og føler seg trygge på, en type norsk identitet som blir ivaretatt, og så får ungdommen heller søke til en mer rockepreget tilbedelse av Jesus.

Jesusfil – ”Jackass” og himmelske Pappa

”Jesusfil” er et ungdomsprogram med ca to timers sending i uken, produsert av Livets Senter. Menighetens navn og program er valgt for å vise at senteret er fylt av Guds liv. Menigheten plasserer seg selv innenfor pinsefamilien, men som en evangelisk, karismatisk trosmenighet, og de understreker at de er i familie med alle kristne (Livets Senter, 2007³²). ”Jesusfil” har ulike temaer i uken, som penger, natur eller Israel – og dette fremkommer av programoversikten.

”Jesusfil” inngår i faktakategorien, og er i stor grad preget av seerens følelse av mednærvær og samtidighet. Tirsdag 19.2.2008 klokken 16.00 var to unge menn, iført hettegensere, olabukser og skate-sko, programledere i ”Jesusfil”. Studioet er moderne, sofaene er knallrøde, og ved siden av sofaen står en flatskjerm-tv og flimrer med logoen ”Jesusfil”. Programmet har gjester i studio, matlaging, preken og fellesbønn, alt oppstykket av musikkvideoer med kristne amerikanske rockeband. Samtalene dreide seg om Gud, og hans rolle som alles ”pappa”. Programlederen er en ung mann. Han sier i sin preken: ”Takk, pappa, for at du er der for meg, det kan jeg si når jeg vil, og har du driti deg ut, så veit du at Gud, pappa, vil tilgi deg”. Målet er å komme til himmelen, for her er en forelder som alltid har tid til deg, og som aldri velger deg bort. Naturopplevelse er også et tema i dette programmet, og programlederen mener at den vakre naturen er et bevis i seg selv på at Gud finnes og har skapt alt. Alt vi ser omkring oss ikke kan ha blitt til ved en tilfeldighet, men er verket til en ”intelligent designer”, sier han. Helbredelse ved håndspåleggelse blir nevnt, mirakler, tegn og undere, og gjennom fellesbønnen ledet av programlederen, kan tv-seerne bli helbredet for sine plager, dere trenger bare ta på tv-skjermen, forteller han seerne. Programlederen påstår å ha helbredet mange mennesker allerede. I bønningen avsløres en form for herlighetsteologi, da programlederen takker Gud for at han har gitt full helbredelse, altså han bekjenner helbredelse, uten å ha mottatt bevis på at det faktisk har forekommet

³² Hjemmesidene til Livets Senter (2007). Tilgjengelig fra: <http://www.livets-senter.no/index.php?id=19>

helbredelse av noen av tv-seerne. Men som trosbevegelsen forfekter, skal man bekjenne for å oppnå. Så også i ”Jesusfil”.

Selve fenomenet kristenrock, musikkvideoene som vises på ”Jesusfil”, er spennende i seg selv, også fordi mange mener at kristendom og rock’n roll ikke er forenelig. De siste tiårene har vært preget av en oppblomstring, ikke bare i USA, men også i Norge, av rockemusikere som synger om Jesus, i en musikk sjanger som bare for noen tiår siden gjerne ble stemplet som djevelens musikk.

Jesusfil avslutter med at den ene programlederen må spise en fiskegjelle rå, et ukokt fiskeøye, og fiskens like ukokte tunge. Programlederen må selvsagt brenne seg, og later som han kaster opp i plantene i studio. For de som har sett ”Jackass” og liknende tv-programmer, kan man se likheter, om enn små, i ung, grensetestende og opprørsk ungdomskultur.

”Du er en juvel”

Pastor for Elihu-menigheten Vestfold, Jan Hagen, var en av drivkreftene bak Studio Direkte, ifølge den norske teologen Steinar Moe (Moe 2007: 64). Elihu-menighetene karakteriseres i boken *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse* som karismatisk kristne, med flere sentrale trekk fra Trosbevegelsen hva angår menighetsforståelse og ”pastorvisjonens betydning for hvordan en menighet skal organiseres og drives” (Moe 2007:65). Elihu-menigheten i Vestfold ledes av pastor Jan Hagen, som beskrives som ”en åndsfylt person - en hyrde med en visjon” (Moe 2007: 32). Styringsformen kan minne noe om den apostoliske, ettersom lederen, selv om han her kalles hyrde og ikke apostel, må inneha en visjon, som menigheten så skal støtte opp om. En av Hagens visjoner går ut på å gjøre menigheten synlig i det moderne samfunn, nærmere bestemt et påbud om markedsføring og profilering av menigheten.

På Visjon Norge sender Elihu-menigheten programmene ”Juvelen” og ”Ny Skapning”, og sender til sammen ca. en time i uka. Programmene er av typen faktaprogram, med undervisning og vitnesbyrd om hverandre. Uformelle intervjuer i hjemmene til menighetsmedlemmer er vanlig. Budskapet er at Gud er kjærlig og god, mennesket er en juvel i Hans øyne, og selv om livet er fullt av prøvelser, er ikke Gud streng og heller ikke kravstor, men tilgivende.

Visjon Norge og Elihu-menighetene ser likt på Israels rolle i frelseshistorien, og kan beskrives som sterke Israelforkynnere. Om Elihus syn på Israel skriver Moe at ”Gud har gitt landet til Israel til evig tid, og troende kristne har fått del i de samme paktene, løftene og

velsignelsene som jødene” (Moe 2007:33). Visjon Norge har satt Israel på agendaen som et av de sentrale punktene kanalen står for, det vil si at de står ”kompromissløst for Israel og Guds eget folk”.

Israel – Guds nøkkel til verdens frelse

Uke 7 2008 inneholdt ni timer med ulike programmer om Israel. Disse ni timene var fordelt mellom en dokumentar, ”Veien til Jenin”, ”Jesusfil”, som hadde Israel som ukens tema, og de faste ikke-norskproduserte programmene på kanalen; ”På Jerusalems Murar”, ”Israel Today”, og ”Israel Vision”. I tillegg til dette fokuserer som nevnt Nyhetssonen ofte på Israel, med reportasjer fra religiøse feiringer og fra konflikten mellom Israel og Palestina. Fokuseringen på Israel har sammenheng med ”Jesu annet komme”, og uttrykker Visjon Norges eskatologiske utgangspunkt. Eskatologi er læren om ”de siste tider”, og Jesu tilbakekomst før et tusenårig fredsrike, kjent som premillennisme. Mange tegn og undere er forbundet med denne endetiden, og for Visjon Norges del er dette særlig knyttet til dagsaktuelle hendelser i Midtøsten

”På Jerusalems murar” er et svenskprodusert program i regi av *The Watchman International* (TWI), som sendes i halvtimesprogrammer tre-fire ganger i uken. TWI beskriver sitt kall som ”att bereda väg for Herren”³³. Blant de menighetene som står bak programmet er Elia Bønnearmè, et nettverk av bønneceller og forbedere (folk som driver med forbønn) for ”den vekkelsen som har blitt lovet Midtøsten”. Om man vil delta i et slikt nettverk eller en celle, kan man sende inn en e-postadresse og motta ukentlige bønnebrev, samt nyheter om de siste hendelsene i Midtøsten. På nettsidene til Elia levnes det liten tvil om forventningene til Israels frelse, og den påfølgende Messias’ tilbakekomst.

Programleder for ”På Jerusalems Murar” er Lars Enarson, som underviser i Bibelens profetiske skrifter mens han oppholder seg utendørs i Jerusalem, altså bokstavelig talt på byens murer. Programmet faller i kraft av å være et undervisningsprogram innenfor kategorien faktaprogram. Enarson snakker rett i kamera, uten tilskuere, altså direkte til tv-seeren. I et program sendt 19.2.2008 hevder Enarson at vi lever i en spennende tid, en opprettelsens tid, hvor forberedelse til tiden hvor Messias skal innta Davids trone. I Bibelens siste kapittel, Johannes’ Åpenbaring, står det skrevet i kapittel 22, vers 16: ”Jeg, Jesus, har sendt Min engel for å vitne for dere om disse ting i menighetene. Jeg er Davids Rotskudd og

³³ Hjemmesidene til *The Watchman International* (2004-2007). Tilgjengelig fra: <http://www.thewatchman.org/se/about.php>

Ætling, Den strålende Morgenstjernen". Forventningen om Jesus som Davids etterkommer står beskrevet i blant annet Profeten Jesaja, hvor det profeteres at Davids sønn igjen skal sitte på tronen i Jerusalem. Jesu' tilbakekomst er Guds oppfyllelse av de løftene som ble gitt Abraham og David, løftet om Guds rike. Tegnene som det fortelles om i Johannes' Åpenbaring blir tatt opp i disse programmene, og relatert til dagens hendelser i Israel.

"Israel Vision" er et annet program som inngår i den eskatologiske visjonen på Visjon Norge. "Israel Vision", som produseres av menigheten Israel Vistas, er noe mer dempet i sin visjon om å spre informasjon om Israel. De ønsker å gi folk et balansert og informert syn på konflikten i Midtøsten, og begrunner dette med økende antisemittisme verden over. Israel Vision legger vekt på historiske fakta om Israel og den pågående konflikten med Palestina, samt reportasjer fra dagsaktuelle hendelser, i følge Israel Visions hjemmeside (Jerusalem Vistas, dato ikke oppgitt). Jerusalem Vistas grunnleggere er det amerikanske ekteparet Jay og Meredith Rawlins, og de produserer og er programledere for "Israel Vision". Programmet sendes så å si hele verden, med potensielt 200 millioner seere. Under målsettinger på nettsiden står det at deres oppgave er å bygge en synlig bro med et *bibelsk perspektiv* på det historiske og det moderne Israel. Jerusalem Vistas' arbeid virker mer som et ledd i en kamp mot antisemittisme enn som kristen motivert støtte til staten Israel.

Hvor står Visjon Norge selv i forholdet til Israel? Spørsmålet kan besvares ved å se på det tv-programmet som kanalen selv startet opp, Israelkanalen. Målet med dette programmet er å formidle ting som skjer i Israel, og Hanvold ønsker seg enda flere programmer om Israel, "slik at folk kan forstå hva som skjer i og rundt Israel, som er det største tegnet på Jesu gjenkomst" (Rapport, oktober 2007: 2). Han skriver seg også inn i en klart premillennaristisk tradisjon når han sier at frelsen skal utgå fra jødene, og at de fortsatt er Guds utvalgte folk. Derfor er det så viktig å vite *hva* det er som skjer i Israel. Sannsynligvis sikter han til tegn på jødernes omvendelse, som i følge premillennarisme er et av varslene om Jesu komme. Hanvold er svært opptatt av at endetiden er her *nå*, og det er flere tegn på dette enn bare jødernes omvendelse, i følge Hanvold. Han forteller blant annet i *Rapport* nr. 10, 2007 om de nå registrerte 1324 frelste (gjennom Visjon Norge) i Skandinavia, og mener dette bare er begynnelsen på det Gud har fore. Så blir det litt vanskelig å følge Hanvold, jeg tillater meg å sitere:

Det står i profeten Mika 4:2 "Mange folkeslag skal dra av sted og si: Kom, la oss gå opp til Herrens berg, til Jacobs Guds hus. Han skal lære oss sine veier og vi skal vandre på Hans stier. For fra Sion skal lov utgå og Herrens ord fra Jerusalem". Dette er profetisk, det er nemlig slikat Israel er et senter for verdens tv-kommunikasjon. Alle

sendinger fra Asia, Australia og Afrika går via Israel til Europa og Amerika og omvendt, så vi har en avtale om å faktisk nå Europa og USA via Israel. Dette er noe vi ber og arbeider for, skal skje (Rapport, oktober 2007:3).

Visjon Norge bidrar altså til å oppfylle profetien i Mika 4:2 om at Guds Ord skal strømme ut fra Jerusalem. Visjon Norge har startet en engelskspråklig kanal, Vision Heaven 25. mars 2008. "Første skritt for å komme ut til den engelskspråklige verden blir via sentral satellitt i Europa og en annen i USA. Disse to vil kunne dekke nærmere 110 millioner parabolhjem, og vi tror at det "grasrotmandatet" vi har, vil kunne ryste i dette folkerike området"³⁴. Jeg har ikke kunnet finne denne kanalen, men i følge Visjon Norges hjemmeside skal Vision Heaven i likhet med Visjon Norge sende hele døgnet, og inneholde programmer om hva "Gud gjør lokalt over hele verden"³⁵. Sendingene går via Jerusalem og Hotbird-satelitten som går derfra til Europa og resten av verden. Hanvold hevder at ytringsfriheten blir mer og mer innskrenket slik at det eneste landet evangeliet kan gå ut fra er Israel. Visjon Norge har lenge hatt en innsamlingskampanje gjennom Studio Direkte for å finansiere dette nye kommunikasjonsveldet, og målet har vært fem millioner kroner. Man blir oppfordret til å støtte Visjon Norges visjon for vekkelser, slik at profetien blir oppfylt.

Skandinavisk herlighetsteologi

Jeg skrev i avsnittene over om herlighetsteologien i Visjon Norge og pastor Hanvolds bibelforkynnelse. Flere kjente pastorer fra Trosbevegelsen er representert på kanalen. Den kjente pastoren for Livets Ord i Sverige, pastor Ulf Ekman er en av disse. Livets Ord oppleves av mange trosmenigheter i Norge som et hovedsenter for Trosbevegelsen i Europa, og Ulf Ekman har vært svært sentral i denne bevegelsens utvikling (Jacobsen og Tveit 1993: 223). Programmer som blir sendt på Visjon Norge fra Livets Ord i Uppsala er blant annet en søndagsgudstjeneste, med Robert Ekh som predikant, og redigerte opptak av forkynnelse ved Ulf Ekman. Livets ord har om lag fem timers sendetid i uken. Faktaprogrammer med innslag av undervisning produseres også av Livets Ord. Temaene er vekkelser, og profetier, og Ekman har i følge han selv mottatt sterke profetiske gaver. En sentral profeti i programmene fra Livets Ord er vekkelser i Europa, som menigheten hans er vitne til nå, spesielt i Øst-Europa.

³⁴ Hjemmesidene til Visjon Norge (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: http://visjonnorge.no/no/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=5

³⁵ Hjemmesidene til Visjon Norge (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: http://visjonnorge.no/no/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

Asia er også gjenstand for ”enorm vekkelse”, og dette fenomenet tilskrives det eskatologiske perspektiv denne menigheten har, og profetier om at Jesus kommer når verden er vekket.

Visjon Norges programtilbud inneholder flere andre svenske programmer, som ”Jesus helar och opprettar”, med Gunnar og Linda Bergling, fra en menighet i Sverige som heter Arken. I disse programmene er, som tittelen tilsier, fokuset helbredelse. Programmet er på en halvtime og sendes tidlig om morgenen to ganger i uka.

”Ny glädje” er et tredje svensk program med Kjell Gustavsson som programleder. Det er lite informasjon å oppdrive om dette programmet eller programlederen, men ved å søke på google.com, fikk jeg treff på en hjemmeside, cymbal.se.org, hvor man kan kjøpe ulike dvd’er med diverse forkynnere, og mange av filmene handler om Israel på en eller annen måte, og noen om at endetiden er nær. Basert på denne informasjonen føyer ”Ny glädje” seg inn i rekken av karismatiske premillennistiske trosmenigheter på Visjon Norge.

Dansken Jens Garnfeldt, som er pastor i menigheten København Bibeltreningscenter, er også blant dem som fremmer troen på at Gud har lovet de troende velstand i det jordiske liv. Programmet med Garnfeldt heter ”Åndens magt”, og sendes i halvtimesprogrammer fire ganger i uken. På Visjon Norges hjemmeside introduseres pastor Garnfeldt som en pastor ”opptatt av tro, penger og næringsliv, helbredelse og forvaltning”³⁶. Garnfeldt startet København Bibeltreningscenter i 1988, og i 2003 startet han også en organisasjon kalt God Business sammen med flere andre forretningsfolk. Denne organisasjonens mål er ”at frigjøre forretningsfolk ind i deres kaldelse på markedspladsen og at lære dem at arbejde med salvelsen og se at det at være forretningsmand er et kald på lige fod med det at være predikant”³⁷.

God Business ser på suksess i forretningslivet som en gave fra Gud. Suksess er et tegn på at en er utvalgt av Gud og Garnfeldt hevder at ”forretningsmannen er like salvet mandag morgen som pastoren er på søndag”. Dette synet forklares med det gamle testamentets fortellinger om de to yrker som var salvet av Gud; profeten og kongen. Profeten hadde visjonen, og kongen satte denne visjonen ut i livet, og skaffet de nødvendige midler for at dette skulle la seg gjøre. Dagens konge er altså forretningsmannen, som med Guds salvelse

³⁶ Hjemmesidene til Visjon Norge (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: http://visjonnorge.no/no/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=48

³⁷ Hjemmesidene til København Bibelcenter (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: <http://www.kbc.dk/index.php?id=41,0,0,1,0,0>

har som kall å tjene penger, og være i gudstjeneste på markedsplassen, på lik linje med ”Abraham, Isak, Jakob, Josef, Job, Daniel m.fl.”³⁸.

Hvordan ser dette ut på skjermen? ”Åndens magt” er et studiobasert program, og et undervisningsprogram i kategorien fakta. Tilgjengeligheten til KBC-menigheten er stor, under hele programmet står telefonnummer og e-postadresse synlig på skjermen. Studioet er bygget opp som en slags stue med eksklusive store møbler, skinnsofa og dyre lamper. Garnfeldt selv er upåklagelig pent kledd i dress, og bærer flere smykker, blant annet flere gullringer. Hele settingen for programmet oser av vellykkethet, slik jeg oppfatter det, og denne velstanden eller suksessen blir noe seeren skal veiledes til å ta del i. Garnfeldts budskap i programmet kan oppsummeres i noe slikt som at mennesket (den troende) er rik, ”for Jesus døde på korset for at du skal ta del i Abrahams velsignelse” (Garnfeldt, 21. januar 2008). I følge pastoren har Gud skapt mer enn nok til alle, og alle må ta inn over seg at Herren er din forsørger. Ingen må velge mellom Gud og rikdom, for disse går hånd i hånd. Garnfeldt kan til og med opplyse om at Gud kan få din gjeld annullert.

KBC står også bak flere programmer, som stort sett består av redigerte opptak fra en konferanse i Danmark i 2007 med ulike forkynnere fra flere land, og simultanoversetting til dansk.

Verdensevangelister på Visjon Norge – eller eksport av det amerikanske evangeliet

Flere kjente amerikanske navn innenfor evangelisering og forkynnelse inngår som en del av programtilbudet på Visjon Norge. Den mest sentrale er kanskje Rodney Howard Browne, en gjenganger på Visjon Norge med en sendetid på fem timer i uken. Han assosieres med ”Latter Rain” og Toronto som er tilknyttet Vineyardbevegelsen i USA. Vineyardbevegelsen er ifølge Geir Lie en av de mest betydningsfulle bevegelser innenfor den karismatiske fornyelsen³⁹. Bevegelsen har sitt utspring fra Jesusbevegelsen i USA på 1970-tallet, og Kenn Gulliksen etablerte den første Vineyardmenigheten. Dette menighetsnavnet kom han til etter å ha lest Jesaja. Gulliksen så for seg menigheten som en vingård, og Guds arbeid sammenliknet han med det fysiske arbeidet på gården, slik at Gud og menigheten sammen kan glede seg over innhøstingen og frukten av arbeidet. I Norge ble den første Vineyardmenigheten etablert i 1992 av Kjell Aasmundrud. I følge Lie Aasmundrud fenet av det teologiske fundamentet i

³⁸Hjemmesidene til København Bibelcenter (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: <http://www.kbc.dk/index.php?id=91,75,0,0,1,0>

³⁹ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, d). ”Vineyardbevegelsen i USA og Norge – en kortfattet historikk”. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Vineyard.pdf>

denne bevegelsen: ”åpenhet for karismatiske nådegaveytringer, samt enkelheten og likefremheten i stedet for at man prøvde å pumpe opp en stemning eller trosatmosfære i møtene”⁴⁰. Enkelhet og likefremhet er kanskje ikke det første man tenker på når man hører om Torontofenomenet. Fenomenet er snarere kjent for dramatiske vekkelse med troende som faller på gulvet, ler ekstatisk og ruller seg rundt, troende som oppfører seg som ruset, gråter ukontrollert og til og med frembringer dyrelyder, alt forstått som Guds handling i og gjennom den troende, og Den Hellige Ånds gjerninger. I Geir Lies artikkel om Vineyardbevegelsen nevnes Howard Browne kun en gang, men på ett enkelt google-søk dukker Rodney Howard-Browne opp på flere treff som mannen bak ”Holy Laughter”, den hellige latteren som er så sentral i Torontofenomenet. Howard Browne leder Revival Ministries International (RMI), og sammen med kona Adonica Howard-Browne, reiser han rundt nesten hele året og holder vekkelsesmøter. RMI driver, som de fleste karismatiske bevegelser i vår tid, med produksjon av tv-programmer, og deres programmer sendes på ti-tolv kanaler i USA i tillegg til Visjon Norge.

Howard-Brownes program er et undervisningsprogram, og veksler mellom studioopptak og opptak fra konferanser og vekkelsesmøter. Ved opptak fra studio er det Howard-Browne selv som snakker, ser rett i kameraet og henvender seg til et tenkt ”du” som ser på. Han forteller om vekkelse han opplever rundt om, og maner til økt engasjement hos de troende. Han vektlegger et ønske om å ”tenne Guds ild, slik at den kan rase over Amerika”, et kontinent som etter hans oppfatning er i ferd med å gå til helvete. Han synes den pinsekarismatiske bevegelsen ikke *gjør* nok, og appellerer til den enkelte troende. Når man mottar Gud, mottar man en enorm styrke, sier han, og den styrken må brukes. Howard-Browne ønsker en massemobilisering av troende, slik at man kan begynne å virkelig vinne sjeler og høste troende: ”Bring in the harvest! Bring in the souls!” (Howard-Browne, program sendt 26/3-08). Han ser for seg en ny ”great awakening”. På skjermen vises et telefonnummer til ”prayerline”, som naturligvis ikke gjelder norske seere. Oppfordringer om å gi pengegaver dukker også opp innimellom, med det typiske kontonummeret på skjermen. Programmene er redigerte opptak fra vekkelsesmøter og inneholder for en stor del vitnesbyrd, og følgelig bevis på den store vekkelsen man er i ferd med å se, i følge Howard-Browne.

Dette med økt engasjement og krav om handling står i fokus for mange aktører på Visjon Norge. Det holder ikke å be, man må handle. Arbeid og bønn går hånd i hånd.

⁴⁰ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, d). ”Vineyardbevegelsen i USA og Norge – en kortfattet historikk”. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Vineyard.pdf>

Den svenske vekkellespredikanten Peter Youngren er også å se på Visjon Norge, med sitt program "Celebrating Life with Jesus". Han holder møter rundt om i verden, gjerne med flere hundre tusen tilhørere, ifølge hjemmesiden til menigheten hans, Celebration Ministries. Youngren opplyser på de svenske hjemmesidene⁴¹ at de fokuserer sterkt på å ha "Jesusfestivaler" i områder i verden hvor evangeliet enda ikke har blitt hørt. Peter Youngren har sendetid to timer i uken fordelt på fire programmer.

Et program sendt 13.2.2008 viste en masse-mønstring fra Mongolia. Den ble etterfulgt av et intervju med Youngren, som talte varmt og intenst om at Jesus helbreder deg, etterfulgt av et kontonummer. Programmene som viser Youngren i studio har svensk tale, mens masse-mønstringene foregår på engelsk. Verdensvekkelse og helbredelse var sentrale aspekter i dette programmet. ETAL driver også ifølge hjemmesiden misjon i Israel og i arabiske land i Midtøsten. Kanskje venter de på snarlig omvendelse i Israel også, slik at Jesus kan komme?

I 1976 startet Youngren organisasjonen ETAL – Evangeliet Til Alla Länder⁴². Videre har han grunnlagt Celebrate Jesus International (CJI), Celebration Church i Niagara og Toronto, og programmet hans "Celebrating Life with Jesus" kan ses daglig verden over på ulike kanaler. På hjemmesidene til CJI kan man lese at Youngrens menigheter har kontorer i USA, Canada, Sverige, Finland, England, Thailand, Indonesia og Singapore – og Norge⁴³. "CJI is designed to facilitate a movement of people and churches wholeheartedly committed to advancing God's purposes, locally and globally. CJI has full-time missionaries around the world"⁴⁴.

Youngren representerer den voksende karismatiske kristendommen som ser på hele verden som sin menighet, en videreføring av tidlig pinsevekkelse, med vektlegging på verdensevangelisering, åndelighet, fellesskap og mirakler – gjennom tro.

"The Way of the Master" er et undervisningsprogram om hvordan man skal drive enkel og bibelsk evangelisering. Sendetid er to timer i uken, fordelt på fire programmer. Programlederne er skuespilleren Kirk Cameron og Ray Comfort, begge med hver sin nettside, i tillegg til en egen hjemmeside for selve programmet. Programformen er en samtale mellom disse to i studio. De henvender seg direkte til kameraet, og samtalen avbrytes av ulike innslag.

⁴¹ Jeg søkte på "Youngren" på google, og fikk flere treff på engelskspråklige nettsider, blant annet mycelebrationministries.com. I programmet "Celebrating Life" snakker for øvrig Youngren svensk, og henviser til den svenske hjemmesiden etal.se.

⁴² Hjemmesidene til ETAL (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: http://www.etal.se/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=6

⁴³ Hjemmesidene til Celebration Ministries (publiseringsdato ukjent) Tilgjengelig fra: http://mycelebrationministries.com/mycm/index.php?option=com_content&task=view&id=162&Itemid=43

⁴⁴ Hjemmesidene til Celebration Ministries (publiseringsdato ukjent) Tilgjengelig fra: http://mycelebrationministries.com/mycm/index.php?option=com_content&task=view&id=162&Itemid=43

Innslagene kan være samtaler med tilfeldige folk på gata, hvor de stiller spørsmål som skal vekke tankene til folk, som for eksempel ”er du et godt menneske?”, ”har du noen gang stjålet?” og andre spørsmål om eventuelle brudd på De ti bud. De tilfeldige på gata får så materiale fra Bibelen de kan lese selv, og så er resten opp til Den Hellige Ånd.

Seerne skal gjennom dette programmet inspireres og læres opp til å redde tapte sjeler slik at alle troende skal settes i stand til evangelisering. Dette universelle/globale misjonsmålet er et gjennomgående tema for de fleste aktørene på Visjon Norge. For det første skal fortapte eller villfarede sjeler frelses på ny, deretter skal de, gjennom Den Hellige Ånds direkte inngripen i de frelstes liv, hjelpe andre til å nå den samme frelsen. Dette har sammenheng med hvilke tegn og undere som de ulike predikantene leser ut av det som skjer i dag, og som de tolker som tegn på ”Jesu annet komme” til jorden. De fleste aktørene i denne elektroniske kirken synes å mene at Jesu gjenkomst kan skje hvert øyeblikk.

Syvendedags Adventistsamfunnet

”Kanal 7” drives av Syvendedags Adventistsamfunnet i Norge. De sender også sine programmer på en svensk kristen kanal, LifeStyle TV⁴⁵. ”Kanal 7” har syv timers sendetid på Visjon Norge i uka. Programmene tar opp temaer som kristentro, etikk, mental og fysisk helse, og livshistorier til menighetsmedlemmer. Adventistsamfunnet beskriver sin hovedoppgave som det å forkynne evangeliet, legger vekt på mennesket som en helhet, og ønsker å møte alle de behov menneskene har (Kvinge, Næsheim 1993: 263).

Syvendedags Adventistsamfunnet regnes ikke som en menighet inn under Trosbevegelsens paraply, som brorparten av aktørene på Visjon Norge må kunne sies å gjøre. Derfor hadde jeg en slags forventning om at programmene til ”Kanal 7” skulle skille seg litt ut fra de andre programmene på kanalen.

Flere av programmene som adventistene produserer handler om å være et medmenneske, og leve et liv tuftet på kristne prinsipper. Et studiobasert ”debattprogram” handlet om ekteskapelige problemer. Flere ektepar var i studio og snakket om sine erfaringer og utfordringer, og en pastor fra adventistsamfunnet var intervjuer og ordstyrer, og henvendte seg til kamera de gangene det var naturlig. Flere av programmene formidlet et budskap om at livet kan være vanskelig og utfordrende, og at troen på Jesus stadig blir satt på prøve. At mennesket er skapt av Gud med fri vilje, er sentralt. Temaene som blir tatt opp i ”Kanal 7”

⁴⁵ Dette er syvendedags-adventistenes svenske tv-kanal med hovedkontor i Malmö, Sverige.

omhandler i stor grad adventistenes oppfattelse av menneskers behov for mental og fysisk helse, sjeletrøst og veiledning. Adventistene er ved siden av dette sterkt eskatologiske i sin tro. Dette er synlig i en programserie som heter ”Patmosvisjonen” som også sendes på Visjon Norge. Programmet er samtidig et kurs som man kan melde seg på gjennom Adventistenes hjemmesider. I denne programserien formidles flere aspekter ved adventistenes kristentro, aspekter som muligens strider litt med Jan Hanvolds teologiske perspektiver om fremgang.

”Patmosvisjonen” handler om de profetiene som ble gitt i byen Patmos, som er beskrevet i Johannes åpenbaringer. Programmene baserer seg på de syv brevene som er beskrevet i Johannes Åpenbaring (2-3). Hvert program er fra en av de syv byene som mottok et slikt brev. 7.3.2008 handlet programmet om Laodikea i Tyrkia, og opptaket var også derfra. Tre pastorer var programledere, og de ruslet rundt i Laodikea og pratet om dette brevet. Brevet til menigheten i Laodikea handler om en lunken menighet. Menigheten hadde alt, materiell velstand, sosiale gleder osv., men det var allikevel noe som ikke stemte. Budskapet er at selv om man er rik og har overflod, er man ynkelig og fattig, blind og naken. Gud banker på, men det er opp til menneskene å åpne døren. Etter programmet er det debatt i studio, hvor dette brevet tolkes, og paralleller til dagens situasjon trekkes. Seerne oppfordres til å granske seg selv, finne ut om man kanskje er en slik kristen som er fattig i ånden og ynkelig. Man kan ikke, ifølge programlederen, pastor Reidar Kvinge, møte Gud alene ansikt til ansikt, man må være ledsaget av Jesu rettferdighet. Og endetiden er i følge adventistene svært nær. Jesus vil svært gjerne ha med alle, men det er opp til mennesket å åpne seg for Jesus. Avslutningsbønnen i programmet er en takk til Gud, og de takker for beskyttelse, Guds trofasthet, de takker for at de velger det åndelige framfor det materielle, og forsikrer om at de hver dag forbereder seg på at Jesus skal komme. Her skiller ikke ”Kanal 7”s budskap seg fra budskapet som gjennomsyrrer Visjon Norges programmer: at de profetiske tider vi lever i nå er endetiden.

Andre norske aktører på Visjon Norge

Apostler i gjerning

”Brølende Lam” er et annet fast program på Visjon Norge. Det er et halvtimesprogram som sendes gjennomsnittlig to timer i uken. I dette programmet undervises det i nådegavene, spesielt de profetiske gaver. ”Brølende Lam” har også en internettside, hvor man kan lese at

Brølende Lam er: ”Et profetisk/kreativt ressurscenter for vekkelse og reformasjon”⁴⁶. Dette er altså ingen menighet, men snarere en konsulenttjeneste som stiller seg til disposisjon for andre menigheter med sin kreativitet, ”for å forløse og utruste Guds folk med nådegaver, i profetiens og vekkelsens tjeneste”. Daglig leder Per Ivar Winnæs skriver i artikkelen ”Herren brøler fra Sion”⁴⁷, om apostlenes og profetenes funksjon og beklager at deres rolle er svekket i kristne menigheter i dag. Evangelisten eller hyrden skal være den ledende skikkelsen i en menighet, påstår han, og et lederskap som mangler visjon eller åpenbaring vil ofte ikke slippe til apostlene og profetene.

Abortmotstand

”Den norske Kirke i eksil” er et program laget av menigheten med samme navn. Programmet viser gudstjeneste i regi av denne menigheten, hvor aktørene er ”uberørt” av kameraets tilstedeværelse, i den forstand at gudstjenesten ville fortsatt på samme måte om kameraet ble tatt bort. Preken og salmer er innholdet i dette programmet.

Den norske Kirke i eksil består av prester og menigheter som har brutt med Den norske Kirke, hovedsakelig på grunn av spørsmålet om fri abort. De ser på Bibelen som ”ufeilbarlig, og eneste rettesnor for lære og liv”⁴⁸. De mener på dette grunnlaget at staten, når den vedtar lover som strider mot Bibelens ord, ikke har krav på lydighet fra menigheten. Ledere av Den Norske Kirke i eksil er Børre Knudsen, Ludvig Næss, og Per Kørner. De driver nettsiden www.abort.no. Her kan man blant annet lese følgende:

DNK i eksil består av prester og legfolk som står sammen på Ordets og bekjennelsens grunn mot den statsmakt som setter barnet i mors liv utenfor loven og dreper dem på bestilling. Prestene har på embets vegne brutt med denne statsmakt som kirkestyre, og menighetene har avlagt den samme bekjennelse ved å ta imot dem som sine hyrder (Knudsen, Kørner, Næss, 2007).

Den Norske Kirke i Eksil fremstår som fundamentalistisk, og Børre Knudsen kaller seg selv ”gammelkirkelig gammelkristen” og mener de har tatt over den virkelige kristne arven, der de andre har sviktet (Morgenbladet 28.september-4.oktober 2007:3).

⁴⁶ Hjemmesidene til Brølende Lam (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: www.brolendelam.no.

⁴⁷ Hjemmesidene til Brølende Lam (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: <http://www.brolendelam.no/?sessId=vcp03yN9&aid=300&mid=1>. Artikkelen er ment som en presentasjon av Brølende Lam. ”Den femfoldige tjenesten er satt i menigheten, for å utruste de hellige, til tjenestes gjerning. (Ef. 4:11-15) I dag ser vi dessverre alt for ofte at vi mangler viktige tjenester, som profeter og apostler”

⁴⁸ Hjemmesidene til Den norske kirke i eksil (2008): ”Den norske kirke i eksil”. Tilgjengelig fra: www.abort.no.

I en artikkel på den kristne nettavisen *Norge i Dag* 11.11.2005, kan man lese at Ludvig Nessa fikk en lastebil til 100.000 kroner betalt av Jan Hanvold. Nessa bruker lastebilen til folkeopplysning omkring abort. "Lastebilen er utstyrt med abortbilder som gjør at en sperrer opp øynene, men har vegger som kan skjule plakatene når det ikke er bruk for dem"⁴⁹. Gaven fra Hanvold til Nessa tyder på et engasjement i abortsaken fra Hanvold sin side, og en støtte til kristenfundamentalistiske verdier.

Åpne Dører for forfulgte kristne

"Åpne Dører" er en organisasjon som setter fokus på kristne som blir forfulgt i verden i dag. Programmet med samme navn viser hvor vanskelig det kan være å bekjenne seg som kristen over store deler av jordkloden. "Åpne Dører" er halvtimesprogrammer som sendes rundt fire ganger i uken på Visjon Norge. Programmene er delt opp i studiobasert kommunikasjon med en ankerkvinne og en ankermann som henvender seg direkte til seerne. Mellom presentasjoner av ulike hendelser i verden, gjerne med fokus på ett land for hvert program, sendes filmatiserte innslag i fiksjonskategorien, med skuespillere og tydelig scenografi, men hvor fortellingen skal være rekonstruksjoner av faktiske hendelser. Et program fra Kina viste klipp fra en film som etter bildekvaliteten å dømme var minst tjue år gammel, en spillefilm om kristne og forfulgte grupper i Kina. Vi fikk presentert en kvinne som ble arrestert for å lese fra Bibelen for barna sine. Barna ble også arrestert fordi de måtte avlæres det de kunne om kristendommen.

"Åpne Dører" har som mål å informere kristne om trosfellers vanskeligheter i andre deler av verden hvor religionsfriheten er begrenset. De ønsker med dette å skape et engasjement og medfølelse blant kristne mennesker. "Åpne Dører" produseres av en organisasjon med samme navn. Den presenterer seg selv som tverrkirkelig, internasjonal og upolitisk, og har eksistert siden 1955, i Norge siden 1983. Åpne Dører er aktive med å spre Bibelen, bokstavelig talt. På hjemmesiden listes det opp aktiviteter Åpne Dører har satt i gang: smugling og distribusjon av bibler i land som Sovjetunionen, Kina, Albania og Nord-Korea står sentralt. De er også svært aktive i Afrika og Sør-Amerika. Åpne Dører, eller Open Doors, ble startet av en som kaller seg Broder Andreas. Menigheten har klare endetidsforventninger, noe som blant annet er tydelig når Broder Andreas beskriver sitt kall som "å styrke den rest

⁴⁹ Nettavisen Norge I DAG (11.11.2005): "Hanvold kjøpte abortbil til Ludvig Nessa". Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/aktuelt-oppslag.php3?ID=8682>

som er igjen, før den dør”⁵⁰. Målgruppen er alle kristne i hele verden og målsettingen er å gjøre dem til en del av ”en verdensvid familie”.

Misjon

”New Life Mission” er halvtimes programmer som sendes to ganger i uka, og som produseres av en organisasjon med samme navn. ”New Life Mission” inneholder reportasjer fra misjonsarbeidet denne organisasjonen driver rundt om i verden, spesielt i Afrika. Vi får møte barn og voksne som blir berørt av New Life Mission på en eller annen måte, enten gjennom bistandsarbeid, som barnehjem, rehabilitering av fanger, vannprosjekter, skoler, eller gjennom evangelisering og bibelskoler drevet av lokale evangelister. New Life Mission ledes av misjonæren Gunnar Enok Nilsen, og organisasjonen har drevet misjons- og hjelpearbeid i nesten 30 år.⁵¹

TV Visjon Norge som pinsekarismatisk menighet

Som jeg har vist ovenfor, kan TV Visjon Norge analyseres på to nivåer; som summen av et utall uavhengige menigheters programproduksjoner, og som en aktør, en elektronisk kirke, med en pastor som leder. På bakgrunn av den foregående redegjørelsen for de viktigste programmene og produsentene på Visjon Norge kan det konkluderes med at en overveiende del av Jan Hanvolds samarbeidspartnere tilhører den karismatiske pinsebevegelsen, etter Andersons definisjon. Jeg har vært inne på Visjon Norges paralleller til Trosbevegelsen og de sentrale pastorene innenfor denne bevegelsen. Anderson (2004) plasserer også Trosbevegelsen innenfor Pinsebevegelsen. Pinsebevegelsens menigheter og de karismatiske vekkelsesbevegelsene er ikke enhetlige bevegelser med klare teologiske ståsteder eller en bestemt dogmatisk retning. Denne formen for kristendom er dynamisk og heterogen, og mange menigheter innenfor disse bevegelsene har oppstått gjennom skismaer på grunn av uenigheter i teologiske lærespørsmål. Det er nettopp dette som er så karakteristisk for den karismatiske kristendommen slik den har utviklet seg det siste århundret, nye menigheter dannes, nettverk oppstår, kirker ”plantes” og inspirasjon hentes fra på tvers av kontinenter.

⁵⁰ Hjemmesidene til Åpne Dører (2007). Tilgjengelig fra www.opendoors.no

⁵¹ Hjemmesidene til New Life Mission (2008). Tilgjengelig fra:
http://www.newlife.no/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=26

Jeg kommer tilbake til den karismatiske globale kristendommen, men først vil jeg redegjøre for Visjon Norges økonomiske status.

Kristen ”amatør-tv”

Mange av programmene som sendes på Visjon Norge er preget av knappe produksjonsressurser. Bildekvaliteten er av ymse kvalitet, og repriser fra programmer produsert både ti og tyve år tilbake er heller ikke uvanlige innslag. Flere av studioene det filmes fra kan virke nærmest provisoriske, med en drapert gardin i bakgrunnen, en plante på et bord og to stoler. Flere av sendingene minner i kvalitet om programmer gjerne sendt på lokal-tv, og med tanke på at flere av menighetene mest sannsynlig har knappe ressurser til tv-produksjon, er det heller ikke så rart. De beste programmene kvalitetsmessig, er også de som i størst grad handler om penger, som Studio Direkte, eller det danske Jens Garnfeldt. Studioene her er mer vellykkede i fremtoning, men kvaliteten kan her være preget av andre svakheter, som noe uprofesjonell kameraføring, klipping, feil på mikrofoner på gjestene i studio, eller faktisk oppførsel foran kamera. Hanvold med kone utviser en relativt avslappet holdning til tv-seerne, og flere ganger har jeg sett begge gjespe åpenlyst foran kamera, noe som ville vært utenkelig hos andre kommersielle profesjonelle tv-kanaler. Hanvold roter også noen ganger med fakta, om intervjuobjektene for eksempel. Dette er kanskje et resultat av den improvisatoriske stilen i programmene, mangelen på det stive og det formelle, og mer vekt på det folkelige og lett avslappede, som kanskje også er et resultat av hyppigheten i programmet, den daglige sendingen av et par timers direkte-tv. Kanskje det amatørmessige men folkelige preget kanalen har er noe av det som appellerer til Visjon Norges seere, og gjør at avstanden blir mindre, og dermed også terskelen for selv å delta blir lavere. Pinsebevegelsens historiske fokus på demokratisering og folkeligjøring av de religiøse opplevelser gjenspeiles kanskje her.

Visjon Norges omtale i mediene

Ved å skrive inn søkeordene ”Visjon Norge” eller ”Jan Hanvold” på søkemotoren *Kvasir* på internett, får man flere treff på ulike avisartikler og private blogger. Her fremstår Visjon Norge og Jan Hanvold som nærmest synonymt med hverandre, og Hanvold blir enten

fremstilt som ”salvet og velsignet av Herren”⁵² eller for eksempel som ”grådiger” og ”mørkemann” i finansbladet *Kapitals* nettavis, *Hegnar Online*⁵³. Kritikken dreier seg i hovedtrekk om pengeinnsamling, økonomisk svindel og folkelig amatør-tv, mens støtten Hanvold får går på hans innsats for vekking i Norge, et land med ”trangsynthet”⁵⁴ og sneversynte mennesker, både kristne og ikke kristne⁵⁵.

Den sterkeste kritikeren av Visjon Norge er finansavisen *Hegnar Online*, og til dels avisen *Vårt Land*, nettutgaven. Jeg kommer tilbake til *Hegnar Online* i neste avsnitt. *Vårt Land* har i en serie artikler fokusert på inntektene Visjon Norge og Jan Hanvold har, og det de kaller uoversiktlige årsregnskaper og revisorrapporter⁵⁶. Avisen *Vårt Land* åpner for en debatt for leserne, som de har kalt: ”Er TV Visjon Norge kristen tv?”. Her finner man ulike debattinnlegg og kommentarer om Visjon Norge, og meningene spriker enormt. Her er alt fra teologistudenter som legger ut om bibelske sannheter og usannheter, folk som elsker Hanvold og Visjon Norge, til de som mener Hanvold er en grisk propaganda-predikant, som kun tenker på sin egen lommebok.

Jan Hanvolds argeste forkjemper må sies å være Finn Jarle Sæle, i den kristne avisen *Norge I DAG*. Visjon Norge og Norge I DAG eier sammen Forum Kino i Bergen, og er dermed samarbeidspartnere både forretningsmessig og ideologisk. At Sæle ofte skriver om både Hanvold og Visjon Norge er da ikke spesielt merkelig. Avisen byr på flere artikler om Hanvold og Visjon Norge, enten som nyhetsartikler hvor kanalens aktiviteter presenteres, eller som kritikk av journalister som har skrevet i negative ordelag om pastoren, som *Hegnar Online* eller *Vårt Land*. Sæle har skrevet flere artikler som begeistret fremhever Hanvold som en mann som bør hedres for sin utrettelige innsats for å frelse Norge, og Visjon Norge som en gave til alle de som har lengtet etter nettopp en slik kanal, med Jesus hele døgnet. En interessant vinkling kommer frem i artikkelen ”Forfølgelsen av Visjon Norge”⁵⁷, hvor en kritisk artikkel fra *Vårt Land* slaktes. Sæle hevder enkelte journalister bare vil ødelegge for andre. ”Men vi er lei av gravende journalistikk som graver en grav for andre”. Graven som i dette tilfelle ble gravd, var for Evangeliesenteret, som på grunn av den slags journalistikk

⁵² På en blogg av en pastor Ørn Myhre, tilgjengelig fra: <http://ornmyhre.wordpress.com/2008/04/24/tv-visjon-norge-tiende-gaver-loven-om-a-sa-og-h%c3%b8ste-og-litt-om-jan-hanvold/>.

⁵³ Nettavisen *Hegnar Online* (16.11.2005): ”Predikant Jan Hanvold med fattigfolk som sponsor”. Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/gradigerer/article58641.ece>.

⁵⁴ Nettavisen *Norge I DAG* (28.4.2008). ”Forfølgelsen av TV Visjon Norge”. Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=14530>.

⁵⁵ <http://blogg.sol.no/blogg/umulig-samle-kristenfolket#comments>.

⁵⁶ Nettavisen *Vårt Land* (4.4.2008): ”Tilsyn truer med å kaste Hanvold”. Tilgjengelig fra: <http://www.vl.no/kristenliv/article3497824.ece>.

⁵⁷ Nettavisen *Norge I DAG* (28.4.2008): ”Forfølgelsen av TV Visjon Norge”. Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=14530>

mistet millioner av gaveinntekter, ifølge Sæle. Han hevder videre at Visjon Norge er elsket av *folket*, men hatet av utdanningsklassen, som også hater Fremskrittspartiet og alle nye folkelige bevegelser. Visjon Norges amatørmessige stil og folkelige sjanger fremheves i denne artikkelen som noe flott, som de kristne har lengtet etter og elsker.

Mange av oss synes at en folkelig kanal er gøy – og har ikke vanskelig for å forstå jern- og metallspråket vi hører, med dialekt fra industribyen Drammen. Hjelp oss, hva hadde vekkelsen i Norge vært uten Åge Samuelsen og Jan Hanvold? Alle kan da ikke lese prekenen fra et papir. Skal alt være like A-4 og like kjedelig?⁵⁸

Sæle uttrykker bekymring for at ”forfølgelsen” av Visjon Norge skal føre til at kanalen blir mer ”akademisk” og dermed mer kjedelig, og mener kanalen trenger all den forbønn de kan få.

At målet helliggjør middelet blir også fokuset for en annen aktiv Visjon Norge apologist, en blogger som kaller seg ”Vekteren”. Om vekteren kan sies representativ for noen som helst opinion i dette tilfellet, er høyst usikkert. Allikevel er ”bloggeren” såpass aktiv at jeg velger å kommentere spesielt et innlegg kort. Innlegget heter ”Umulig å samle kristenfolket”⁵⁹, og representerer et positivt syn på Hanvolds arbeid med å frelse Norge. Vekteren trekker frem at kristen-Norge er for spredt og opptatt av å kritisere andre kristne, fremfor å gå sammen i ”et felles løft” om å nå andre med frelsen. Bloggforfatteren forsvarer det amatørmessige preget kanalen har, og maset om penger, med at prosjektet Hanvold har satt i gang er vanskelig og beundringsverdig, og at kanalen får alt for lite støtte av menigheter i Norge.

Visjon Norges ulike medieomtaler dreier seg i hovedtrekk om penger, om behovet for mer, eller om økonomisk rot. Poenget mitt med å nevne noen synspunkter om kanalen i private blogger er ikke annet enn å illustrere at Visjon Norge er synlig i mediene, og folk danner seg meninger om kanalens bedrifter, både positivt og negativt.

⁵⁸ Nettavisen Norge I DAG (28.4.2008): ”Forfølgelsen av TV Visjon Norge”. Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=14530>

⁵⁹ <http://blogg.sol.no/blogg/umulig-samle-kristenfolket#comments>

Finansiering av den elektroniske kirke

Fra konkurs til nye muligheter

Finansavisen *Kapital* har, som nevnt, på sin internettutgave av avisen, *Hegnar online*, skrevet flere artikler om Jan Hanvold, og diverse pengeinnsamlingsaksjoner⁶⁰. I en artikkel skrevet av journalist Camilla Birkeland i 2005, kommer det frem at Jan Hanvold tidligere i sin karriere har blitt slått personlig konkurs og fått idømt konkurskarantene. Hanvold ledet i følge artikkelen en organisasjon kalt Ny Visjon i Drøbak på 1980-tallet. I den forbindelse uttalte han at Gud åpner finansdørene, bare vi ærer og priser ham. ”Mirakelkonferansene hans var omstridte. Det samme var hans fokus på penger. Satsingen var endeløs, og Hanvold uttalte at de skulle snu opp ned på Norge og Europa, økonomisk og moralsk”⁶¹.

Ny Visjon drev pengeinnsamling til bistandsarbeid, men ble altså i 1989 slått konkurs. Gjelden var på rundt 45 millioner kroner. I tillegg til å bli slått personlig konkurs, måtte Hanvold også sone en kortere fengselsstraff. I en annen artikkel av Birkeland i samme avis, er det Visjon Bibel Center som nødhjelpsinnsamler som er i fokus. Visjon Bibel Center har da (2005) nylig kjøpt Åsgård i Øvre Eiker, nå kjent under navnet Visjon Norges Gjestegård. Birkeland skriver:

Hvor pengene som tilfaller fattige barn gjemmer seg i regnskapet til VBC, er et mysterium. Stiftelsen fikk drøyt fem millioner kroner i tilskudd/gaver i 2003, og hadde salgsinntekter i omtrent samme størrelsesorden. Likevel er det ikke mulig å avlese en eneste pengegave i regnskapet. Lettere er det å avlese at de brukte seks millioner kroner på eiendom⁶².

Birkeland skriver videre at VBC brukte seks millioner kroner på eiendom også i 2003. Året før tok de ut 1,9 millioner kroner fra stiftelsen uten å redegjøre for det i årsberetningen.

Da jeg begynte på denne oppgaven i 2005, hadde hjemmesiden til Visjon Norge en peker til nødhjelpsarbeid, hvor man kunne lese om ulike prosjekter Visjon Bibel Center drev med samt informasjon om hvordan man kunne gi penger til dette arbeidet. Etter hvert forsvant denne pekeren, og nå (februar 2008) nevnes ikke nødhjelpsarbeid lenger. Men

⁶⁰ Nettavisen Hegnar Online(16.11.2005): ”Predikant Jan Hanvold med fattigfolk som sponsor”. Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/gradigperer/article58641.ece>.

⁶¹ Nettavisen Hegnar Online(16.11.2005):”Predikant Jan Hanvold er på farten igjen som pengeinnsamler” Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/publikasjoner/article58644.ece>

⁶² Nettavisen Hegnar Online(16.11.2005): ”Predikant Jan Hanvold med fattigfolk som sponsor”. Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/gradigperer/article58641.ece>

pengeinnsamling, det drives fortsatt i stor skala, og i brosjyrer som Visjon Menighet deler ut er bistandsarbeid et viktig satsningsområde.

Med støttepartnere i ryggen

I den artikkelen på Hegnar Online som jeg har omtalt ovenfor, nevnes også givergleden til en dame på 80 år. Hun skal angivelig ha tatt opp et lån på 100 000 kroner for å donere disse til kanalen. Hvor mange av seerne som gjør tilsvarende, eller om historien om damen er sann, vites ikke. Men at seere gir bort penger til kanalen, er en del av det finansielle grunnlaget ikke bare for drift, men også for satsning videre, for Visjon Norge. I "Studio Direkte" kommer dette sterkest frem. Mange av disse daglige direktesendte programmene er sentrert rundt pengeinnsamling, og ofte får seerne opplyst hvor mye penger som er samlet inn i løpet av programmet, og som jeg har nevnt ovenfor, det hele minner om den årlige TV-aksjonen på NRK. I stedet for penger til nødhjelp, er det Visjon Norge som er hjelpetrengende, for som Hanvold sier: "Evangeliet er gratis, men det koster å få det ut!" Seerne bes om å støtte denne kanalens vekkelse i Norge og i Skandinavia, og vekkelse i Europa. Telefonnummeret til kanalen er hele tiden synlig på skjermen under dette programmet, både et norsk nummer og et svensk. Men Visjon Norge har etter hvert også flere bein å stå på enn lojale givere.

Reklame

Mellom sendingene dukker det opp reklameinnslag. Nesten all reklamen er for ulike produkter man kan få kjøpt via Visjon Norge, som CD-er, bøker, enten romaner eller bøker om tro og bønn, bibel og endetiden osv. Alt med kristent innhold. Dvd-er fra kjente pastorer innenfor pinsekarismatisk kristendom er ofte til salgs, og på Web-shop kan man også handle denne typen artikler. Her får man kjøpt t-skjorter, kopper og refleksestvester, samt en almanakk med Visjon Norges logo.

Også en aktør uten synlig kristne preferanser reklamerer jevnlig på Visjon Norge. Det er reklame for ferieleiligheter på Geilo, Geiloaugen, som er leilighetskomplekser prosjektert og solgt av Ring Eiendomsmegling. Dette er også eneste "ordinære" reklameinntekt Visjon Norge har, per februar 2008. Før jul 2007 var det Lampehuset, med filialer på fire-fem steder i Norge som hadde et fast reklameinnslag. Begge disse aktørene er for små til å ha råd til reklame på andre riksdekkende tv-kanaler.

Sms-tjenester fra Visjon Norge

Det reklameres også for ”daglige bibelvers på din mobil”. Denne type tjeneste har jeg omtalt tidligere, da i regi av Øyvind Rygg. Visjon Norge har også begynt med dette for egen regning. De tilbyr sms-er hver dag, eller bare når det måtte passe. Tjenesten koster kr. 3,- per melding, og det opplyses at overskuddet går til Visjon Norge.

Man kan også gi penger direkte via mobiltelefonen. Metoden heter Quick Collect, og man registrerer seg bare én gang, med bankkortnummer og telefonnummer. Etter dette er det bare å ringe et nummer, og taste inn beløpet du ønsker å gi.

Evangeliet som salgsvare

Jeg ble nysgjerrig på regnskapet i Visjon Norge, og sjekket først likningen til Jan Hanvold i Skattelistene på internett. I 2006 står Jan Kaare Hanvold oppført med en inntekt på 919 336 kroner, etter fradrag, før skatt⁶³. Jeg søkte videre på internett, og fikk via ”Næringslivsavisens nettside”⁶⁴ tak i årsregnskapet levert av Visjon Norge for driftsårene 2006 og 2005. Det var det noen punkter jeg ser det hensiktsmessig å referere til her. For det første bestod styret i Visjon Norge i 2006 av én person, og styreleder ble oppgitt å være Jan Hanvold. Styret bestod altså av Jan Hanvold dette året. Under posten ”ytelser til ledende personer” i regnskapet stod oppført ”godtgjørelse til styreleder” kroner 731 188, altså penger til Jan Hanvold. At gründer og ”visjonsbærer”, kringkastingssjef og programutvikler Hanvold får lønn for sitt arbeide, er ingen overraskelse.

Om Visjon Norge går godt eller ikke får man tolke som man vil. Selskapet hadde i 2006 en omsetning på 35,6 millioner i 2006, mot 25,4 millioner i 2005. På inntektssiden til Visjon Norge står det oppført salgsinntekter på kroner 35 555 819. I et vedlegg til årsregnskapet står det spesifisert at av disse inntektene utgjør 31 308 639 kroner gaveinntekter. I 2005 var den samme gaveinntekten på 21 898 791 kroner. Av dette kan man lese av hoveddelen av det økonomiske grunnlaget for Visjon Norge har vært gaveinntekter fra lojale støttepartnere.

Historien om Visjon Norges utvikling og vekst, som jeg har fulgt de to siste årene, har vært full av hendelser som tilsynelatende hindret kanalens fremtidsplaner av økonomiske

⁶³ Nettavisen Dagbladet (2008). Tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/skatt/sok/id/1582754/JAN+KAARE+HANVOLD>

⁶⁴ Nettavisen Næringslivsavisen (2008). Tilgjengelig fra : www.na24.no

årsaker, men så har det allikevel ordnet seg. Det har dreiet seg om behov for produksjonsutstyr, leie eller kjøp av lokaler, ny buss for omreisende produksjon av tv-programmer, kjøp av Visjon Norges Gjestegård, og den gamle kinosalen Forum i Bergen. Siste prosjekt er visjonen om en engelskspråklig kanal, Vision Heaven, som er svært kostbart. I de fleste tilfellene som jeg har nevnt har pengene kommet inn akkurat i det de trengtes, gjerne på overraskende vis. Om dette skyldes Visjon Norges urokkelige tro på Guds Ord og oppfyllelsen av Hans løfter eller god tv-regi er vanskelig å vite.

Arven fra Amerika

Visjon Norge mottar ingen statsstøtte til sin tv-drift. Jeg har også vist i kapittel 2 at fra de ideelle organisasjonenes synspunkt har det vært en kamp mot styresmaktene i Norge om de skulle få sende tv-programmer i det hele tatt, i tillegg til vanskeligheter med å finansiere virksomheten. Visjon Norge har altså, tross ”steinalderpolitikk” og arbeiderpartifolk klart å stable på beina en rent ideell tv-kanal, med sendinger hele døgnet. Flere amerikanske tilsvarende tv-kanaler opererer med millionbudsjett, som Pat Robertsons bla bla. Hvordan kan spredningen av den kristne budskap i privat regi generere så mye penger?

Alf Linderman (1993) skriver i sin studie av religiøs kringkasting at televangelismen oppstod i pinsemenigheter hvor det allerede fantes et effektivt pengeinnsamlingsapparat. I følge Linderman er det dette som ligger til grunn for den suksessen enkelte av de kristne tv-aktørene opplever. Å få tid på lufta i den amerikanske kringkastingen var ikke bare lett for evangeliske kristne grupperinger. De store selskapene innenfor kringkastingen på 1930- og 1940-tallet (bare radiokringkasting) ga gratis tid på lufta til de store trossamfunnene mot at disse igjen holdt seg unna ”kontroversielle” programmer (Linderman 1993: 9). De som var utenfor disse trossamfunnene, som pinsemenighetene, måtte finne andre måter å slippe til på lufta på, noe som resulterte i at de valgte (eller ble tvunget til) å *kjøre* seg sendetid. I følge Linderman ble disse gruppene da ”presset” til å utvikle teknikker for pengeinnsamling. Dette scenariet gjaldt også når fjernsynet meldte sin ankomst på 1950-tallet, og de samme evangeliske gruppene utviklet stadig nye teknikker for å overleve i den kommersielle tv-verden. Etter hvert gjorde denne kompetansen de pinsekarismatiske medieaktørene til de fremste innen religiøs kringkasting, da kommersielle hensyn førte til at de store tv-selskapene ga bort mindre og mindre gratis tid til kristen kringkasting, og foretrakk å selge sendetid til de betalingsvillige og – dyktige televangelistene (Linderman 1993:13).

Verdikanalen, den andre kristne kanalen som ble forsøkt etablert i Norge (konkurs 2005), hadde ifølge daværende daglig leder, Øyvind Rygg, en annen tilnærming til det å drive kristent fjernsyn. Kontonumrene preget ikke disse sendingene, og Rygg uttalte i intervjuet at de ønsket en kanal som skulle være sammensatt av kristne og profane programmer. Verdikanalen satset i stedet på salg av aksjer for å skape kapital, ved siden av at det var mulig å bli partner (fast bidragsyter) også hos denne kanalen, bare ikke like påtrengende. Verdikanalen ønsket å være et kristent alternativ til NRK og TV 2, for blant annet å spare det norske publikum for vold og synd. Visjon Norge derimot ønsker ikke å være noe annet enn formidler av Jesus, pinse og dommedag 24 timer i døgnet. Jeg kan ikke dokumentere dette, men som min nyfrelste venninne omtalt innledningsvis sa til meg: "Verdikanalen var ikke kristne nok..." Hun valgte å bli støttepartner hos Visjon Norge i stedet.

Om det var sterkt kristenengasjement eller god foretningssans som lå bak at Visjon Norge kom "seirende" ut av kampen om pengegavene vites ikke, og kan bare spekuleres i. Razelle Frankl (1981) hevder imidlertid at det potensielle publikum for kristne tv-kanaler er relativt stabilt, og omfatter en type kristne som allerede er i en pinsekarismatisk tro eller er konservative i sitt syn, og derfor også mer tilbøyelige til å støtte denne typen misjon eller evangelisering. Kun en kvantitativ undersøkelse vil kunne fremskaffe data som eventuelt støtter en slik teori, og siden Visjon Norge ikke har informasjon om seertall er det ikke mulig å undersøke dette nærmere. Et interessant poeng hos Frankl (1981) er allikevel at dersom det potensielle seertallet er relativt begrenset, vil utviklingen etter hvert bli preget av økt konkurranse mellom de ulike kristne kringkasterne, da kampen om midlene vil være stor (Frankl 1981: 19). Det kan se ut til at Visjon Norge har løst dette problemet ved å gi plass til ulike tv-aktører i det kristne landskapet i Norge, og i Sverige og Danmark, og på en måte samlet konkurransen på sin egen kanal. Med de millionbeløpene årsregnskapet hos Visjon Norge viser, er det ikke tvil om at sjelhøsting på tv er innbringende, men kanskje er det norske seermarkedet ikke stort nok til å romme mer enn én kristen tv-kanal.

Dommedag

Det er imidlertid vanskelig å avgjøre hvorvidt "kringkastingssjefen" Jan Hanvold står inne for alt som sendes på Visjon Norge. Det er enkelte ting som tyder på at Hanvolds forsikringer om at han ikke driver teologisk sensur ikke stemmer. Det teologiske budskapet kan virke ganske ensrettet, ingen motsier hverandre eller kritiserer andre aktører, og Hanvold selv blir ikke

utsatt for kritikk innad i Visjon Norge. For å kunne avgjøre i hvilken grad Hanvold bedriver sensur, måtte jeg hatt tilgang til programmer og aktører som han eventuelt har utestengt. Det har jeg ikke. Men jeg har registrert ved flere anledninger en skarp kritikk rettet mot den katolske kirke, endog at denne er den *falske kirke* det advares mot i Bibelen. Et annet interessant spørsmål i denne sammenhengen, er om teologien som formidles på denne kanalen egentlig er så broket?

Jeg vil påstå at Visjon Norge formidler enkelte sider ved det kristne budskapet som appellerer mer til noen få. Om man synes fremgangsteologiske synspunkter blir for eksotisk, har Adventistenes ”Kanal 7” og Evangeliesenterets programmer andre vinklinger på Jesu rolle i frelsen, og viser kanskje en mer nøktern og noe forsiktig formidling av løfter om himmelrike og frelse. Noen aktører fokuserer mer på verdens vekkelse og evangelisering, mens andre er opptatt av suksess i forretningslivet, og andre igjen vier sine tv-programmer til helbredelse av sykdom og åndsfattigdom. Noen fellesnevner er allikevel svært synlig i denne elektroniske kirken, og den mest synlige av disse vil jeg påstå er endetidstroen. Det er forøvrig troen på at vi lever i endetiden som ligger til grunn for opprettelsen av kanal Visjon Norge. Hanvold fremstiller sin visjon på ulikt vis, men det handler om å spre evangeliet til hele verden, for å forberede Jesu tilbakekomst. Sentralt for dette eskatologiske perspektivet står pakten mellom Gud og Abraham, og også Gud og David, ved siden av profetiene i Johannes Åpenbaringer.

De siste tider

De fleste karismatisk kristne i dag mener at verden nærmer seg slutten, at menneskenes historie på denne jorden snart er over, og at vi nå lever i ”de siste tider”. Ved Jesu annet komme til jorden skal det skje enorme omveltninger for menneskeheten. De rettroende skal ved dommedag rykkes bort fra jorden og til himmelen, for på denne måten å unnsnippe Guds dom som skal vare i en syvårig trengselsperiode (pretribulasjonalisme). Den Store Trengselen (The Great Tribulation) initierer det tusenårige fredsriket, hvor Jesus er konge og hersker, slik det står i Bibelen. Dette kalles premillennisme, og innebærer en futuristisk tilnærming til Johannes Åpenbaring, det vil si at de fleste av profetiene i denne boken ikke har skjedd enda (Lie 2007:40-41), men vil skje under Den Store Trengselen.

Susan Harding (1994) skriver i artikkelen ”Imagining the Last Days: The Politics of Apocalyptic Language” om amerikanske ”born-again” kristnes syn på Dommedag og tusenårsriket. Hun mener at de aller fleste av disse er premillennister. Motsetningen postmillennarisme var mest fremtredende på 1800-tallet, og innebærer at Jesus skal komme

tilbake etter et tusenår med menneskelig styre. I artikkelen "Millennialism With and Without the Mayhem" (1997) skiller Catherine Wessinger mellom post- og premillennarisme ved å peke på ulik oppfatning om hvordan frelsen skal komme. Wessinger hevder den mest utbredte formen for millenniarisme er den apokalyptiske og katastrofale utslettelsen av verden slik vi kjenner den (premillennaristisk), før opprettelsen av den nye verdensorden, hvor lidelse og død er fraværende, og hun kaller denne millennarismen "catastrophic" (Wessinger 1997: 49). Den postmillennaristiske tilnærmingen er preget av at menneskene, gjennom samarbeid med en guddommelig plan sakte men sikkert skal arbeide mot en bedre verden. Dette omtaler Wessinger som et progressivt tusenår, hvor resultatet blir en slags forening med det guddommelige, en frelse på jorden med menneskenes innsats. Wessinger beskriver altså postmillennarisme som progressiv millennarisme. Visjon Norge representerer den apokalyptiske millennarismen som fokuserer på katastrofale omveltninger, om enn dommedagsprofetiene ikke forkynnes i tordnende skremselspropaganda. Det katastrofale som vil inntreffe er beskrevet i profetiene i Åpenbaringene, og henvisningene til Jesus som Kongen som skal herske på jorden i tusen år på Davids trone i Jerusalem er mange. Visjon Norge formidler en lære om den pretribusjonale henrykkelsen hvor de frelste vil bli spart for mer lidelse og det er de ufrelste som vil bli rammet av katastrofer.

Den viktige oppgaven mennesker har er å forberede Jesu tilbakekomst slik Bibelen i følge denne troen foreskriver. Den tidlige pinsebevegelsen mente at Jesu gjenkomst ville skje umiddelbart etter at evangeliet var forkynt for alle folkeslag på jorden, om de tok det i mot eller ikke (Lie 2007: 40-41). Dette gav selvfølgelig ny giv i misjonsarbeidet. Harding (1994) mener premillennarister på en aller annen måte vil sette i scene sin egen apokalyptiske historie, da deres historier om Endetiden er formative og bindende, og med det også politiske i det de skaper bestemte tolkninger av virkeligheten (Harding 1994: 58). Visjon Norge følger en visjon om å spre budskapet til all verdens folkeslag, noe som kommer tydelig frem med etableringen av kanalen Vision Heaven. Visjon Norge plasserer seg dermed trygt i en premillennistisk apokalyptisk tradisjon, og hevder at tegnene på den nært forestående dommedag er mange og overveldende, og Vision Heaven er et av disse.

Hanvold henviser til en profeti fra boken Mika, og er samtidig selv i ferd med å oppfylle denne profetien. Geir Lie antyder at selv om misjonstrangen som pinsebevegelsen utviste nok i begynnelsen var tuftet på en bekymring for ufrelste sjeler, kan fremskyndelsen av Jesu gjenkomst for sin egen del like gjerne ha vært en drivkraft (Lie 2007:40). Jo fortere verdens folkeslag har fått evangeliet forkynt, jo raskere kommer himmelriket for de frelste. På den annen side, med den nestekjærligheten Jesus forkynner i evangeliene vil det være en

kristens samvittighetsfulle plikt å redde så mange sjeler som mulig, noe som læres bort i mange av programmene på Visjon Norge.

Med Bibelen som grunnlag

En stor del av programmene på Visjon Norge er undervisningsprogrammer med stor vekt på Bibelen. ”Skapende Tro” med Jan Hanvold er kanskje det beste eksempelet på hvordan seerne læres opp i aktiv bruk av Bibelen. Det dreier seg om en bokstavtro bibeltolkning, og det er denne formen for fundamentalistisk kristnedomsforståelse som er den formen for kristendom som blir mer og mer utbredt på verdensbasis (Brouwer, Gifford, Rose 1996: 2). Fundamentalisme stammer fra amerikansk kristendom, og de store vekkelsesbølgene i 1800-tallets Amerika, og viser til denne vekkelseskristendommens ønske om å vende tilbake til grunnlaget i den kristne tro – Bibelen – og renske kristendommen for ”uvesentlige elementer” (Stensvold 2005a: 343). Denne fundamentalismen var en motreaksjon på liberal kristendom, som forsøkte å tilpasse sin kristendomstolkning til det moderne samfunnet som var i rask vekst fra 1800-tallet og utover, i Amerika så vel som Europa. Bibelen ble av de amerikanske vekkelseskristne gjenreist som hellig bok, etter å ha vært utsatt for historisk-kritisk bibeltolkning i liberalismens navn (Stensvold 2005a: 344).

Bokstavtro bibeltolkning gjenspeiles på flere arenaer på Visjon Norge. Ettersom Bibelen i sin helhet er gitt av Den Hellige Ånd, er den også guddommelig, og derav feilfri, sier pastor Jan Hanvold. Alle nyfrelste kristne som har tatt i mot Jesus, er også ledet og inspirert av Den Hellige Ånd, og kan derfor utføre sin egen bibeltolkning. Den kan umulig bli feil. Tolkningen er jo ledet av Den Hellige Ånd. Grunnlaget for den sterke dommedagsvisjonen ligger her: Det står i Bibelen at Davids etterkommer skal sitte på tronen i Jerusalem, og herske over folket. Videre har Gud lovet sitt folk diverse ting, spesielt gjennom pakten med Abraham og senere med David, som står beskrevet i ulike bøker i Bibelen. Denne pakten og disse løftene står sterkt hos pastor Hanvold. I programmet ”Skapende Tro” er budskapet at de troende kan bruke den hellige boken som et verktøy for å oppnå lykke, både mentalt og fysisk, åndelig og økonomisk. Du trenger bare å vite hvor i boken du skal lete. Som Hanvold så enkelt beskriver det: ”Let og du skal finne”. Det finnes ingen problemer her, er du frelst er du hellig, og din bruk av det hellige verktøyet Gud har gitt menneskene, er like hellig og riktig som noen annens. Om du lærer deg å ta Bibelen i bruk, trenger du ikke en gang oppsøke en åndelig leder for helbredelse, du kan helbrede deg selv. Alt står skrevet, det

er bare å ta det i bruk. Dette er fremgangsteologiens utgangspunkt, og svært synlig på Visjon Norge, ved siden av dommedagsprofetier og endetidsforventninger.

Et annet aspekt ved denne formen for bibeltolkning, er den tilsynelatende ukritiske bruken av løsrevne bibelvers, uten å lese hele historien, eller ta hensyn til konteksten. En forkynner hopper gjerne fra bok til bok, litt klipp og lim, et vers her og et vers der, ofte for å understreke relevante poenger⁶⁵. Religionsfilosof Barbosa da Silva tar i boken *Fremgangsteologin – svärmeri eller väckelse?* (1988) for seg herlighetsteologien, på et teologisk grunnlag. Da Silva plasserer denne teologien som tilhørende en ekstremistisk kristen bevegelse, basert på fire karakteristiske trekk. Det første er bruken av enkeltstående bibelvers uten hensyntagen til kontekst. Videre at de ikke betoner forskjellen mellom guds- og menneskesynet i det Gamle og det Nye Testamentet. De bryr seg ikke om klassiske teologer som Augustin, Luther og Calvin, og de tar i følge da Silva heller ikke hensyn til menneskelig erfaring, altså rasjonelle argumenter sprunget ut av menneskeligfornuft (da Silva 1988: 4-5). Det er ikke min oppgave her å gå inn i en teologisk begrunnet kritikk av herlighetsteologi eller annet, kun å påpeke Bibelens posisjon i den formen for gudsforestillinger som er svært representativ for Visjon Norge og det budskap denne kanalen formidler.

Mirakeltro og helbredelse

Når man ser på Visjon Norge blir man servert utallige historier om Guds inngripen i vanlige (troende) menneskers hverdagsliv. Det dreier seg om alt fra helbredelse av små og store sykdommer, frelse fra et liv som rusmisbruker og trøst i hverdagen. Visjon Norges programmer formidler en kjærlig og god Jesus som redder liv gjennom sin uendelige kjærlighet til hver enkelt, og som ved sin lidelse på korset på Golgata påtok seg de troendes synd og lidelse. Gud griper inn og sparer de rettroende⁶⁶ fra tragedier og ulykker og andre uheldige hendelser. Gud griper også ifølge Hanvold direkte inn ved å rense geografiske steder fra synd, som Ålesund ved brannen i 1904, eller ”syndens pøl” Thailand, ved å sende en katastrofal tsunami i 2004. Gud er i aller høyeste grad en immanent Gud, og Jesus frelser stadig vekk mennesker som har havnet i Djevelens klør. Det pågår en kamp mellom det gode og onde på daglig basis, for Satan slår seg villig ned der det åpnes den minste lille sprekk.

⁶⁵ Jeg har i avsnittet ”Herlighetsteologi” over beskrevet et slikt program, ”Skapende Tro”, og går derfor ikke nøyere inn med eksempler her.

⁶⁶ Som ved brannen i Ålesund i 1904, omtalt i avsnittet ”Teologiske vinklinger” om ”Studio Direkte”s filmatisering av denne tragiske hendelsen, og Anders Nord som, fordi han var rettroende, ble spart for flammene av Gud.

Problemer med å tilgi et menneske eller bære nag til et annet menneske kan resultere i at Satan får en knagg å henge jakka si på. Ikke bare det, Djevelen liker å ødelegge for de troende, i sin evige kamp mot guds godhet. Hanvold fikk et hjerteinfarkt på reise i Israel høsten 2007, og forklarte denne hendelsen i bladet Rapport med at dette var et angrep fra Djevelen, for å skremme Hanvold, etter en vellykket direktesending fra Israel. Satan ville ødelegge hans glede ved å tjene Gud, og gjorde det på den måten han pleier: ved falsk alarm, og ved løgn. ”Om man holder seg til sannheten, som er Guds ord, og forventer angrep, skal djevelen fly fra deg” (Rapport, nr.10 2007).

Den eneste som kan redde mennesket fra fortapelse er Jesus Kristus, og han er alltid å finne om man bare hører han banke på. Men frelsen stopper ikke her, for om man først er frelst; om man har latt seg døpe i Den Hellige Ånd, kan man begynne å kreve ting fra Gud. Man kan kreve helbredelse fra sykdom, eller man kan kreve et nytt og bedre stereoanlegg. Gud er immanent, og Han blir nærmest som en forsørger å regne. De menighetene på Visjon Norge som ikke forfekter den samme herlighetsteologien Hanvold gjør, har også fokus på helbredelse og hverdagsmirakler og gavene de troende mottar fra Den Hellige Ånd, nådegaver, karisma. I pinsekristendommen ble ifølge religionshistoriker Anne Stensvold (2005a) karisma tolket som en individuell egenskap, i motsetning til den tradisjonelle kollektive og kirkelige forståelsen av nåde som en gave de kristne får tilgang til gjennom prestene. Med amerikansk vekkelseskristendom ble ”den enkelt troende bærer av karisma; karisma ble en manifestasjon av Den Hellige Ånd i helbredelse, plutselig omvendelse og tungetale” (Stensvold 2005a: 346). Stensvold poengterer også at denne individualiseringen har likhetstrekk med sentrale verdier i det moderne samfunnet, som nettopp verdsetter individualisme, og likeverd og frihet. Pinsebevegelsens karismatiske kristendom er også tuftet på demokratiske prinsipper, og avviser prestskapet og alle former for overformynderi, og dette passer også til den moderne utviklingens verdier. Den troende blir sin egen pastor, og man kan lære hvordan på Visjon Norge.

På tv-kanalen Visjon Norge blir man som seer oppmerksom på hva som rører seg i deler av det kristne livet i Norge. Ulike menigheter viser sin virksomhet, sin kjærlighet til Gud, og inviterer til tilbedelse og frelse. Ved siden av dette får en også smakebiter på verdensevangelisters engasjement i fjerne strøk, som Korea, Mongolia og Japan, land hvor kristendommen tradisjonelt ikke har hatt mye rotfeste. Vekkelse, mirakler og profetier, historisk og bibelsk undervisning, vitnesbyrd, oppløftelse og herlighet. Budskapet er at Gud elsker deg uansett hvem du er, og han tilgir deg, uansett hva du har gjort. Løfter om en bedre fremtid i et liv med Jesus lokker, og alt skjer raskt, og bør skje raskt, for vi lever i endetiden,

og kun de frelste vil slippe unna Guds dom, og de ødeleggende kreftene som slippes løs etter dommedag. Visjon Norge ønsker å forberede deg og gjøre deg i stand til å forberede andre, til å spre evangeliet og leve ditt liv slik Gud har ment det.

Amerikansk innflytelse på norsk vekkelse og kristendomsutvikling

Amerikansk vekkelsekristendom

Vekkelse i Norge, eller ønske om det, er ikke et nytt fenomen. Siden tidlig på 1800-tallet har ulike vekkellesbølger inntruffet med jevne mellomrom, og skapt ny entusiasme og menighetsdannelser i ulike former, og gjerne med påvirkning fra strømninger ellers i verden, som resten av Europa eller USA.

De første impulsene til kristendomsfornyelse kom fra USA i forbindelse med de store utvandringene på 1800-tallet. Flere og flere nordmenn reiste ut eller kjente noen som bodde på det amerikanske kontinentet. Noen kom tilbake, og med seg hadde mange av dem helt moderne tanker om kristendom, og noen kom også i misjonsøyemed. På denne tiden opplevde USA flere store vekkellesbølger, som introduserte ”nye” elementer som håndspåleggelse, helbredelse, og sterk vektlegging av Den Hellige Ånd som en kraft å regne med. Sentrale elementer i den amerikanske vekkelsekristendommen som kom til Norge var endetidsforventninger, mirakeltro og bokstavtro bibeltolkning. Ved siden av disse kjerneelementene var den religiøse praksisen gjerne preget av store vekkellesmøter, håndspåleggelse og helbredelse (Stensvold 2005a: 342). Disse elementene har jeg beskrevet ovenfor i min analyse av Visjon Norge som sentrale også i denne kanalens kristendomsforståelse. Stensvold påpeker imidlertid at de amerikanske impulsene ikke kom til ”upløyd mark”, men at liknende vekkelleserlementer allerede var kjent for norske vekkellespredikanter, da spesielt med tanke på Bibelens betydning for den enkelte troende.

Det som særlig preget denne formen for vekkelsekristendom var at erfaringen sto sentralt, og at retorikken og religionsutøvelsen var svært følelsesladet (Stensvold 2005a:346). Den umiddelbare, gjerne ekstatiske erfaringen av det hellige og det guddommelige, preget flere av menighetene som ble til på denne tiden, mest synlig ble dette kanskje i tilblivelsen av pinsebevegelsen tidlig på 1900-tallet. Tungetale og åndsdaup, og nærmest sløsing av

karismatiske gaver gav støtet til en ny og kraftig vekkelsesbølge, med utspring i Los Angeles. Sent i dette hundreåret kom den karismatiske vekkelsen som spredte seg til alle kristne samfunn. Ved årtusenskiftet var det den karismatiske fornyelsen av norsk pinsebevegelse som inspirerte Hanvold til å satse på televangelisme.

Pinsebevegelsens fremgang og den karismatiske halvskygge⁶⁷

Pinsebevegelsen har siden den første vekkelsen i Azusa Street i Los Angeles for drøye hundre år siden hatt enorm fremgang og vekst på verdensbasis. I *Fire from Heaven* (2001) beskriver Harvey Cox de tidligste utbruddene av åndsåp i USA, som resulterte i pinsebevegelsens dannelse. Vekkelsen på tidlig 1900-tallet spredte seg raskt men det var også mange kritiske røster til denne farsotten, som noen kalte den, og nyfrelste pinsevenner ble omtalt nærmest som gale der de talte i fremmede språk og ristet over hel kroppen i sin ekstatiske tilbedelse og direkte opplevelse av Den Hellige Ånd (Cox 2001). Noen tall viser at opp til en fjerdedel av alle kristne i verden, det vil si fem hundre millioner mennesker, har tilhørighet til denne retningen, som med disse tallene utgjør den nest største kristne kirke i verden (Anderson 2004:1, Martin 2002:1). I boken *An Introduction to Pentecostalism* (2004) påpeker Allan Anderson at disse tallene inkluderer alle pinsemenigheter og karismatiske bevegelser, både i og utenfor de eldre kirkene. I følge Anderson har gudstjenestene innenfor alle disse menighetene flere fellestrekk, men også synlige forskjeller. Det viktigste aspektet ved gudstjenestene, som er felles for pinsebevegelsen og karismatiske menigheter er Guds immanente nærvær, Den Hellige Ånds direkte inngripen i forsamlingene, og de påfølgende mirakler og undere som følger av dette nærværet, som også kalles mottakelse av Den Hellige Ånds gaver. Videre trekker Anderson fram menighetenes deltakelse i gudstjenesten, i bønn og i tilbedelse (Anderson 2004:9). Mange store karismatiske forkynnere, som for eksempel Peter Youngren i Celebrate Jesus International med ukentlige programmer på Visjon Norge, samler enorme folkemengder til gudstjeneste som foregår på store arenaer med predikanten sentralt plassert på en scene omgitt av sangere, musikere og ofte også dansere. Disse massegudstjenestene eller moderne vekkelsesmøtene inneholder ofte dans og sang, lovprising, latter og applaus og i felles bønn, i tillegg til synlig mottakelse av Åndens gaver, altså aktiv

⁶⁷ Basert på David Martins *Pentecostalism: The World Their Parish* (2002), og betegner pinsebevegelsen slik den har vokst på verdensbasis, og inkluderer alle de ulike arter og avarter av denne bevegelsen, som gjerne kalles karismatiske bevegelser, ikke i skyggen av pinsebevegelsen, men som et utspring fra den, og i samspill med den. Martin definerer pinsebevegelsen slik Anderson (2004) gjør det, som en overordnet kategori som inkluderer de ulike karismatiske strømninger og bevegelser, som televangelisme eller Trosbevegelsen.

deltakelse fra menighetens side, men under ledelse av en eller flere forkynnere, som er plassert nede i salen blant tilhørerne. På denne måten er disse gudstjenestene mer strukturerte enn de mindre gudstjenestene på lokalt plan ofte kan være. Allikevel er det, i følge Anderson, store forskjeller slik at et forsøk på en enhetlig definisjon på grunnlag av ytre beskrivelser utgjør en nesten umulig oppgave. ”Pentecostals have defines themselves by so many paradigms that diversity itself has become a primary defining characteristic of Pentecostal and Charismatic identity” (Anderson 2004:10). Sett i lys av dette kan Visjon Norge sies å inneholde alle elementene som karakteriserer pinsebevegelsen på verdensbasis, med troen på Den Hellige Ånds nærvær i all tilbedelse av Herren, både under gudstjenester, og gjennom tv-skjermen, som avgjørende fellestrekk som føyer Visjon Norge inn i det Anderson kaller den globale pinsekristendommen (2004).

David Martin (2002) hevder at skillet mellom pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelse grovt sett kan trekkes mellom fattige mennesker i den ikke-vestlige verden, hvor pinsebevegelsen står sterkt, og middelklassen i den vestlige verden og også globalt, hvor den karismatiske varianten har hatt mest fremgang.

Troshelbredelse og tungetale

Den karismatiske vekkelsen har sitt opphav i en helbredelsesbølge i USA etter den Andre Verdenskrig⁶⁸. Ifølge Lie fikk mange troende *utenfor* tradisjonell pinsebevegelse sitt møte med tungetale og helbredelse ved tro gjennom denne ”Post World War II Healing Movement”. Bevegelsens opphavsmann var William M. Branham, hvis helbredelsesvirksomhet ble markedsført i tidsskriftet *Voice of Healing*. Dette tidsskriftet ble etterhvert talerør for flere helbredelsesevangelister, som blant annet Oral Roberts, en sentral figur innenfor Trosbevegelsen. I løpet av et års tid fikk dette tidsskriftet 30 000 abonnenter, og *Voice of Healing* gav også raskt navn til et nettverk av helbredelsesforkynnere.

Flere og flere amerikanere innenfor protestantiske trossamfunn mottok etter hvert sin personlige åndsåpserfaring, og den ”karismatiske ilden” ble ifølge Lie tent overalt i USA. Denne vekkelsen som altså førte til opprettelsen av nye menigheter foregikk i menigheter

⁶⁸ Å forsøke å tidfeste eller stadfeste utgangspunktet for den karismatiske vekkelse, ligger utenfor for denne oppgaven. I den korte fremstillingen som følger her forholder jeg meg til den forskningslitteraturen om pinsebevegelsen og den karismatiske vekkelse som er nevnt ovenfor, samt flere artikler skrevet av tidligere omtalte Geir Lie.

utenfor den etablerte pinsebevegelsen og dreide seg om åndsdåp, helbredelse og tungetale⁶⁹. Tungetalen har alltid vært et fenomen som er mye omtalt i forbindelse med pinsebevegelsen. Også innen den romersk-katolske kirken opplevde man karismatisk fornyelse og vekkelser, fra 1960-tallet og fremover, med åndsdåp og tungemålgave. Det samme skjedde i den ortodokse kirke i USA, om enn ikke i like stort omfang.

Ved siden av denne karismatiske fornyelsen innefor ulike tradisjonelle kirkesamfunn vokste det som nevnt frem uavhengige lokalmenigheter som verken var pinsemenigheter eller ikke-pinsemenigheter, det vil si en *ny* konfesjon. ”Det hadde tidligere vært vanlig å skjelne mellom pinsevenner og karismatikere ved å si at karismatikere representerte en ”pinsebevegelse” innenfor de ikke-pentekostale trossamfunn”⁷⁰. Etter hvert ble disse betegnelsene imidlertid oppfattet som nærmest synonyme med hensyn til trosinnhold og praksis. Jeg vil påstå at selv om mye av det innholdet og budskapet som formidles gjennom Visjon Norge tilsynelatende kan virke som en enhetlig kristendomsforkynnelse, særlig med vektleggingen av Den Hellige Ånds (og pinsens) betydning, det immanente gudsnærværet og behovet for frelse og vekkelser, ved siden av de sterke endetidsforventningene, kan ikke alle aktørene på Visjon Norge sies å være samstemte i sin trosformidling. Aktørene tilhører ulike retninger innenfor pinsebevegelsen eller den karismatiske bevegelsen, og budskapet som vektlegges i de ulike programmene som er *produsert* av disse ulike menighetene, varierer i relativt stor grad. Fremgangsteologien representert ved Jan Hanvold, Jens Garnfeldt, Rodney Howard Browne og Pat Robertson har ikke samme trosinnhold eller praksis som Evangeliesenterets formidling av Jesus ønske om å frelse de svakeste, eller adventistenes forsiktige tilnærming til menighetens forberedelse på dommedag. Adventistene er heller ikke enige i Visjon Norges syn på Israel i dommedagsprofetiene. Allikevel har kanskje de ulike aktørene flere fellestrekk enn de har dyptgripende ulikheter, og det overgripende budskapet man sitter igjen med som seer av Visjon Norge er at du må bli frelst nå om du skal unngå helvetes pinsler, for endetiden er her, og Guds dom nærmer seg med stormskritt.

⁶⁹ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, a): ” ”Den karismatiske bevegelsen i USA – et historisk omriss”.

Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Den%20karismatiske%20bevegelse%20i%20USA.pdf>

⁷⁰ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, a): ” ”Den karismatiske bevegelsen i USA – et historisk omriss”.

Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Den%20karismatiske%20bevegelse%20i%20USA.pdf>

”The Spirits coming was marked with tongues of fire”⁷¹

I artikkelen ”The New Age Movement and the Pentecostal/Charismatic Revival: Distinct Yet Parallel Phases of a fourth Great Awakening?” (1992) tar Phillip C. Lucas for seg en sammenlikning av pinsebevegelsen og New Age, og knytter en del av elementene innenfor disse moderne religiøse bevegelsene opp mot bølger av vekking og revitalisering. Han ser en sammenheng mellom disse religiøse nyskapingene og sosiokulturelle strømninger av ulik art. Lucas ser på Pinsebevegelsen som en av flere vekkingesbølger i Amerika. Disse bølgeene av vekking og revitalisering varer gjerne i 30-40 år, og dukker opp i forbindelse med kulturell eller sosial krise og kan deles inn i ulike faser. De kjennetegnes av en idealisering av tidligere tider, og et ønske om å finne tilbake til renere idealer. Neste fase vil være preget av økt aktivitet med flere religiøse bevegelser som vil promotere nye verdier og normer (Lucas 1992:190f). Lucas plasserer både pinsebevegelsen og New Age innenfor den fjerde store vekkingen i Amerikansk historie. Pinsebevegelsen og New Age er høyst levende religiøse bevegelser også i andre deler av den vestlige verden, og har opplevd en enorm spredning på verdensbasis etter 2. verdenskrig. Kanskje Lucas’ modell er en forenkling av historiske prosesser, som undergraver autonomien i utviklingen av religiøse bevegelser. Allikevel finner jeg en slik forklaringsmodell interessant. Lucas er av den oppfatning pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelsen representerer en slags motreaksjon til det samfunnet vi lever i, både med tanke på sekulariseringsprosesser, og den lengselen etter spiritualitet og åndelige verdier som synes å prege det postmodernistiske samfunn.

Nyreligiøsiteten kom til Norge på slutten av 1960-tallet. I følge religionshistoriker Anne Stensvold (2005b) kan nyreligiøsiteten betraktes som en alternativ kulturform, som inkluderer alternativ medisin, alternative terapiformer og kurs for selvutvikling, og gjerne inspirert av nypaganistiske trossamfunn eller religiøse tradisjoner fra øst i Asia, som buddhisme og hinduisme (Stensvold 2005b: 458-460). Medlemmene er ofte løst organisert, om de i det hele tatt er organisert. Fokuset er gjerne på selvets lykke og helse. Stensvold finner også likheter mellom nyreligiøse idealer og de idealer som gjorde seg gjeldende innenfor nykarismatikken i Norge. Hun mener de samme impulsene sentrale i nyreligiøsiteten også slo an i kristne kretser i Norge, og at disse impulsene ”gikk inn i en slags symbiose med den formen for karismatisk kristendom som forbindes med pinsebevegelsen og ga opphav til nykarismatikken” (Stensvold 2005b: 466). Den karismatiske bevegelsen i Norge kan ikke

⁷¹ Sitat fra Harvey Cox (Cox 2001:47).

betraktes som en bevegelse i den forstand at den er en enhetlig homogen størrelse, men mer som strømninger og impulser innenfor ulike kristne menigheter. Det er også ifølge pinsevennekspert Geir Lie vanskelig å definere grupperinger innenfor nykarismatikken som pinsemenighet eller karismatisk menighet⁷². Ut fra Andersons (2004) definisjon forholder jeg meg likevel til pinsebevegelsen som overordnet kategori. Nykarismatikken, oppstått med utspring i pinsebevegelsen, spredte seg til etablerte kristne trossamfunn, og gjorde ifølge Stensvold (2005b) seg gjeldende i alle kristne kirker og trossamfunn. Geir Lie påstår i en artikkel om den karismatiske fornyelsesbevegelsen i Norge å han ser en endring ved 90-tallets karismatiske bevegelse, at de ”konfesjonelle skillelinjene utviskes, idet man finner hverandre, ikke bare (som tidligere!) i kraft av en felles karismatisk åndserfaring, men dessuten i en felles ideologisk vekkelserforventning”⁷³. Lie skriver at den norske karismatikken de siste femten årene reflekterer økende engasjement for ikke-troende, og en narsissistisk higen etter stadig nye åndserfaringer for å dekke emosjonelle vakuum blant karismatisk troende, og at den Lie kaller, til tider krampeaktige vekkelserforventningen, benytter seg av manipulative teknologiske og musikalske effekter for å nå de ikke-troende. Visjon Norge kan være et eksempel på en nykarismatisk fornyelsesbevegelse i Norge, innenfor pinsebevegelsen, med sterke vekkelserforventninger og engasjement for ikke-troende. Nykarismatikken innebar, ifølge Stensvold, et skifte fra ”tro forstått som inderlighet og gudslengsel, til troens produkt: lykke i ulike former” (Stensvold 2005b: 467). Dette produktet er også sentralt i nyreligiøsiteten.

Det første punktet i Lucas’ (1992) analyse av Pinsebevegelsen og New Age dreier seg om spiritualiteten i disse bevegelsene. Han hevder det er en parallell mellom dem med tanke på gjenoppgagelsen av en hellig kraft, og vektleggingen av ekstatiske, følelsesmessige erfaringer av denne kraften (Lucas 1992:194). Spiritualiteten i pinsebevegelsen er sentrert omkring opplevelsen av Den Hellige Ånd, og ekstatiske opplevelser av Gud gjennom Den Hellige Ånd. Allan Anderson kaller det ”a theology of the spirit” (2004) og den som ligger til grunn for hele pinsebevegelsen, og er et felleselement for alle pinsemenigheter: ”all the various expressions of Pentecostalism have one common experience, that is a personal encounter with the Spirit of God enabling and empowering people for service” (Anderson 2004:187).

⁷² Geir Lie (publiseringsdato ukjent, b): ”En historisk gjennomgang av den karismatiske fornyelsesbevegelsen i Norge”. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Norsk%20karismatikk.pdf>

⁷³ Geir Lie (publiseringsdato ukjent, b): ”En historisk gjennomgang av den karismatiske fornyelsesbevegelsen i Norge”. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Norsk%20karismatikk.pdf>

Utgangspunktet for pinsebevegelsen var også opplevelsen av Den Hellige Ånd, og forventningen om "the second coming", en ny pinse. Tidlig 1900, i Azusa Street i Los Angeles, preket en pastor om at pinsen hadde kommet, og at L. A. var det nye Jerusalem. Denne pastoren var Joseph William Seymour, en av grunnleggerne av den første pinsemenigheten. "The Spirit's coming was marked with tongues of fire and the creation of a new community that brought together previously divided languages and nations" (Cox 2001:47). Denne nye pinsen skulle kjennetegnes ved en verdensomspennende oppvåkning av troen, og healing og mirakler som var så tydelig tilstede i tidlig kristendom skulle dukke opp igjen for å vitne om Jesu nedstigelse fra himmelen og opprettelsen av hans kongedømme på jorden. De som var med i Los Angeles for litt over 100 år siden mente at dette var vekkelsen alle hadde ventet på. "The modern pentecostal movement was born" (Cox 2001:48).

Et bevis på at Den Hellige Ånd var levende blant folk på jorden, var glossalia, tungetale. Å tale i tunger blir av noen religionshistorikere også kalt ekstatiske ytring, og Cox mener at å tale i tunger er en respons på et av de tydeligste trekkene ved den spirituelle krisen i vår tid og mangelen på ekstatisk opplevelser (Cox 2001:86). Tungetale er ifølge Cox en ekstatiske erfaring, hvor de kognitive sperrere som vanligvis hindrer mennesker i å åpne seg for dypere innsikt og jublende følelse er fraværende. Lucas skriver i denne sammenhengen om gjenoppdagelsen av det hellige og hellig kraft, og den ekstatisk følelsesmessige erfaringen av denne kraften (Lucas 1992:194). Pinsevenner mener at Den Hellige Ånd griper direkte inn i hverdagslivet og utfører mirakler, og at de selv blir fylt av Den Hellige Ånds gaver, også kjent som nådegaver, karisma. Glossalia, å tale et ukjent språk, er en slik nådegave, og det å kunne tolke dette ukjente språket er en annen. En tredje gave er evnen til å se, å komme med profetier, og dette kan gjerne være i forbindelse med tungetale, men må ikke være det. Ved opplevelsen av disse gavene får man bevis på at Den Hellige Ånd nå er kommet inn i livet til denne personen, og dette kalles gjerne dåpen i Den Hellige Ånd.

Glossalia kan sammenlignes med et liknende fenomen i New Age, nemlig channeling, eller kanalisering. "In many cases, a state of trance appears to be required, during which the entity takes possession of the medium's body to communicate either by the speech organs or (less usual in New Age) by automatic writing" skriver den hollandske religionshistorikeren Wouter Hanegraaff (Hanegraaff 1996: 23). Det må ikke være transe involvert, men en fellesnevner ved kanalisering i New Age er at man mottar informasjon, beskjeder, som oppleves å komme fra en kilde utenfor en selv. Videre kan denne kanaliseringen være enten intensjonal eller spontan. Den spontane varianten minner mye om tungetale i den forstand at noe eksternt overtar eller fyller sinnet, følelsene er sterke, og man mottar gjerne et budskap av

et eller annet slag. Tungetale skjer oftest på samlinger og møter, og griper gjerne flere mennesker på en gang, slik at det kan utvikle seg til en kollektiv ekstaseopplevelse med rop og klapping, jubel, latter og sang. Nyreligiøs kanalisering blir fremstilt som en mer individualistisk erfaring, som foregår i en annen kontekst, men både tungetale og kanalisering er uttrykk for sterke ekstatiske følelser. Det som synes klart er at "these events are experienced as a dramatic breakthrough of sacred power into the ordinary world, as an intensely personal, often ecstatic interaction with this power, and as compelling evidence of the proximity of other realms of being" (Lucas 1992:197). Det er grunnleggende ulikheter i disse opplevelsene også, ulikheter som i noen tilfeller fører til at pinsebevegelsen fordømmer kanalisering innenfor New Age, selv om både kanalisering og tungetale gjenspeiler det intense umiddelbare møtet med en hellig kraft og at troen på denne kraften er så sentral i disse bevegelsenes grunnlag.

Jeg har enda ikke sett tungetale på Visjon Norge, men det refereres gjerne til det i de ulike programmene, gjennom vitnesbyrd eller prekener. Selve fenomenet slår meg ikke som veldig sentralt for tv-kanalen. Profeti er en mer viktig og sentral nådegave, og de fleste av pastorene som kan knyttes til Trosbevegelsen baserer sine prekener og visjoner på profetier, visjoner og kall, slik som Ulf Ekman fra Livets Ord, og hans stadige visjoner om vekkelser i Europa. Men Den Hellige Ånds inngripen i hverdagslivet står svært sentralt i forkynnelsen på Visjon Norge, og også sterke personlige og kollektive gudsopplevelser og ekstatiske erfaringer.

Healing

Healing er et fenomen som stadig er i fokus på Visjon Norge. Programmet "Studio Direkte" har healing gjennom bønneønsker og fellesbønn som fast post. Alle de store vekkelsermøtene som blir overført på kanalen flere ganger i løpet av en uke inneholder også bønn om helbredelse av de troende. Undervisningsprogrammer som "Skapende Tro" med Jan Hanvold eller "Gud gjør ingen religiøs" tilbyr opplæring i hvordan man kan bli sin egen healer, gjennom direkte kontakt med Gud, og riktig bruk av Bibelen. Samtidig oppfordres man til å gi pengegaver til kanalen, noe som kan oppfattes som en type betaling for tjenesten, om enn ubevisst fra kanalens side.

Teologien om Den Hellige Ånd gjennomstrømmer hele det religiøse univers for pinsebevegelsen. Det er ikke alltid enighet om hvordan denne teologien skal formuleres, men Anderson hevder at vektleggingen av det guddommelige møtet og den anvendelsen, det vil si

transformasjonen av livet som følge av dette, er en gjennomgående tanke (Anderson 2004: 188). Transformasjon av selvet er for øvrig også sentralt innenfor New Age, som nevnt tidligere. Utgangspunktet for pinsebevegelsens teologi er altså den spesielle spiritualitet, Den Hellige Ånd som er Gud blant mennesker (Anderson 2004:196). Gjennom bønn, tilbedelse og nådegavene føles Guds nærvær i dagliglivet. Dette nærværet gjør seg også gjeldende i healing, noe pinsebevegelsen fokuserer mye på. En av nådegavene er evnen til spirituell healing, som gjerne foregår ved håndspåleggelse. Meredith McGuire skriver i sin bok *Ritual Healing in Suburban America* (1998) om healing i ulike religiøse grupperinger, og da også kristne bevegelser. Pinsebevegelsen blir trukket fram som den kristne bevegelsen som legger mest vekt på healing, og har en sterk tro på den umiddelbare virkningen av Den Hellige Ånds kraft.

Hvordan pinsebevegelsen ser på helse og sykdom gir seg utslag i hvordan de ser healingen: Sunnhet og velvære er viktig for å leve et godt liv, og sunnhet er avhengig av et godt forhold til Gud. Helse blir gjerne definert som hellighet og helhet (McGuire 1998:39). En sunn person må være hel i sinnet, sjelen, kroppen og ånden. En sunn spiritualitet er nøkkelen til god helse. Dette er en holistisk norm, som skiller seg fra den klassiske dualismen ånd og materie. Noen pinsemenigheter karakteriserer sunnhet som en pågående prosess, hvor den ultimate sunnhet er enhet med Gud. De vil gjerne tolke alle situasjoner som potensielt healingtrengende. Både fysiske lidelser og psykiske plager kan heales. "Essentially, any problematic situation that are felt to be "out of order", needing mending and God's power to make it whole, is considered appropriate for healing" (McGuire 1998:40). Hele samfunnet trenger også healing, mener noen. Det er Guds kraft som er kilden til healingen, og healingen kan foregå direkte eller gjennom medier, healere, blant annet ved håndspåleggelse. Den vanligste formen for healing ved siden av håndspåleggelse er bønn, enten privat eller i bønnegrupper. På Visjon Norge kan en også bli oppfordret til å ta på tv-skjermen for å motta healing.

Holisme

Både McGuire og Lucas mener at healingen i pinsebevegelsen innebærer et holistisk syn på mennesket. Dette gjelder også for New Age bevegelsen. Ifølge Hanegraaff utgjør alternativ terapi en av de synligste aspektene i New Age, og healing er den vanligste formen for terapi (Hanegraaff 1996: 42). Alternativ terapi og healing innebærer indirekte avvisning av vestlig vitenskapelig medisin. Den moderne medisin blir også kritisert for å ha mistet synet på meningen med sykdom og lidelse, og alternative terapier søker å gjenopprette denne

meningen, som gjerne er religiøst orientert. Alternativ healing er opptatt av hele mennesket, framfor å isolere sykdommen og behandle denne på en medisinsk-teknisk måte, som er typisk for moderne medisinsk behandling. "For this reason they seek to give attention to the interaction between physical, emotional, mental and spiritual aspects of the patient's experience, as well as to social factors and the influence of the wider environment" (Hanegraaff 1996 43). Healere i New Age og annen tradisjonell healing avviser dikotomien mellom psykisk og fysisk sykdom.

Det holistiske synet på mennesket preger også pinsemenighetenes menneskesyn, men det som fortsatt er sentralt innenfor healing og spiritualitet i pinsebevegelsen er det dualistiske synes på godt og ondt. "Pentecostals/charismatics accept the traditional Christian dualisms of spirit and matter, heaven and earth, natural and supernatural" (Lucas 1992:195). McGuire påpeker også at det fortsatt er bred enighet om at Satan står bak lidelsene i verden, og healing blir med dette en kamp mellom det gode og det onde, mellom Gud og Satan. Alkoholmisbruk, narkomani og andre sykdommer blir gjerne forklart med at Satan har tatt bolig i personen, og det er opp til Gud og Jesus, i kraft av Den Hellige Ånd, å drive Satan eller hans demoner ut av kroppen. Satan og djevelutdrivelse preger ikke helbredelsesseansene på Visjon Norge, men healingen foregår som nevnt mindre dramatisk, som ved felles bønn. Sykdomsbildet som for eksempel er synlig gjennom Evangeliesenterets programmer, stemmer allikevel overens med dikotomien godt/ondt, og tanken om at det er Satan som står bak lidelse som alkoholisme og narkomani. Djevelutdrivelse er allikevel ikke sentralt, da det er nok å "slippe Jesus inn". Det er altså en ekstern enhet som står for lidelsen og sykdommen, og det er også en ekstern enhet, Den Hellige Ånd, som kan oppheve denne lidelsen. De som er syke og lidende har som ansvar å ha et godt forhold til sin Gud, slik at det ikke finnes noen blokkeringer som kan hindre healingen (McGuire 1998:57). Selv om Pinsebevegelsen allikevel ikke bryter med det klassiske dualistiske perspektivet i kristendommen, slik det gjøres innenfor New Age, er et holistisk perspektiv er synlig i verdensbildet i de fleste pinsesamfunn, påpeker Anderson: "(...)all existing things are seen as a present material-spiritual or holistic unity and in this worldview the 'spirit' pervades everything" (Anderson 2004:196). Anderson nevner i denne sammenheng pinsekirker i Afrika, Asia og Latin-Amerika hvor Den Hellige Ånd oppfattes som en del av ethvert aspekt av livet, både individuelt og samfunnsmessig. Pinsebevegelsen er en global kristendom, og det kan være viktig å påpeke at modellen fra Nord-Amerika, hvor pinsebevegelsen først oppsto, ikke nødvendigvis er gjeldende for alle typer pinsemenigheter verden over. David Martin skriver i den forbindelse blant annet om "european exceptionalism" (Martin 2002:2). Den europeiske sekulariseringen er ikke

identisk med sekularisering i andre land, påpeker han, og pinsebevegelsen har ikke hatt like stor fremgang her som for eksempel i Latin-Amerika.

Et aspekt som angår healing og holisme som Lucas så vidt nevner, har å gjøre med visjonene om en ny og bedre verden. Både i pinsebevegelsen og innenfor New Age finnes grunnleggende motkulturelle tendenser. Innenfor begge bevegelsene kan man finne et syn på at vi er på vei mot et sammenbrudd i samfunnet, og sterk misnøye med samfunnsutviklingen. Dette var sentralt i New Age på 1970-tallet. I New Age er menneskene aktive i transformeringen av jorden, og visjonen om en ny og bedre tid. Healing av individer vil føre til en healing av planeten, både miljømessig og spirituelt. Dette har jeg tidligere omtalt som postmillenarisme, eller progressiv millenarisme. I pinsebevegelsen, og på Visjon Norge, venter man på tusenårsriket, en rolig harmonisk tid hvor Jesus skal herske på jorden. Det forventes i følge Lucas et radikalt brudd, og det kreves lite menneskelig aktivitet for å få til en ny tid (Lucas 1992:204). Dette er premillennaristisk eskatologi, som jeg har beskrevet ovenfor som Visjon Norges syn på endetiden. Menneskenes oppgave er, også ifølge Lucas, å forberede seg på at Jesus skal komme, og evangelisering; det å spre det glade budskap, et viktig element og grunnlag for den fremtredende misjoneringen innenfor pinsebevegelsen. Temaer innefor New Age er globalitet, spirituelt samhold på og med planeten, flettet sammen med healing av selvet *og* det planetariske økosystemet (Lucas 1992:211). Innenfor pinsebevegelsen er healing av selvet viktigst, personlig vekst og lykke er utgangspunktet, ifølge Lucas. Kampen om jorden og sjelene som befolker den er en kamp mellom det gode, Gud, og det onde, Satan. Bibelen kan fortelle at denne kampen allerede er vunnet av det gode, og det er dette som er "the second coming of Christ".

Selvspiritualitet

Et karakteristisk trekk både ved karismatisk kristendom og New Age er fokuset på det jeg vil kalle selvspiritualitet⁷⁴. Dette innebærer ifølge den kritiske New Age-forskeren Helaas tre sentrale elementer: Det gir en forklaring på hvorfor ikke livet alltid er som det skal være, det redegjør for hva det vil si å finne perfektjon, og det gir metodene for å oppnå frelse (Helaas 1996:18). Grunnen til at livene våre ikke alltid er som de skal være er at vi alle er indoktrinert av samfunnet, som gir oss roller vi skal passe inn i. For å finne den åndelige dimensjonen, finne Gud, må vi bryte ut av disse mønstrene, og se på oss selv med nye øyne. Dette synet har

⁷⁴ Ordet selvspiritualitet er hentet fra Paul Heelas (1996), *The New Age Movement*.

mye til felles med som var grunnlaget for den tidlige pinsebevegelsen. Her forkastet man den autoritære klerikale kirkeorganisasjonen, og gjennom fokus på tungetale og Den Hellige Ånd foregikk det en demokratisering av det hellige. Den personlige opplevelsen av Den Hellige Ånd går foran teologi. Allikevel holder pinsebevegelsen seg innenfor et strengt bibelsk paradigme (Lucas 1992:195). Detradisjonaliseringen her innebærer et skifte fra geistlig autoritet til folkelig autoritet, da alle kan tale i tunger, og alle kan oppleve Den Hellige Ånd; Gud kan åpenbare seg for alle, og kristendommen trenger ingen autoritær forvalter som styrer det spirituelle eller er nærmere Gud i kraft av sin stilling. Men Guds ord er fortsatt autoritativt. Lovnaden om en ny pinse er omtalt i Bibelen, og det er nettopp disse ordene William Seymour preket i Azusa Street i 1906, da han mente å finne tegnene på at denne pinsen hadde kommet.

Spirituell blomstring

Phillip C. Lucas skriver om pinsebevegelsen og New Age i Amerika, og karakteriserer perioden 1960-1990 som "America's Fourth Great Awakening" (Lucas 1992: 190). Pinsebevegelsen opplevde som sagt en rask vekst på 1960-tallet, sammen med andre karismatiske kristne menigheter. Dette gjelder også for norsk pinsebevegelse og karismatisk fornyelse, eller nykarismatikken. Cox påpeker at de fleste elementene som utgjør denne kristne bevegelsen ikke var revolusjonerende for sin tid, men kombinasjonen av dem var ny.. Los Angeles var en relativt ny by på denne tiden, bebodd av mennesker som opprinnelig kom fra et annet sted, og som søkte etter noe nytt (Cox 2001:51). Mange følte kanskje at kristendommen hadde mistet sin spiritualitet. "They (christians) lapsed into writing meticulous creeds and inventing lifeless rituals" (Cox 2001:47). Lucas refererer til et "spirituelt vakuum i den troendes liv" når subjektive religiøse opplevelser blir oversett eller glemt i en tradisjon og byttet ut med tørre dogmer og former for religiøsitet hvor følelse og intensitet mangler (Lucas 1992:194). Den populariteten som pinsebevegelsen har opplevd kan skyldes evnen til å fylle dette vakuemet ved å formidle guddommelige ekstatiske opplevelser for alle.

Pinsebevegelsen og New Age er to av flere religiøse retninger som har opplevd og opplever en blomstring i vår tid. Det religiøse feltet kan sies å være i endring. I boka *Myte, magi og mirakel i møte med det moderne* (1999) sies det at denne nyreligiøsiteten er karakterisert ved at det guddommelige er flyttet ned fra himmelen og inn i det enkelte individ, og ved vektleggingen av religiøse erfaringer. "I nyreligiøsiteten har tyngdepunktet flyttet seg

fra Gud, de religiøse organisasjonene, ritualene og de autoritative tekstene til den religiøse aktøren og dennes personlige erfaringer og fortellinger” (Alver m.fl 1999:10). Jeg vil påstå at i pinsebevegelsen har ikke tyngdepunktet flyttet seg fra Gud, men fra en transcendent Gud til en immanent, og den personlige erfaringen har fått en sentral plass. Det guddommelige kan i begge de religiøse bevegelsene sies å ha blitt flyttet inn i det enkelte individ, men selv om opplevelsen av Den Hellige Ånd kan være sterkere og viktigere enn Bibelen for den enkelte troende innenfor pinsebevegelsen, er det i Bibelen man finner rammene for disse personlige erfaringene.

Norsk karismatisk fornyelse

Norsk karismatisk fornyelse består som sagt ikke av en homogen gruppe, men omfatter ulike menigheter som trekker veksler på flere tradisjoner innenfor kristendommen.

Min presentasjon av de ulike aktørene på Visjon Norge reflekterer også dette. Visjon Norge kan sies å representere ulike grupperinger som trekker på flere tradisjoner og plasserer disse i en ny eller annerledes kontekst, allikevel med tydelig kristen forankring. Noen av aktørene er relativt enkle å plassere, som Syvendedags-Adventistsamfunnet, eller Evangeliesenteret, som identifiserer seg som en del av den norske pinsebevegelse. De mer karismatiske predikantene som har sine egne programmer på kanalen, som Brølende Lam og Ulf Ekman, har ulike vektlegginger av apostoliske prinsipper, eller apokalyptiske visjoner, helbredelse eller verdslig suksess og er vanskeligere å plassere organisatorisk. Den uuttalte, men allikevel synlige koblingen mellom Visjon Norge og Trosbevegelsen – Word of Faith Movement – og amerikanerne Kenyon, Hagin og Copeland, har allerede vært nevnt. Trosbevegelsen, som er en retning innenfor den karismatiske bevegelse er heller ikke en enhetlig bevegelse. De religiøse impulsene man har fått i Norge, særlig fra Amerika, har siden 1800-tallet vært med på å forme de kristne strømningene i Norge, om de har vært karismatisk inspirerte, eller gitt støtet til en vekkelsesbølge og dannelser av nye menigheter. Amerikansk vekkelseskristendom utgjør den ”sterkeste endringsfaktoren i kristendommen i det 19. og 20. århundret” (Stensvold 2005a: 354). Denne potente vekkelseskristendommen er også synlig i Norge, som i resten av verden. De fundamentalistiske trekkene er også synlige, og Visjon Norges eksistens i det moderne og relativt sekulære Norge er kanskje bare et tegn at Norge også er en del av på det flere religionsforskere omtaler som ”the coming of global Christianity” (Jenkins, 2004). Visjon Norge kan også sees som et ledd i deprivatiseringen av

religion, en sfære av livet som de siste hundre årene har vært mer og mer marginalisert og privatisert.

Fra ”usynlig” til ”synlig”

Resakralisering og deprivatisering

Hva forteller Visjon Norge om det religiøse klimaet i Norge? I denne oppgaven har jeg undersøkt Visjon Norge som en del av moderne norsk medievirkelighet; et produkt av kommersiell medieutvikling hvor stadig flere nisjekanaler er synlige i mangfoldet, som for eksempel Animal Planet, kvinnekanalen Fem (TV Norge), Nyhetskanalen og liknende. Visjon Norge er en kristen TV-kanal, og jeg har plassert den innenfor pinsekristendommen. Blomstrer den karismatiske kristendommen også i Norge? Kanalen presenterer seg selv som en motreaksjon på sterke sekulariseringsprosesser, liberale verdier og politikk, og et Norge i moralsk oppløsning. Visjon Norge har dermed flere likhetstrekk med det Krogseth mener er karakteristisk for alternativ religion og nyreligiøsitet. For å forklare oppblomstringen av nye religiøse fenomener i moderniteten, tar Krogseth utgangspunkt i identitetsbegrepet, og en modernitetsteori som legger vekt på differensiering og pluralisering av samfunnet blant annet som en følge av sekularisering. Av interesse for denne oppgaven er særlig den kompensatoriske kulturteorien, sett i forhold til en avsakralisering av samfunnet. I følge Krogseth er moderniseringsprosessene vi har opplevd i nyere tid en hovedårsak til det meningstapet som preger moderniteten. Kompensasjonsteorien forklarer de kulturelle motreaksjoner på moderniseringen. Jeg vil hevde at Visjon Norge og den nykarismatiske formen for kristendom som den representerer. Moderniteten medfører også individualisering, som kan sies å gjenspeile seg i den individuelle religionen og selvspiritualiteten (Krogseth 2001:177). Slik jeg har oppfattet det, er Krogseths kulturanalytiske fortolkningsperspektiv opptatt av dynamiske prosesser i kulturen og de dialektiske forholdene mellom de ulike prosessene. Min analyse av Visjon Norges programtilbud viser at kanalen kan sies å være en del av sterke motkrefter i norsk kultur. Visjon Norges nykarismatikk står for en resakralisering av selvet, identiteten og samfunnet. Det kan kanskje av noen oppleves som tomt og meningsforvirrende å forholde seg til en sekularisert, pluralistisk og differensiert verden uten sakralitet, uten hellighet, og uten spiritualitet.

I Norge har sekulariseringen kommet langt⁷⁵, og man opplever en lav aktiv deltakelse i det kirkelige liv. Det må understrekes at det dreier seg om en målbar sekularisering, og ikke menneskers egentlige tro. Ifølge religionssosiologen Pål Repstad er det bare 2-3 % av befolkningen som går regelmessig til gudstjeneste på søndager (Repstad 2000: 28). Repstad mener at resten av befolkningen ikke nødvendigvis er religionsløse av den grunn, men at i Norge kan religionen sies å tilhøre den private sfære. Men Visjon Norge er en del av norsk medievirkelighet og viser også et politisk engasjement for Israel og mot velferdsstaten, og passer ikke inn i Repstads teori.

Den amerikanske religionssosiologen Josè Casanova (1994) hevder imidlertid at vi er vitner til en deprivatisering av religion i den moderne verden. Deprivatisering innebærer at ulike religiøse tradisjoner verden over nekter å forbli begrenset til kun å være en privat og marginalisert del av samfunnet. Det er tydelig at religiøse institusjoner i økende grad utfordrer holdbarheten og verdigrunnlaget i sekulære anliggender, som for eksempel markedsøkonomi og politikk. "Similarly, religious institutions and organizations refuse to restrict themselves to the pastoral care of individual souls and continue to raise questions about the interconnections of private and public morality(...)"(Casanova, 1994:5). Visjon Norge kan sies i aller høyeste grad å være opptatt av å ta vare på individuelle sjeler, å frelse ikke-troende, og bringe økt lykke, helse og velstand inn i de troendes liv. Kanalen kan også sies å være en deltager i den offentlige debatt om blant annet moral, politikk og velferd. Det ligger i mediernes natur å være en del av den offentlige diskurs. Ved å opprette en egen kanal for kristen forkynnelse tar Visjon Norge skrittet inn offentligheten. Budskapet som formidles gjennom tv-kanalen handler ikke bare om personlig frelse, selv om dette står veldig sentralt i trosformidlingen. Jan Hanvold representerer en type kristendomsutøvelse som blir en slags livsstil, et liv tuftet på Bibelen og kristne idealer. Disse idealene, da spesielt Bibelens bokstavelige ord, ønsker Visjon Norge at skal være grunnlaget for "et Skandinavia hvor Guds Ord igjen settes sentralt ikke bare i kirker og bedehus, men også i næringsliv, politikk og kultur"⁷⁶.

Ved å delta i den offentlige sfære gjennom massemedier som fjernsyn, radio og internett søker Visjon Norge å være en leverandør av det kristne budskapet, i et samfunn preget av sekularisering. Gjennom sine programmer setter de fokus på moral og etikk, og presenterer Jesus som løsningen for alt som er galt i det norske samfunnet. Det er et spørsmål

⁷⁵ Professor i politisk historie, Jeff Haynes mener at kirken i flere land har mistet sin appell for mange. I stedet for vinner innovative religiøse former fram, selv i høyst sekulariserte land, og ofte på bekostning av tradisjonell religion, hevder Haynes (Haynes, 1998:15).

⁷⁶ Hjemmesiden til Visjon Norge (publiseringsdato ukjent). Tilgjengelig fra: http://www.visjonnorge.no/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=2

om den offentlige moral, og en søken etter andre verdier. Dette samfunnsengasjementet er til stede i de daglige nyhetssendingene. Men den mest dramatiske hendelsen kanalens historie, er kanskje sendingen av programmet "Den Norske Kirke i Eksil". Programmet, som var produsert av menigheten med samme navn, ble sendt den 3. april 2006, og inneholdt en abortvideo av Ludvig Nessa. Denne videoen viser bilder av døde fostre etter et abortinngrep. Programmet ble vist på Visjon Norge, og også på NRK2, rundt klokken åtte om morgenen. Dette var før NRK sa opp avtalen med de ideelle organisasjonene og trossamfunnene, og gjelder altså tiden Visjon Norge også sendte sine programmer via bakkenettet til NRK2. Ifølge en artikkel på VGs nettavis var det mange sinte seere som ringte inn til sentralbordet til NRK, og klaget over at denne abortvideoen inneholdt svært sterke scener. Visjon Norge fikk sterk kritikk i mediene, samt en advarsel fra Medietilsynet 27.06.06⁷⁷. Advarselen kom på grunn av tidspunktet for sendingen, og Visjon Norge på sin side beklaget hendelsen på det sterkeste⁷⁸. Det må for øvrig sies at dette var en enkeltstående hendelse, som ikke nødvendigvis er representativ for Visjon Norges programmer som ble sendt via NRK2. Allikevel illustrerer denne episoden hvordan Visjon Norge er en leverandør av et politisk så vel som kristent budskap.

Casanova påpeker at televangelisme ikke byr på store tolkningsproblemer innenfor religionshistorien, men er et fenomen (sammen med New Age, astrologi, og liknende religiøse fenomener i moderne tid) som passer inn i etablerte teorier om sekularisering. Han klassifiserer televangelisme som "private" eller "invisible" religion (Casanova, 1994:5). Casanova knytter betegnelsen "privat religion" til den vestlige modernismen og prosessen med institusjonell differensiering, altså den sekulære sfæres frigjøring fra religiøs kontroll. Videre knytter han privatisering av religion til spørsmålet om religiøs frihet, og retten til privatliv, som kan sies å være selve grunnlaget for moderne liberalisme og individualisme. "Religion was progressively forced to withdraw from the modern secular state and the modern capitalist economy and to find refuge in the newly found private sphere" (Casanova, 1994:40). Televangelisme havner kanskje på flere måter midt mellom kategoriene privat eller offentlig. Jeg vil imidlertid påstå at å produsere tv-program eller radioprogram for å kringkaste disse uansett er å delta i den offentlige debatt, og at televangelisme, og dermed

⁷⁷ Nettsiden til Medietilsynet (27.06.2006). Tilgjengelig fra: http://medieforvaltning-no.inforce.dk/graphics/SMF/Rapporter/Kringkasting/Visjon_Bibel-Center_Vedtak.PDF

⁷⁸ Nessa selv uttaler i den samme artikkelen: "Jeg skjønner ikke at folk reagerer på den måten. Jeg mener at de burde ringe Stortinget og abortleger i stedet. Problemet er ikke at aborter blir vist, problemet er at det blir gjort(...)". Nessa understreker med dette at filmen er et budskap til folket og politikerne. Nettavisen VG (3.4.2006): "Ludvig Nessa: - Skjønner ikke at noen reagerer". Tilgjengelig fra: <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=129424>

også Visjon Norges aktiviteter, innebærer deprivatisering av religion. Mediene blir ofte kalt den fjerde statsmakt, og er potensielt et sterkt virkemiddel for å synliggjøre ulike samfunnsgrupper. Televangelister er på den annen side ikke del av staten, eller den offisielle religion, som i vårt tilfelle er Den norske kirke. Men om en for eksempel ser på Evangeliesenterets arbeid for rusmisbrukere, er dette klart at dette kan karakteriseres som en privat form for religion. Her er fokuset primært på personlig frelse, det Casanova kaller "the pastoral care of individual souls" (Casanova, 1994:5), og ikke på politiske aktiviteter. På den annen side, Visjon Norge representerer et ønske om å være et alternativ til sekulære medier, og å bringe de kristne verdiene inn i samfunnet igjen, og "reparere" den offentlige moral og etikk. Utspillene fra Visjon Norge i forbindelse med kommunevalget i Norge 2007⁷⁹, gjør at Visjon Norge til tider kan sies å bevege seg i et grenseland mellom forkynnelse og politisk aktivitet. Visjon Norge og de kristne menighetene som sender TV-programmer på denne kanalen er allikevel ikke markant synlige i norsk politikk, om man skal vurdere ut fra politiske utspill i andre sammenhenger.

Visjon Norges og Nyhetssonens fokus på Israel vitner allikevel om et politisk engasjement. Da Fremskrittspartiets formann Siv Jensen besøkte Israel i februar 2008 i forbindelse med Israels 60-årsdag, viste Nyhetssonen stolte innslag fra dette besøket. Fremskrittspartiets syn på Israels stilling i Midtøsten gjorde partiet til en svært ettertraktet gjest ved feiringen av den samme 60-årsdagen i Forum kino i Bergen, da representert ved Bergens ordfører (Frp), og partiets tidligere leder Carl I. Hagen. Forum kino eies som nevnt av Visjon Norge og Norge I DAG. Hagen holdt tale under dette arrangementet, og er en meget populær mann i de konservative kristnes rekke i Norge, om en skal tro Aftenposten⁸⁰. Det at Israel, og også Fremskrittspartiet i sitt syn på Israel, har den posisjonen de har blant de som driver Visjon Norge, og kanalens trofaste tilhengere, Norge I DAG, gjør at det politiske budskapet i tv-kanalen langt fra er skjult⁸¹.

Sekularisering

I følge Pål Repstad (2003) har debatt om sekularisering preget religionssosiologien de siste 30 årene (Repstad 2003: 107). Det har blitt gjort forsøk på å begrense sekulariseringsteorien

⁷⁹ Se note 15.

⁸⁰ Nettavisen Aftenposten (9.11.2007): "Halleluja for Hagen i Bergen!". Tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/article2092762.ece>

⁸¹ Andre politiske synspunkter hvor Visjon Norge og Fremskrittspartiet er i samsvar, er blant annet spørsmålet om kjønnsnøytralt ekteskap, og lov om friskoler.

geografisk, for eksempel mener både Peter Berger og David Martin at sekulariseringen bare gjelder i Europa (Repstad 2003: 108). Videre har det blitt skilt mellom ulike nivåer av sekularisering, som blant annet hos Yves Lambert som ifølge Repstad skiller mellom to terskler for sekularisering. Den første terskelen dreier seg om ”selvstendigjøring i forhold til religiøs autoritet” (Repstad 2003: 109). Den andre terskelen innebærer at ethvert religiøst symbol går ut av bruk. Dette trinnet er ikke passert i noe land. Lambert hevder videre at dette skyldes at religionene har tilpasset seg moderniteten, og at nye former for religion har oppstått, blant annet at det har kommet fundamentalistiske reaksjoner på sekulariseringen. Fjernsyn og massekommunikasjon er jo sentrale elementer i moderniteten, og menighetene på Visjon Norge kan derfor sies å være eksempler på menigheter som har tilpasset seg denne. Televangelisme representerer en ny form for religionsutøvelse, og Visjon Norge har visse fundamentalistiske trekk, som bokstavtro bibeltolkning. Spørsmålet om Visjon Norge representerer fundamentalistisk kristendom, avhenger av hvordan begrepet fundamentalisme defineres, og er ikke så sentralt i denne oppgaven. Anderson (2004) hevder imidlertid at det ikke er en nødvendig sammenheng mellom pinsebevegelsen og fundamentalismen, spesielt fordi pinsebevegelsen fokuserer på personlig og direkte erfaring av guddommelighet framfor å krangle om dogmer og angripe teologisk liberalisme (Anderson 2004: 259). Anderson har et poeng, men historisk sett er det blitt en sammenkopling av pinsekristendom, karismatisk kristendom og fundamentalisme teologisk. At mine tanker gjennom arbeidet med denne oppgaven noen ganger har vandret til tanker om kristenfundamentalisme, kan skyldes Jan Hanvolds egen person, og hans særlige vektlegging av andre menneskers slette moral, og en nærmest systematisk fordømmelse av ulike samfunnsgrupper, som homofile og ugifte enslige foreldre, muslimer og sosialister. Hanvold tordner også i vei om hele geografiske områders moralske forfall og syndige forråtnelse, som Ålesund og Thailand. Ut fra et personlig moralsk ståsted tuftet på en bokstavtro bibelsk tolkning. Hanvold skiller seg noe fra resten av aktørene på TV-kanalen, som gjerne fokuserer mer på kristen frelse og den rette veien dit. Hanvolds påstand om at Visjon Norge *ikke* driver sensur kan nok stemme, da Hanvold i mange tilfeller kanskje ville bli sensurert av andre, i henhold til for eksempel mediens ”vær-varsom-plakaten”.

Roger Finke og Rodney Stark, begge amerikanske sosiologer, hevder religiøs mangfold og konkurranse (pluralisme) fører til religiøs vitalisering og økt religiøs mobilisering (Repstad 2003:112). Argumentasjonen for en slik tankemåte er hentet fra liberalistisk økonomisk teori som hevder at konkurranse virker skjerpene og insentivene til innsats blir mye sterkere for religiøse leverandører når de kan operere fritt på et marked.

Tilhengere av denne teorien spår da også religiøs vekst fordi økt valgfrihet kan føre til at flere finner en religion som passer for seg. Repstad påpeker for øvrig at ”pluralismen må være tilstede både på tilbuds- og etterspørselsiden for at konkurranse skal virke religiøst stimulerende” (Repstad 2003: 113). Økonomisk retorikk innenfor religionssosiologi ble tidlig tatt i bruk av sosiologen Peter Berger (Repstad 1994: 154). Berger så i 1967 (*The Sacred Canopy*) for seg at økt konkurranse ville føre til kartelldannelser mellom religiøse trossamfunn som stod nær hverandre. Eksempelet Berger bruker er den økumeniske bevegelse. Jeg har allerede vært inne på at Visjon Norge utgjør et slags fellesskap, en tverrkirkelig fellesskapsbevegelse, eller som i Bergers termer, en kartelldannelse, som arbeider for felles mål; vekkelse og frelse. Gjennomslagskaften til Visjon Norge er nødvendigvis større enn den enkelte menighet, og ”høster” muligens flere frelste enn om de hadde vært en enkeltstående menighet i Drammen og vekkelsesmøter på Visjon Gjestegård i Hokksund. Berger hevder videre at det religiøse innholdet påvirkes som følge av økt livssynskonkurranse. Berger så, ifølge Repstad, for seg en ”vridning av det religiøse innhold i retning av tilpasning til folks subjektive behov, en lykkereligion med vekt på religionens mentalhygieniske funksjoner” (Repstad 1994: 154). Fremgangsteologien synlig på Visjon Norge har stort fokus på subjektive behov, og seerne lærer opp i hvordan skaffe seg både biler, stereoanlegg og flottere jobb. Helbredelsen gir økt lykke, da vonde tær og kreftsvulster kan fjernes av Gud, om en bare ber om det på rette måten. Det religiøse innholdet på Visjon Norge handler vel så mye om personlig subjektiv lykke, som det handler om verdens frelse.

Visjon Norge drives av Jan Hanvold, men er en TV-kanal åpen for alle kristne menigheter. Programmene i dag er produsert av flere ulike menigheter innenfor pinsebevegelsen og viser at Hanvold i praksis bidrar til økumenisk samarbeid. Det vil si det er ikke så viktig hvilket trossamfunn aktørene tilhører, som at fokuset er på Dommedag og Israel, på moral og familieverdier, i en verden i forfall. Det ville som nevnt tidligere vært interessant å vite hvem som eventuelt ikke har fått tilgang til å sende programmer på Visjon Norge, men det kan være verdt å nevne at for eksempel Den norske kirke, eller Den katolske kirke, er ikke representert.

Det er vanskelig å si noe om Visjon Norges eksistens kan tolkes som et tegn på økt religiøsitet i Norge. Visjon Norge er i seg selv ikke et bevis på at folk flest opplever et spirituelt tomrom som pinsebevegelsen i fjernsynsform kan fylle. Allikevel vitner den om et religiøst engasjement og initiativ i et sekulært land, og et ønske om å (gjen)innføre religiøse prinsipper og idealer i alle deler av hverdagslivet i Norge. Jeg skrev innledningsvis at jeg ønsket at min oppgave om Visjon Norge, den elektroniske kirke i Norge, kunne være med på

å kaste et nytt lys over det religiøse landskapet i Norge. Jeg stilte spørsmål om Visjon Norge kan sies å bidra til et økt fellesskap innenfor norsk kristenhet. Anderson benytter ”pinsebevegelsen” som en felles betegnelse for karismatikk, nykarismatikk og pinsemenigheter (Anderson 2004: 13-14). Han påpeker i *An Introduction to Pentecostalism* (2004) at det økumeniske potensialet i Pinsebevegelsen er stort, men at det ikke alltid har blitt utnyttet. Den tidlige pinsebevegelsen var svært opptatt av det økumeniske, og så enhet mellom kristne overalt som et mål og pinsebudskapet som et middel til å nå en spirituell enhet, basert på felles erfaring og ikke på enighet i lærespørsmål eller doktrine (Anderson 2004: 249). Etter hvert utviklet ulike pinsemenigheter seg i forskjellig retning, og ofte isolert fra hverandre. Anderson mener at nøkkelen til å få et økt samarbeid innenfor pinsebevegelsen ligger i teologien om Den Hellige Ånd som gjennomsyrrer pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelsen og er det som binder dem sammen (Anderson 2004: 256). Kanskje Visjon Norge kan ses i denne sammenheng, som et eksempel på nettopp økende økumenisk bevissthet, ikke bare på verdensbasis, men også i Norge, og en tro på potensialet i Den Hellige Ånd, både som lære, og som religiøs kraft.

Appendiks

Vedlegg 1

Programoversikt uke 07, 2008

Mandag 11. februar 2008

Kl	Program
06:00	Jesus helar och upprättar, G. og L. Bergling
06:30	Rodney Howard Browne
07:00	Skapende Tro med Jan Hanvold
07:30	På sporet - Barne TV, Vaktmesteren
08:00	Studio Direkte, reprise fra igår.
10:00	Evangeliesenteret
11:00	Søndagsmøte fra Livets Ord
12:00	Ny Glädje
13:00	Sangglede
13:30	Peter Youngren - ETAL
14:00	Studio Direkte, reprise fra tidligere.
16:00	Kanal 7, Et medmenneske: Carlos Tenold. r
16:30	Kanal 7, It Is Written; Forbudt kunnskap. R
17:00	På sporet - Barne TV, Safari, r
17:30	Åndens magt med Jens Garnfeldt
18:00	Evangeliesenteret
19:00	Bill Gaither - Dottie Rambo
19:30	Åpne Dører - Pakistan
20:00	Nyhetssonen
20:10	Studio Direkte, LIVE Innringsprogram
23:00	700 Club, med Pat Robertson
23:30	The Way of the Master, t
00:00	Nyhetssonen, r
00:15	Rodney Howard Browne
00:45	Veien til Jenin, Dokumentar
01:45	Israel Today
02:00	Studio Direkte, reprise fra igår.
05:00	Hillsong - You Have a Platform 10
05:30	Jesus helar och upprättar, G. og L. Bergling

Tirsdag 12. februar 2008

Kl	Program
06:00	Israel Vision - Israel God's Key to World Redemption 2.
06:30	Rodney Howard Browne
07:00	Gud gjør ingen religiøs - Forandring fryder...eller?
07:30	På sporet - Barne TV, Safari,
08:00	Studio Direkte, reprise fra igår.
10:00	Evangeliesenteret
11:00	The Way of the Master, t

11:30 TRO 2007 – Allan Kiuna
 12:45 Torben Søndergaard: Den overnaturlige dimensjon
 13:00 På Jerusalems Murar med Lars Enarson
 13:30 Trygg Tro
 14:00 Studio Direkte, reprise fra tidligere.
 16:00 Jesusfil - Tema: Israel
 17:00 På sporet - Barne TV, Superbook
 17:30 New Life Mission
 18:00 Evangeliesenteret
 19:00 Face to face m/Maria og Stefan Hallman
 19:30 Sangglede
 20:00 Nyhetssonen
 20:15 Studio Direkte, LIVE Innringsningsprogram
 22:00 700 Club, med Pat Robertson
 22:30 På Jerusalems Murar med Lars Enarson
 23:00 Brølende Lam, den profetiske tjenesten
 23:30 Israel Vision - Israel God's Key to World Redemption 2.
 00:00 Nyhetssonen, r
 00:15 Rodney Howard Browne
 00:45 Youth of Europe
 01:15 På Jerusalems Murar med Lars Enarson
 01:45 Israel Today
 02:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
 04:00 Hillsong - You Have a Platform 10
 04:30 Den norske kirke i eksil
 05:00 Ny Glädje

Onsdag 13. februar 2008

Kl Program
 06:00 Bill Gaither - Dottie Rambo
 06:30 Rodney Howard Browne
 07:00 Lykten og lyset med Kathe Bratterud
 07:30 På sporet - Barne TV, Superbook
 08:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
 10:00 Evangeliesenteret
 11:00 Den norske kirke i eksil
 11:30 Åndens magt med Jens Garnfeldt
 12:00 Forandring med Christian Nedegaard
 12:30 Har vi brug for vækkelse 2. med Aase Jochumsen
 13:00 Face to face m/Maria og Stefan Hallman
 13:30 Peter Youngren - ETAL
 14:00 Studio Direkte, reprise fra tidligere.
 16:00 Kanal 7, Patmosvisjonen 4a: Å dele by med Satan. R
 16:30 Kanal 7, Patmosvisjonen 4b: Samtalegruppen. R
 17:00 På sporet - Direkte
 17:30 Sangglede
 18:00 Evangeliesenteret
 19:00 The Way of the Master, t
 19:30 Bill Gaither - Dottie Rambo
 20:00 Nyhetssonen

20:15 Studio Direkte, LIVE Innringningsprogram
23:00 Jesusfil - Tema: Israel
00:00 Nyhetssonen, r
00:15 Rodney Howard Browne
00:45 Lykten og lyset med Kathe Bratterud
01:15 Åpne Dører - Pakistan
01:45 Israel Today
02:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
05:00 Hillsong - You Have a Platform 10
05:30 Bill Gaither - Dottie Rambo

Torsdag 14. februar 2008

Kl Program

06:00 Gud gjør ingen religiøs - Forandring fryder...eller?
06:30 Rodney Howard Browne
07:00 Skapende Tro med Jan Hanvold
07:30 På sporet - Live, repr
08:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
10:00 Evangeliesenteret
11:00 Europakonferansen 2007 - Jonathan Bernis
13:00 Trygg Tro
13:30 Den norske kirke i eksil
14:00 Studio Direkte, reprise fra tidligere.
16:00 Kanal 7, Mind the gap 5: Død og oppstandelse. R
17:00 På sporet - Barne TV, Vaktmesteren
17:30 Jesus helar och upprättar, G. og L. Bergling
18:00 Evangeliesenteret
19:00 Nyhetssonen
19:30 Studio Direkte, Live Partnerkonferanse fra Ålesund -
I samarbeid med Norge Idag
23:00 Søndagsmøte fra Livets Ord
00:00 Nyhetssonen, r
00:15 Rodney Howard Browne
00:45 Forandring med Christian Nedegaard
01:15 Har vi brug for vækkelse 2. med Aase Jochumsen
01:45 Israel Today
02:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
05:00 Veien til Jenin, Dokumentar

Fredag 15. februar 2008

Kl Program

06:00 New Life Mission
06:30 Rodney Howard Browne
07:00 Bill Gaither – Dottie Rambo
07:30 På sporet – Barne TV, Vaktmesteren
08:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
10:00 Evangeliesenteret
11:00 Søndagsmøte fra Livets Ord
12:00 Hillsong – You Have a Platform 10
12:30 Skapende Tro med Jan Hanvold

13:00 Åndens magt med Jens Garnfeldt
 13:30 Forandring med Christian Nedegaard
 14:00 Har vi brug for vækkelse 2. med Aase Jochumsen
 14:30 Lykten og lyset med Kathe Bratterud
 15:00 Gud gjør ingen religiøs – Forandring fryder...eller?
 15:30 Bill Gaither – Dottie Rambo
 16:00 Kanal 7, Et medmenneske: Dagfinn M. Nielsen om å miste et barn.
 16:30 Kanal 7, It Is Written; Hjemløs uten grunn.
 17:00 På sporet – Barne TV, Safari, r
 17:30 Jesus helar och upprättar, G. og L. Bergling
 18:00 Evangeliesenteret
 19:00 Nyhetssonen
 19:30 Studio Direkte, Live Partnerkonferanse fra Ålesund -
 I samarbeid med Norge Idag
 23:00 Åpne Dører - Sudan
 23:30 700 Club, med Pat Robertson
 00:00 Nyhetssonen, r
 00:15 Studio Direkte Nattåpent, Live med Elihu menigheten
 03:00 Bill Gaither - Dottie Rambo
 03:30 Nordic 05 - Joakim Lundqvist - Carola
 05:30 Hillsong - You Have a Platform 10

Lørdag 16. februar 2008

Kl Program
 06:00 Ny Glädje
 07:00 Skapende Tro med Jan Hanvold
 07:30 På sporet - Barne TV, Safari, r
 08:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
 10:00 Evangeliesenteret, Ønskesangen
 11:00 Evangeliesenteret, Akkurat Nå
 12:00 Åpne Dører - Sudan
 12:30 Nordic 05 - Joakim Lundqvist - Carola
 14:30 Hillsong - You Have a Platform 10
 15:00 Brølende Lam, den profetiske tjenesten
 15:30 The Way of the Master, t
 16:00 Kanal 7, Patmosvisjonen 5a: Presset til bristepunktet.
 16:30 Kanal 7, Patmosvisjonen 5b: Samtalegruppen.
 17:00 På sporet - Barne TV, Superbook
 17:30 Peter Youngren - ETAL
 18:00 Evangeliesenteret, Akkurat Nå
 19:00 Sangglede
 19:30 Studio Direkte, Live Partnerkonferanse fra Ålesund -
 I samarbeid med Norge Idag
 22:00 Evangeliesenteret, Ønskesangen
 23:00 Hillsong - God where are you? 1
 23:30 The Way of the Master, t
 00:00 Face to face m/Maria og Stefan Hallman
 00:30 Youth of Europe
 01:00 Søndagsmøte fra Livets Ord
 02:00 Studio Direkte, reprise fra igår.

04:00 Hillsong - God where are you? 1
04:30 Sangglede
05:00 Youth of Europe
05:30 Bill Gaither - Dottie Rambo

Søndag 17. februar 2008

Kl Program
06:00 Israel Vision - Israel God's Key to World Redemption 2.
06:30 Skapende Tro med Jan Hanvold
07:00 Brølende Lam, den profetiske tjenesten
07:30 På sporet - Barne TV, Superbook
08:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
10:00 Evangeliesenteret
12:00 Søndagsmøte fra Livets Ord
13:00 Skapende Tro med Jan Hanvold
13:30 Den norske kirke i eksil
14:00 Gud gjør ingen religiøs - Det blir som du sier.
14:30 700 Club, med Pat Robertson
15:00 New Life Mission
15:30 Ny skapning, Elihumenigheten Vestfold
16:00 Trygg Tro
16:30 Face to face m/Maria og Stefan Hallman
17:00 På sporet - Barne TV, Vaktmesteren
17:30 Brølende Lam, den profetiske tjenesten
18:00 Evangeliesenteret
19:00 Kanal 7, Mind the gap 6: Jesu gjenkomst.
20:00 Studio Direkte, LIVE Innringsprogram
22:00 Evangeliesenteret
23:00 Juvelen, Elihumenigheten Vestfold
23:30 Åndens magt med Jens Garnfeldt
00:00 Rodney Howard Browne
00:30 Peter Youngren - ETAL
01:00 Veien til Jenin, Dokumentar
02:00 Studio Direkte, reprise fra igår.
04:00 Nordic 05 - Joakim Lundqvist - Carola

Sammendrag

Denne oppgaven handler om TV Visjon Norge, en kristen norsk tv-kanal som sender kristne tv-programmer tjuetimer i døgnet. Kanalen er tilgjengelig for alle som har digital dekoder fra Canal Digital eller Get, og er også tilgjengelig via Satellitt. Tv-programmene Visjon Norge sender handler om vekking, Jesus, den ”rette tro og lære”, Den Hellige Ånd, profetiske nådegaver og helbredelsesmirakler, og tilbedelsen av Jesus som den kommende hersker på jorden tar ofte form av musikalske innslag.

Kanalen analyseres i et religionssosiologisk perspektiv. Problemstillingen tar utgangspunkt i gründer og pastor i Visjon Norge, Jan Hanvolds, uttalelser om at kanalen, den elektroniske kirke, vil vise det norske folk hva som foregår i kristenlivet i Norge, aktiviteter som i følge pastoren blir totalt oversett i de norske mediene for øvrig. Jeg stiller i oppgaven spørsmål om kanalen Visjon Norge kan bidra til en økt fellesskapsbevegelse innenfor det kristne liv i Norge.

Gjennom en analyse av de ulike tv-programmene som sendes på denne kanalen, plasserer jeg TV Visjon Norge innenfor den sterkt voksende pinsebevegelsen, det nest største kristne kirkesamfunnet i verden i dag, med et anslag på en kvart million tilhengere på verdensbasis. Denne dynamiske og heterogene bevegelsen omfavner slik jeg definerer den også de karismatiske og nykarismatiske menigheter som har vokst frem både i verden for øvrig, men også i Norge, spesielt de siste tjue årene. I oppgaven belyses det økumeniske potensialet i pinsebevegelsen, og Visjon Norge som et bidrag til økt samarbeid på tvers av menighetstilhørighet.

TV Visjon Norge finansieres i hovedsak av pengegaver, donasjoner fra trofaste eller tilfeldige seere. Kanalen har fått sterk kritikk, men også ros av noen, for dette i mediene, og som jeg viser i oppgaven, er det formidable beløp i omløp hos Visjon Norge. Jeg stiller i oppgaven spørsmål om evangeliet har blitt en populistisk salgsvare, eller om religionen for å overleve i et relativt sekulært samfunn må tilpasse seg de rådende mekanismer i samfunnet ellers, som for eksempel kommersialisering og kapitalisme.

Litteraturliste

- Alver, Gullveig Bente, Ingrid Sælid Gilhus, Lisbeth Mikaelsson og Torunn Selberg (1999): *Myte, Magi og Mirakel i møte med det moderne*. Pax Forlag A/S, Oslo.
- Anderson, Allan (2004): *An Introduction to Pentecostalism. Global Charismatic Christianity*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Bastiansen, Henrik G. og Hans Fredrik Dahl (2003): *Norsk Mediehistorie*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Berger, Peter L. (1967): *The Sacred Canopy. Elements of a sociological Theory of religion*. Doubleday, New York.
- Bjørvik, Signe(red.)(2007): *Kultur- og kirke departementet*, [online], Kultur- og kirke departementet. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd.html?id=545> [21.5.2007].
- Brouwer, Steve, Paul Gifford og Susan D. Rose (1996): *Exporting the American Gospel: Global Christian Fundamentalism*. Poutledge, New York & London.
- Casanova, José (1994): *Public Religions in the Modern World*. The University of Chicago Press, Chicago and London.
- Cox, Harvey (1995): *Fire from Heaven. The Rise of Pentecostal Spirituality and the Reshaping of Religion in the Twenty-first Century*. Da Capo Press, Cambridge.
- da Silva, Antonio Barbosa (1988): *Fremgangsteologin – svärmeri eller väckelse?* Uppsala Universitet, Reprocentralen, Uppsala.
- Durkheim, Emile (1979): "The Elementary Forms of the Religious Life" i: W. A. Lessa & E. Z. Vogt (red): *Reader in Comparative Religion: An Anthropological Approach*. 4. utg. Harper Collins Publishers, New York.
- Frankl, Razelle (1987): *Televangelism. The Marketing of Popular Religion*. Southern Illinois University Press, Southern Illinois University.
- Linderman, Alf (1993): *Religious Broadcasting in the United States and Sweden*. University of Lund.
- McGuire, Meredith B. (1998): *Ritual Healing in Suburban America*. Rutgers University Press, New Brunswick; New Jersey, London.
- Hanegraaff, Wouter J. (1996): *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. E.J. Brill, Leiden.
- Hanvold, Jan (2007): "Rapport nr. 10". VBC, Drammen.

- Harding, Susan (1994): "Imagining the Last Days: The Politics of Apocalyptic Language" i: Martin E. Marty & R. Scott Appleby (red): *Accounting for Fundamentalism. The Dynamic Character of Movements*. The Fundamentalism Project, Vol. 4. The University of Chicago Press, Chicago.
- Haynes, Jeff (1998): *Religion in Global Politics*. Pearson Education Limited, Essex.
- Helaas, Paul (1996): *The new age Movement*. Blackwell, Oxford.
- Hirst, Paul (2000): "J. N. Figgis, Churches and the State" i: David Marquand & Ronald L. Nettler (red.): *Religion and Democracy*. Blackwell Publishers, Oxford.
- Hjortland, Fred V. (2000): *Fokus på Trosbevegelsen. Avslørende Dokumentasjon!* F.V. Hjortland, Siggerud.
- Højsgaard, Morten Thomsen (2006): "Religion bak skjermen: kvalitetskriterier og kildekritikk i religionsfaglig bruk av internett" i: Siv Ellen Kraft & Richard J. Natvig (red.): *Metode i religionsvitenskap*. Valdres Trykkeri, Valdres.
- Jenkins, Philip (2002): *The Next Christendom. The Coming of Global Christianity*. Oxford University Press, New York.
- Kraft, Siv Ellen og Richard J. Natvig (red.) (2006): *Metode i religionsvitenskap*. Valdres Trykkeri, Valdres.
- Krogseth, Otto (2001): "Identitet og religion" i: Jan-Olav Henriksen og Otto Krogseth (red): *Pluralisme og identitet*. Gyldendal, Oslo.
- Kvinge, Rolf H. og Per W. Næsheim (1993): "Syvendedags-adventistsamfunnet" i: Peder Borgen & Brynjar Haraldsø (red.): *Kristne kirker og trossamfunn*. Tapir Forlag, Trondheim.
- Lie, Geir (2007): "Eskjatalogi" i: Geir Lie (red.): *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse*. REFLEKS-publishing, Oslo.
- Lie, Geir (red.) (2007): *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse*. REFLEKS-publishing, Oslo.
- Lie, Geir (publiseringsdato ukjent, a): "Den karismatiske bevegelsen i USA – et historisk omriss" [online]. Refleks-Publishing. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Den%20karismatiske%20bevegelse%20i%20USA.pdf> [13.06.08]
- Lie, Geir (publiseringsdato ukjent, b): "En historisk gjennomgang av den karismatiske fornyelsesbevegelsen i Norge" [online]. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Norsk%20karismatikk.pdf> [13.06.2008]
- Lie, Geir (publiseringsdato ukjent, c): "Norsk Fellesskapsbevegelse – med fokus på opprinnelse og tidlige år" [online]. Refleks-Publishing. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Norsk%20fellesskapsbevegelse.pdf> [13.06.08].

- Lie, Geir (publiseringsdato ukjent, d): "Vineyardbevegelsen i USA og Norge – en kortfattet historikk" [online]. Tilgjengelig fra: <http://www.refleks-publishing.com/Files/Vineyard.pdf> [13.06.08].
- Lucas, Phillip C. (1992): "The New Age Movement and the Pentecostal/Charismatic Revival: Distinct yet Parallel Phases of a Fourth New Awakening?" i: James R. Lewis & Gordon Melton (red.): *Perspectives on the New Age*. State University of New York Press, Albany.
- Martin, David (2002): *Pentecostalism: the World their Parish*. Blackwell, Oxford.
- Moe, Steinar (2007): "Elihu-menighetene" i: Geir Lie (red.): *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse*. REFLEKS-publishing, Oslo.
- Moe, Steinar (2007): "Jan Hagen" i: Geir Lie (red.): *Norsk pinsekristendom og karismatisk fornyelse*. REFLEKS-publishing, Oslo.
- Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen (2002): *Kristendommen. En historisk innføring*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Repstad, Pål (1994): "Pluralisme og religion – paradigmeskifte i religions sosiologien?" i: *Tidsskrift for kirke, religion og samfunn*. Hefte 2, 1994.
- Repstad, Pål (2000): *Religiøst liv I det moderne Norge. Et sosiologisk kart*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.
- Repstad, Pål (2003): "De store fortellingene: Modernitet, postmodernitet, sekularisering og globalisering" i: Inger Furseth & Pål Repstad: *Innføring i religions sosiologi*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Stensvold, Anne (1992): *Religion in Television. A Wiew on NRK television from 4th to 10th March 1989*. Dissertation for the degree of Doctor Artium, Universitetet i Bergen.
- Stensvold, Anne (2005a): "Amerikansk vekkelseskristendom i Norge" i: Arne Bugge Amundsen, Brita Pollan, Jan Schumacher, Brit Solli og Anne Stensvold(red): *Norges Religionshistorie*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Stensvold, Anne (2005b): "Nyreligiøsitet" i: Arne Bugge Amundsen, Brita Pollan, Jan Schumacher, Brit Solli og Anne Stensvold (red): *Norges Religionshistorie*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Syvvertsen, Trine (2004): *Mediemangfold. Styring av mediene i et globalisert marked*. II-forlaget, Kristiansand.
- Wessinger, Catherine (1997): "Millennialism With and Without the Mayhem" i: Thomas Robbins & Susan J. Palmer (red.): *Millennium, Messiahs and Mayhem*. Routledge, New York.

Bibelen. Redaktører for oversettelsen: Norvald Yri, Ingulf Diesen, Sigurd Grindheim og Leif Jakobsen (2007) 2.utgave. *Bibelen. Guds Ord*. Hermon Forlag, Skjetten.

Andre (elektroniske) kilder

(Kildehenvisningene til internettsider er også fortløpende ført som fotnoter i teksten)

Brølende Lam (publiseringsdato ukjent) [online]. "Herren brøler fra Sion". Tilgjengelig fra: <http://www.brolendelam.no/?sessId=vcp03yN9&aid=300&mid=1> [13.06.2008].

Bygdeposten, (4.8.2005)[online], "Kontroversielle uttalelser". Tilgjengelig fra: http://www.bygdeposten.no/lokale_nyheter/article1685368.ece [13.06.2008].

Celebration Ministries (publiseringsdato ukjent) [online]. "About Peter". Tilgjengelig fra: http://mycelebrationministries.com/mycm/index.php?option=com_content&task=view&id=162&Itemid=43 [24.04.2008]

Dagbladet (2008) [online]. "Søk i skatteliste". Tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/skatt/sok/id/1582754/JAN+KAARE+HANVOLD> [13.06.2008]

Den norske kirke i eksil (2008) [online]: "Den norske kirke i eksil". Tilgjengelig fra: www.abort.no [21.05.2008]

ETAL (publiseringsdato ukjent) [online]. "Om ETAL". Tilgjengelig fra: http://www.etal.se/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=6

Evangeliesenteret (publiseringsdato ukjent) [online]: "Akkurat nå". Tilgjengelig fra: www.estv/akkurat_na.html [13.06.2008]

Hegnar Online(16.11.2005) [online]: "Predikant Jan Hanvold med fattigfolk som sponsor". Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/gradigperer/article58641.ece> [13.06.2008]

Hegnar Online(16.11.2005) [online]: "Predikant Jan Hanvold er på farten igjen som pengeinnsamler". Tilgjengelig fra: <http://www.hegnar.no/publikasjoner/article58644.ece> [13.06.2008]

København Bibelcenter (publiseringsdato ikke oppgitt)[online]. "God Business". Tilgjengelig fra: <http://www.kbc.dk/index.php?id=41,0,0,1,0,0> [13.06.2008]

Livets Senter (2007) [online]: Tilgjengelig fra: <http://www.livets-senter.no/index.php?id=19>[13.06.2008]

Medietilsynet (27.06.2006) Guthus, Gudbrand :*Vedtak om sanksjon i form av advarsel – brudd på vannskilleprinsippet*, [online], Medietilsynet. Tilgjengelig fra: [http://medieforvaltning-no.inforce.dk/graphics/SMF/Rapporter/Kringkasting/Visjon_Bibel-Center_Vedtak.PDF](http://medieforvaltning.no.inforce.dk/graphics/SMF/Rapporter/Kringkasting/Visjon_Bibel-Center_Vedtak.PDF) [21.5.2007]

Myhre, Ørn (24.04.2008) [online]: "Tv-Visjon Norge, tiende, gaver, loven om å så og høste og litt om Jan Hanvold". Tilgjengelig fra:

<http://ornmyhre.wordpress.com/2008/04/24/tv-visjon-norge-tiende-gaver-loven-om-sa-og-h%c3%b8ste-og-litt-om-jan-hanvold/>. [27.05.2008]

New Life Mission (2008) [online]. "Om oss". Tilgjengelig fra:
http://www.newlife.no/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=26 [13.06.2008]

Norge I DAG (11.11.2005)[online]: "Hanvold kjøpte abortbil til Ludvig Nessa". Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/aktuelt-oppslag.php3?ID=8682> [13.06.2008]

Norge I DAG (28.4.2008) [online]: "Forfølgelsen av TV Visjon Norge". Tilgjengelig fra: <http://www.idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=14530>[13.06.2008]

Næringslivsavisen på Nett(2008)[online]. Tilgjengelig fra: www.na24.no [13.06.2008]

Pinsebevegelsen (2007) [online]. Tilgjengelig fra:
<http://www.pirsebevegelsen.no/sider/tekst.asp?side=422> [13.06.2008]

The Watchman International (2004-2007) [online]. Tilgjengelig fra:
<http://www.thewatchman.org/se/about.php> [13.06.2008]

TV Visjon Norge (publiseringsdato ukjent) [online]. TV Visjon Norge. Tilgjengelig fra:
http://www.visjonnorge.no/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=2&Itemid=5 [21.5.2007].

TV Visjon Norge (publiseringsdato ukjent) [online]. Tilgjengelig fra:
http://visjonnorge.no/no/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1[21.5.2007].

TV Visjon Norge (publiseringsdato ukjent) [online]. Tilgjengelig fra:
http://visjonnorge.no/no/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=48 [21.5.2007].

VG (3.4.2006) [online]: "Ludvig Nessa: - Skjønner ikke at noen reagerer". Tilgjengelig fra:
<http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=129424> [13.06.2008]

Vårt Land (4.4.2008) [online]: "Tilsyn truer med å kaste Hanvold". Tilgjengelig fra:
<http://www.vl.no/kristenliv/article3497824.ece> [13.06.2008]

Åpne Dører (2007) [online]. Tilgjengelig fra www.opendoors.no [13.06.2008]

Publiserte offentlige dokumenter

Dokument nr.8-33(1995-96). *Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om å pålegge Regjeringen å tildele ekstra konsesjoner for lokal-TV-drift.*

Innstilling til Stortinget nr. 195 (1995-96). *Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om å pålegge Regjeringen å tildele ekstra konsesjoner for lokal-tv-drift.*

